

# *PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIASTA PSZÓW*

*AKTUALIZACJA*



ZLECENIODAWCA:



URZĄD MIEJSKI W PSZOWIE  
ul. Pszowska 532, 44-370 Pszów  
tel. (0-32) 455-88-76; faks (0-32) 455-86-36  
e-mail: [urząd@pszow.pl](mailto:urząd@pszow.pl), [www.pszow.pl](http://www.pszow.pl)

ZLECENIOBIORCA:



EKO – TEAM KONSULTING,  
ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała  
tel./fax: (0-33) 498 37 89, kom. 513 100 869  
e-mail: [biuro@eko-team.com.pl](mailto:biuro@eko-team.com.pl), [www.eko-team.com.pl](http://www.eko-team.com.pl)

PSZÓW, LIPIEC 2009

OPRACOWAŁ:

Agnieszka Chylak,

Andrzej Blarowski

Tomasz Giza

Piotr Kukla

Konsultacja merytoryczna: Joanna Dzikon, Elżbieta Wręzlewicz,

***Osoby i instytucje współpracujące przy opracowaniu niniejszego dokumentu:***

1. Monika Załęska, Grażyna Sorich – Janoch Referat Gospodarki Komunalnej i Ekologii,
2. Vattenfall Distribution Poland S.A.,
3. Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.,
4. Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ SYSTEM S.A. Oddział w Świerklanach,
5. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.,

*Zdjęcia na okładce: [www.pszow.pl](http://www.pszow.pl)*

## SPIS TREŚCI

<b>1</b>	<b>WSTĘP</b> .....	<b>8</b>
<b>1.1</b>	<b>PODSTAWA OPRACOWANIA</b> .....	<b>8</b>
<b>2</b>	<b>DANE ZEBRANE PRZEZ ZESPÓŁ AUTORÓW PROGRAMU,</b> .....	<b>8</b>
<b>1.2</b>	<b>METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE</b> .....	<b>8</b>
<b>2</b>	<b>UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE</b> .....	<b>10</b>
<b>2.1</b>	<b>POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA</b> .....	<b>10</b>
<b>2.2</b>	<b>STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2000-2020</b> .....	<b>11</b>
<b>2.3</b>	<b>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2004 ORAZ CELE DŁUGOTERMINOWE DO ROKU 2015</b> .....	<b>11</b>
<b>2.4</b>	<b>STRATEGIA ROZWOJU POWIATU WODZISŁAWSKIEGO</b> .....	<b>13</b>
<b>2.5</b>	<b>PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO</b> .....	<b>14</b>
<b>2.6</b>	<b>STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU PSZOWA</b> .....	<b>16</b>
<b>3</b>	<b>OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY MIASTA PSZÓW</b> .....	<b>17</b>
<b>3.1</b>	<b>POŁOŻENIE</b> .....	<b>17</b>
<b>3.2</b>	<b>UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA</b> .....	<b>19</b>
<b>3.3</b>	<b>KLIMAT</b> .....	<b>20</b>
<b>3.4</b>	<b>OTOCZENIE SPOŁECZNO GOSPODARCZE</b> .....	<b>20</b>
<b>3.5</b>	<b>TURYSTYKA I REKREACJA</b> .....	<b>22</b>
<b>3.6</b>	<b>WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA</b> .....	<b>23</b>
<b>4</b>	<b>OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO</b> .....	<b>24</b>
<b>4.1</b>	<b>OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU</b> .....	<b>24</b>
<b>4.1.1</b>	<b>CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO</b> .....	<b>24</b>
<b>4.1.2</b>	<b>Identyfikacja potrzeb</b> .....	<b>27</b>
<b>4.1.3</b>	<b>Cele i zadania środowiskowe do roku 2013 i do roku 2019</b> .....	<b>29</b>
<b>4.1.4</b>	<b>Harmonogram zadań</b> .....	<b>30</b>
<b>4.1.5</b>	<b>Wnioski</b> .....	<b>32</b>
<b>4.2</b>	<b>OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW</b> .....	<b>33</b>
<b>4.2.1</b>	<b>charakterystyka i ocena stanu aktualnego</b> .....	<b>33</b>
<b>4.2.2</b>	<b>identyfikacja potrzeb</b> .....	<b>35</b>
<b>4.2.3</b>	<b>cele i zadania środowiskowe do roku 2013 i do roku 2019</b> .....	<b>36</b>
<b>4.2.4</b>	<b>harmonogram zadań</b> .....	<b>37</b>
<b>4.2.5</b>	<b>wnioski</b> .....	<b>38</b>
<b>4.3</b>	<b>OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI</b> .....	<b>39</b>
<b>4.3.1</b>	<b>charakterystyka i ocena stanu aktualnego</b> .....	<b>39</b>
<b>4.3.2</b>	<b>identyfikacja potrzeb</b> .....	<b>41</b>
<b>4.3.3</b>	<b>cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018</b> .....	<b>42</b>
<b>4.3.4</b>	<b>harmonogram zadań</b> .....	<b>43</b>
<b>4.3.5</b>	<b>wnioski</b> .....	<b>44</b>
<b>4.4</b>	<b>OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN</b> .....	<b>44</b>
<b>4.4.1</b>	<b>charakterystyka i ocena stanu aktualnego</b> .....	<b>44</b>
<b>4.4.2</b>	<b>identyfikacja potrzeb</b> .....	<b>45</b>
<b>4.4.3</b>	<b>cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018</b> .....	<b>47</b>
<b>4.4.4</b>	<b>harmonogram zadań</b> .....	<b>47</b>
<b>4.4.5</b>	<b>wnioski</b> .....	<b>48</b>
<b>4.5</b>	<b>BIOTECHNOLOGIE I ORGANIZMY GENETYCZNIE ZMODYFIKOWANE</b> .....	<b>48</b>
<b>4.6</b>	<b>PODSUMOWANIE</b> .....	<b>49</b>
<b>5</b>	<b>ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII</b> .....	<b>49</b>
<b>5.1</b>	<b>MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI</b> .....	<b>49</b>
<b>5.2</b>	<b>WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH</b> .....	<b>50</b>
<b>5.3</b>	<b>PODSUMOWANIE</b> .....	<b>51</b>
<b>5.4</b>	<b>KSZTAŁTOWANIE ZASOBÓW WODNYCH ORAZ OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY</b> .....	<b>51</b>
<b>5.4.1</b>	<b>ochrona przed powodzią i suszą</b> .....	<b>51</b>
<b>5.4.2</b>	<b>cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018</b> .....	<b>54</b>
<b>5.4.3</b>	<b>harmonogram zadań</b> .....	<b>54</b>
<b>6</b>	<b>DALSZA POPRAWA, JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO NA OBSZARZE GMINY MIASTA PSZOWA</b> .....	<b>55</b>

<b>6.1</b>	<b>GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA .....</b>	<b>55</b>
6.1.1	charakterystyka i ocena stanu aktualnego .....	55
6.1.2	identyfikacja potrzeb .....	64
6.1.3	cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018.....	65
6.1.4	harmonogram zadań .....	66
6.1.5	wnioski .....	68
<b>6.2</b>	<b>ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA .....</b>	<b>69</b>
6.2.1	charakterystyka i ocena stanu aktualnego .....	70
6.2.2	identyfikacja potrzeb .....	85
6.2.3	cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018.....	87
6.2.4	harmonogram zadań .....	88
6.2.5	wnioski .....	89
<b>6.3</b>	<b>GOSPODAROWANIE ODPADAMI.....</b>	<b>90</b>
6.3.1	niesegregowane odpady komunalne .....	90
6.3.2	odpady zbierane selektywnie .....	92
6.3.3	zbiorniki i instalacje do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych .....	94
6.3.4	prognoza wytwarzania odpadów .....	94
6.3.5	identyfikacja potrzeb.....	95
6.3.6	cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018 .....	97
6.3.7	harmonogram zadań .....	98
6.3.8	wnioski .....	100
<b>6.4</b>	<b>POWAŻNE AWARIE .....</b>	<b>100</b>
6.4.1	cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018.....	102
6.4.2	harmonogram zadań .....	103
<b>6.5</b>	<b>BEZPIECZEŃSTWO CHEMICZNE.....</b>	<b>104</b>
6.5.1	cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018.....	105
6.5.2	harmonogram zadań .....	105
6.5.3	podsumowanie .....	106
<b>6.6</b>	<b>ODDZIAŁYWANIE HAŁASU.....</b>	<b>106</b>
6.6.1	charakterystyka i ocena stanu aktualnego .....	109
6.6.2	identyfikacja potrzeb .....	111
6.6.3	cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018.....	113
6.6.4	harmonogram zadań .....	114
6.6.5	wnioski .....	115
<b>6.7</b>	<b>ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....</b>	<b>115</b>
6.7.1	charakterystyka i ocena aktualnego stanu .....	115
6.7.2	identyfikacja potrzeb .....	116
6.7.3	cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018.....	117
6.7.4	harmonogram zadań .....	117
6.7.5	wnioski .....	119
<b>6.8</b>	<b>ANALIZA FINANSOWA.....</b>	<b>119</b>
6.8.1	nakłady na realizację zadań programu i proponowane źródła ich finansowania.....	119
6.8.2	proponowany montaż finansowy dla zadań własnych programu .....	122
6.8.3	ocena możliwości budżetowy wdrożenia zadań własnych programu .....	124
<b>7</b>	<b>NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACYJNE PROGRAMU .....</b>	<b>127</b>
<b>7.1</b>	<b>MECHANIZMY PRAWNE .....</b>	<b>127</b>
7.1.1	kompetencje wójta/burmistrza w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności.....	127
7.1.2	kompetencje wójta/burmistrza w zakresie ochrony wód .....	127
7.1.3	kompetencje wójta/burmistrza w zakresie ochrony powietrza .....	127
7.1.4	kompetencje wójta/burmistrza w zakresie gospodarki odpadami.....	127
7.2	prawo ochrony środowiska i inne akty niezbędne do realizacji programu ochrony środowiska .....	128
7.2.1	ustawy.....	128
7.2.2	rozporządzenia.....	128
7.2.3	inne akty prawne .....	130
7.2.4	obowiązujące dyrektywy w zakresie ochrony środowiska .....	131
<b>8</b>	<b>DOSTĘP DO INFORMACJI, EDUKACJA EKOLOGICZNA, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA .....</b>	<b>132</b>
<b>9</b>	<b>POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH I POZAINWESTYCYJNYCH.....</b>	<b>134</b>

<b>10</b>	<b>MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ ZAPISANYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIASTA PSZOWA .....</b>	<b>135</b>
<b>10.1</b>	<b>MONITORING ŚRODOWISKA .....</b>	<b>135</b>
10.1.1	ochrona przyrody i bioróżnorodności .....	135
10.1.2	ochrona powierzchni ziemi.....	135
10.1.3	ochrona powietrza .....	136
10.1.4	ochrona wód .....	136
10.1.5	gospodarowanie odpadami .....	136
<b>11</b>	<b>SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO W PSZOWIE.....</b>	<b>137</b>
<b>11.1</b>	<b>SYSTEM EMAS .....</b>	<b>137</b>
<b>11.2</b>	<b>REMAS.....</b>	<b>137</b>
<b>11.3</b>	<b>SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO NA OBSZARZE GMINY MIASTA PSZOWA.....</b>	<b>138</b>

## SPIS TABEL

TABELA 1 STRUKTURA ZALUDNIENIA NA TERENIE GMINY MIASTA PSZOWA .....	20
TABELA 2 STRUKTURA ILOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE MIASTA PSZOWA.....	22
TABELA 3 STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW MIASTA PSZÓW .....	39
TABELA 4 OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH RZEKI SUMINY, LEŚNICY WRAZ Z POTOKIEM JEDŁOWNICKIM ORAZ RZEKI NACINY W PUNKTACH MONITORINGU OPERACYJNEGO W 2007 ROKU .....	56
TABELA 5 WYNIKI BADAŃ, W ZAKRESIE FIZYKO-CHEMICZNYM, Z SUW DZIEĆKOWICE I SUW STRUMIEŃ.....	60
TABELA 6 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ PWiK Sp. z o.o. W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM NA TERENIE GMINY MIASTA PSZÓW .....	61
TABELA 7 STOPIEŃ REALIZACJI ZADAŃ BUDOWY KANALIZACJI SANITARNEJ NA TERENIE GMINY MIASTA PSZÓW.....	62
TABELA 8 CZYNNIKI METEOROLOGICZNE WPŁYWAJĄCE NA STAN ZANIECZYSZCZENIA ATMOSFERY .....	69
TABELA 9 KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW GDY OKREŚLONY JEST MARGINES TOLERANCJI.....	70
TABELA 10 KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE, JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW, GDY MARGINES TOLERANCJI NIE JEST OKREŚLONY .....	70
TABELA 11 ZESTAWIENIE DANYCH DOTYCZĄCYCH INFRASTRUKTURY GAZOWNICZEJ, ILOŚCI ODBIORCÓW I ZUŻYCIA GAZU ZIEMNEGO W MIEŚCIE PSZÓW*.....	72
TABELA 12 PORÓWNIANIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ W MIEŚCIE PSZÓW W 2002 I 2007 ROKU (BEZ EMISJI Z SYSTEMU CIEPŁOWNICZEGO) .....	77
TABELA 13 ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE MIASTA PSZÓW [KG/ROK] W 2007 ROKU .....	79
TABELA 14 ROCZNA EMISJA DWUTLENKU WĘGLA DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY PSZÓW [KG/ROK] W 2007 ROKU.....	80
TABELA 15 ZESTAWIENIE ROCZNEJ EMISJI DWUTLENKU WĘGLA DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU Z NISKĄ I WYSOKĄ EMISJĄ NA TERENIE MIASTA PSZÓW [MG/ROK] W 2007 ROKU.....	81
TABELA 16 ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU ZAWIESZONEGO PM10 NA TERENIE MIASTA WODZISŁAW ŚLĄSKI [KG/ROK] W LATACH 2006 - 2008 ROKU.....	83
TABELA 17 ZESTAWIENIE ILOŚCI ZEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG/ROK] NA TERENIE MIASTA PSZOWA W OKRESIE 2004 – 2008 ROK.....	90
TABELA 18 ZESTAWIENIE ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG/ROK] ZEBRANYCH SELEKTYWNIE NA TERENIE PSZOWA W OKRESIE 2004 – 2008 ROK .....	93
TABELA 19 LICZBA LUDNOŚCI MIASTA PSZOWA W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2009 – 2015 ROK.....	94
TABELA 20 PROGNOZA ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH WYTWARZANYCH NA TERENIE MIASTA PSZOWA W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2009 – 2015 ROK .....	95
TABELA 21 PROGNOZA ILOŚCI ODPADÓW BIODEGRADOWALNYCH WYTWARZANYCH NA TERENIE MIASTA PSZOWA W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2009– 2015 ROK.....	95
TABELA 22 DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU W ŚRODOWISKU POWODOWANEGO PRZEZ POSZCZEGÓLNE GRUPY ŹRÓDEŁ, Z WYŁĄCZENIEM HAŁASU POWODOWANEGO PRZEZ STARTY, LĄDOWANIA I PRZELOTY STATKÓW POWIETRZNYCH ORAZ LINIE ELEKTROENERGETYCZNE, WYRAŻONE WSKAŹNIKAMI $L_{AeqD}$ I $L_{AeqN}$ , KTÓRE TO WSKAŹNIKI MAJĄ ZASTOSOWANIE DO USTALANIA I KONTROLI WARUNKÓW KORZYSTANIA ZE ŚRODOWISKA, W ODNIESIENIU DO JEDNEJ DOBY.....	107
TABELA 23 DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU W ŚRODOWISKU POWODOWANEGO PRZEZ POSZCZEGÓLNE GRUPY ŹRÓDEŁ, Z WYŁĄCZENIEM HAŁASU POWODOWANEGO PRZEZ STARTY, LĄDOWANIA I PRZELOTY STATKÓW POWIETRZNYCH ORAZ LINIE ELEKTROENERGETYCZNE, WYRAŻONE WSKAŹNIKAMI $L_{AeqD}$ I $L_{AeqN}$ , KTÓRE TO WSKAŹNIKI MAJĄ ZASTOSOWANIE DO PROWADZENIA DŁUGOOKRESOWEJ POLITYKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM.....	108
TABELA 24 NAKŁADY FINANSOWE NA REALIZACJĘ ZADAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE.....	119
TABELA 25 PLAN WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH I POZAINWESTYCYJNYCH W ZAKRESIE ZADAŃ WŁASNYCH .....	121
TABELA 26 STRUKTURA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH I POZAINWESTYCYJNYCH W ZAKRESIE ZADAŃ WŁASNYCH.....	121
TABELA 27 PROPONOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ WŁASNYCH OKREŚLONYCH W PROGRAMIE .....	123
TABELA 28 STRUKTURA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZADAŃ WŁASNYCH.....	123
TABELA 29 OCENA ZDOLNOŚCI FINANSOWEJ GMINY PSZÓW – PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE DLA STANU BAZOWEGO .....	125
TABELA 30 OCENA ZDOLNOŚCI FINANSOWEJ GMINY PSZÓW – PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE DLA STANU DOCELOWEGO .....	126

## SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 POŁOŻENIE MIASTA PSZÓW NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.....	17
RYSUNEK 2 LOKALIZACJA GMINY MIASTA PSZÓW NA TLE POWIATU WODZISŁAWSKIEGO.....	18
RYSUNEK 3 ILOŚĆ URODZEŃ, ZGONÓW I PRZYROST NATURALNY NA TERENIE GMINY MIASTA PSZOWA W LATACH 2000-2007 .....	21
RYSUNEK 4 SALDO MIGRACJI NA OBSZARZE GMINY MIASTA NA PRZESTRZENI LAT 2000-2007 .....	21
RYSUNEK 5 TRASY ROWEROWE PRZEBIEGAJĄCE PRZEZ GMINĘ MIASTO PSZÓW.....	23
RYSUNEK 6 STRUKTURA KLAS GLEB NA OBSZARZE GMINY MIASTA PSZOWA .....	40
RYSUNEK 7 MAPA ZASIĘGU DZIAŁANIA RZGW W GLIWICACH.....	53
RYSUNEK 8 MAPA HYDROGRAFICZNA GMINY MIASTA PSZÓW .....	55
RYSUNEK 9 LOKALIZACJA PUNKTÓW MONITORINGU WÓD POWIERZCHNIOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM .....	56
RYSUNEK 10 LOKALIZACJA GŁÓWNYCH ZBIORNIKÓW WÓD PODZIEMNYCH I PUNKTÓW BADAWCZYCH MONITORINGU WÓD PODZIEMNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM.....	58
RYSUNEK 7 MAPA DYSPERSJI DLA DWUTLENKU SIARKI .....	73
RYSUNEK 8 MAPA DYSPERSJI DLA PYŁU PM10.....	73
RYSUNEK 9 MAPA DYSPERSJI DLA TLENKÓW AZOTU.....	74
RYSUNEK 10 MAPA DYSPERSJI DLA BENZENU .....	74
RYSUNEK 11 ZESTAWIENIE BUDYNKÓW I MIESZKAŃ NA TERENIE MIASTA PSZÓW POD WZGLĘDEM ICH OKRESU BUDOWY (STAN NA KONIEC 2007 ROKU) .....	76
RYSUNEK 12 STRUKTURA ZUŻYCIA PALIW DLA CELÓW NA CELE GRZEWcze – ŁĄCZNE ZUŻYCIE W 2007r. – 303 TJ.....	76
RYSUNEK 13 STRUKTURA EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W MIEŚCIE PSZÓW W 2007 ROKU.....	78
RYSUNEK 14 ROCZNA EMISJA WYBRANYCH SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE MIASTA PSZÓW W 2007 ROKU .....	81
RYSUNEK 15 OPAD PYŁU W SEZONIE GRZEWczYM W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU WODZISŁAWSKIEGO W LATACH 2000 – 2003.....	82
RYSUNEK 16 OPAD PYŁU DLA MIASTA PSZÓW W POSZCZEGÓLNYCH OKRESACH W LATACH 2000 – 2003 .....	83
RYSUNEK 17 ŚREDNIOMIESIĘCZNE WYNIKI POMIARÓW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA STACJI POMIAROWEJ W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM W 2006 ROKU.....	84
RYSUNEK 18 ŚREDNIOMIESIĘCZNE WYNIKI POMIARÓW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA STACJI POMIAROWEJ W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM W 2007 ROKU.....	84
RYSUNEK 19 ŚREDNIOMIESIĘCZNE WYNIKI POMIARÓW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA STACJI POMIAROWEJ W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM W 2008 ROKU.....	84
RYSUNEK 20 LEGENDA DO POWYŻSZYCH RYSUNKÓW.....	85
RYSUNEK 21 PRZEBIEG LINII KOLEJOWYCH PRZEZ TEREN GMINY MIASTA PSZOWA.....	110



## **1 Wstęp**

### **1.1 Podstawa opracowania**

Podstawą opracowania jest umowa nr 37/2009 zawarta w dniu 12 lutego 2009 roku między Eko – Team Konsulting z Bielska Białej a Gminą Miastem Pszów na wykonanie pracy pt.: „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami”. Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami jest częścią integralną niniejszego opracowania, ale stanowi oddzielny dokument.

Program powstał również w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to przede wszystkim:

1. Opracowania udostępnione przez Gminę, a w szczególności:
  - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Pszowa,
  - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pszów,
  - Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Pszowa,
  - Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasta Pszów na lata 2007-2010,
  - Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Miasta Pszów na lata 2007-2010,
  - Raport z wykonania POŚ za lata 2004-2006,
  - Raport z wykonania POŚ za lata 2007-2008,
  - Sprawozdanie z realizacji PGO za lata 2004-2006,
  - Sprawozdanie z realizacji PGO za lata 2007-2008,
  - Opracowanie ekofizjograficzne dla centralnej części Miasta Pszowa,
  - Koncepcja techniczna kanalizacji sanitarnej,
2. Dane zebrane przez zespół autorów Programu,
3. Opracowania i raporty takich instytucji jak m.in.:
  - Ministerstwo Ochrony Środowiska,
  - Śląski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
4. Materiały konferencyjne,
5. Literatura specjalistyczna.

### **1.2 Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne**

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszowa został opracowany zgodnie z zapisami ustawowymi Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27.04.2001 (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w Gminie. Realizacja programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pszów sporządzony został w 2003 roku przez Beskidzki Fundusz Ekorozwoju SA z Bielska - Białej we współpracy z Gminą Miastem Pszów i przyjęty dnia 28 listopada 2003 roku Uchwałą Rady Miejskiej w Pszowie (Uchwała Nr XIII/80/2003 w sprawie: przyjęcia Programu Ochrony Środowiska), jako realizacja ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. nr 62, poz. 627, z późniejszymi zmianami), która w rozdziale III Polityka ekologiczna oraz Programy Ochrony Środowiska art. 17 wprowadza obowiązek opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa nie określa sztywnych ram programu ochrony środowiska, zwraca jednak uwagę (art. 17 pkt. 1), by uwzględniał on pewne elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno ekonomiczne i środki finansowe.



Szczegółowy zakres, sposób oraz forma sporządzania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest zgodny z przyjętymi 21 grudnia 2002 roku przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. Wytyczne „... mają charakter ramowy i mogą być wykorzystane, jako materiał pomocniczy przy sporządzaniu programów ochrony środowiska”.

Dokument ten podkreśla, że struktura wojewódzkich powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska powinna nawiązywać do struktury „Polityki ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszów opracowana została z uwzględnieniem układu strukturalnego „Wytycznych...” i zawiera między innymi elementy takie jak:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu,
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu,
- kontrola realizacji programu.

Niniejsza aktualizacja Programu Ochrony Środowiska została opracowana ze względu na to, iż mija ustawowy termin wykonania aktualizacji oraz ze względu na wprowadzone zmiany w prawodawstwie.

Nawiązując do układu i zawartości Polityki ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 niniejsze opracowanie zawiera takie elementy jak:

- **OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO**
  - Ochrona przyrody i krajobrazu
  - Ochrona i zrównoważony rozwój lasów
  - Ochrona powierzchni ziemi
  - Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych
  - Biotechnologie i organizmy genetycznie zmodyfikowane
- **ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII**
  - Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji
  - Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych
  - Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy
- **ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSZĄ POPRAWĄ, JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO**
  - Jakość wód,
  - Zanieczyszczenie powietrza,
  - Gospodarka odpadami,
  - Substancje chemiczne w środowisku,
  - Poważne awarie przemysłowe,
  - Oddziaływanie hałasu,
  - Oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

Struktura Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszowa obejmuje:

1. Omówienie kierunków ochrony środowiska w Gminie w odniesieniu do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych w tym racjonalnego użytkowania lasów i zasobów przyrodniczych, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, ochrony gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych z podaniem ich stanu aktualnego, umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie.
2. Stan docelowy zostanie osiągnięty po zrealizowaniu zaproponowanych zadań stanowiących zarówno zadania Gminy, powiatu wodzisławskiego, a także instytucji i podmiotów działających na analizowanym terenie. Dowodów osiągnięcia stanu docelowego dostarczać będzie ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (według ustawy, co 2 lata).

Całość działań proekologicznych zamyka podsumowanie i wnioski, w których wyspecyfikowane zostały najważniejsze informacje i uwagi odnośnie zadań i potrzeb Gminy Miasta.

Dla każdego kierunku działań utworzony został harmonogram realizacji zadań. Zawiera on wykaz zadań Gminy z podziałem na zadania własne, czyli finansowane w większości ze środków własnych i koordynowane, czyli takie, które realizowane są na terenie Gminy nie koniecznie ze środków gminnych. Zadania te są realizowane często bez udziału Gminy przez przedsiębiorstwa, instytucje czy mieszkańców. Harmonogram określa termin i jednostkę odpowiedzialną za realizację zadania, oraz planowane szacunkowe koszty przedsięwzięć.

Pomagają one w realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych Gminy Miasta, a także dążenie do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska zawiera również omówienie uwarunkowań finansowych Gminy. Na podstawie budżetów Gminy z ostatnich lat i planu budżetu na rok bieżący 2009 i szacunkowych kosztów zaproponowanych zadań nakreślono ogólną sytuację finansową, przeprowadzono prognozę budżetową oraz przeanalizowano możliwości Gminy w zakresie realizacji wszystkich zadań. Dzięki tej analizie wiadomo, jaki procent kosztów na realizację zadań powinien pochodzić z zewnątrz i Gmina powinna się starać o ich pozyskanie.

W zakresie tej części opracowania przedstawiono również potencjalne źródła dofinansowania na realizację poszczególnych zadań środowiskowych.

## 2 Uwarunkowanie zewnętrzne

### 2.1 Polityka ekologiczna państwa

*Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014* określając kierunki polityki ekologicznej na lata 2007 - 2010 oraz 2011-2014, należy traktować, jako wypełnienie obowiązku aktualizacji „*Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010*”, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba tej aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy, jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej.<sup>1</sup>

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszów.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska. Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 13 stwierdza, że polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów.

Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

## **2.2 Strategia rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020**

„Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020” powstała w wyniku przeprowadzenia aktualizacji „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”. Jedną z podstawowych przesłanek aktualizacji było pojawienie się kilku strategicznych dokumentów szczebla unijnego i krajowego. W wyniku aktualizacji powstał dokument o uproszczonej strukturze, przejrzysty, wykorzystujący doświadczenia minionych lat, uwzględniający zmiany uwarunkowań, które zaszły w otoczeniu, w tym przede wszystkim przystąpienie Polski do Unii Europejskiej

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą z dnia 4 lipca 2005 nr II/37/6/2005 przyjął „Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020”, dokument ten jest aktualizacją przyjętej w wrześniu 2000 „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”.

W ramach 3 pól strategicznych, dla których przeprowadzono analizę SWOT, zidentyfikowano po 2 priorytety dziedzinowe:

- w polu Zasoby ludzkie, równość szans i zagadnienia społeczne wyznaczono:
  - priorytet: edukacja, kultura, mobilność i aktywizacja zasobów ludzkich,
  - priorytet: integracja społeczna, bezpieczeństwo i zdrowie,
- w polu Gospodarka, innowacyjność i inne ramowe uwarunkowania wyznaczono:
  - priorytet: restrukturyzacja i rozwój gospodarki,
  - priorytet: innowacje, technologie, działalność B+R,
- w polu Infrastruktura, aspekty przestrzenne, środowisko wyznaczono:
  - priorytet: ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni,
  - priorytet: transport, komunikacja i informacja,

W ramach celu strategicznego IV: „*Poprawa, jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni*” wyznaczono kierunki działań:

- Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych
- Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic
- Rewitalizacja terenów zdegradowanych
- Kształtowanie ośrodków wiejskich
- Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami
- Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych
- Polepszenie jakości powietrza
- Ochrona przed hałasem

## **2.3 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015**

W „Programie ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015” zaproponowano cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- **Ochrona zasobów wodnych**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.*

- **Ochrona powietrza atmosferycznego**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Polepszenie, jakości powietrza atmosferycznego, a przyjęte kierunki działań to:*

- redukcja niskiej emisji,
- zintegrowanie i rozbudowa systemu ciepłowniczego regionu,
- promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej

- **Ochrona przed hałasem**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów. Można to osiągnąć poprzez:*

- eliminacje czynności powodujących hałas,
- stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu.

- **Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Kontrola i ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska. Można to osiągnąć poprzez:*

- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania m.in. wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego.
- Podstawowym działaniem będzie prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem.

- **Zapobieganie awariom przemysłowym**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych. Zgodnie z prawem ochrony środowiska, większość obowiązków wykonawczych spada na prowadzących dany zakład. I tak:*

- w odniesieniu do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii - obowiązek posiadania raportu o bezpieczeństwie i wewnętrznego planu operacyjnego,
- obowiązek dostarczenia Komendantowi Wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego,
- w odniesieniu do zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii obowiązek opracowania programu zapobiegania awariom"

- **Gospodarka odpadami**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów. Cel ten będzie realizowany poprzez działania ukierunkowane na:*

- uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania,
- stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów,
- usuwanie odpadów niebezpiecznych z terenów objętych ochroną wód,
- utworzenie systemu ponadgminnych wysypisk komunalnych z pełnym wyposażeniem w instalacje segregacji odpadów,
- wzmocnienie i rozbudowę regionalnego monitoringu wytwarzania, unieszkodliwiania i składowania odpadów niebezpiecznych,
- likwidację składowisk odpadów niebezpiecznych i stworzenie systemu bieżącej utylizacji odpadów,

- stworzenie regionalnego systemu stacji przeładunkowych odpadów i technologicznych instalacji utylizacji odpadów
- **Tereny przemysłowe**

Cel długoterminowy, do roku 2015 *Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego.*

  - likwidacja negatywnych skutków dawnej działalności przemysłowej
  - zagadnienia rewitalizacji terenów przemysłowych i pogórnicznych.
- **Ochrona powierzchni ziemi i gleb**

Cel długoterminowy, do 2015 roku *Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:*

  - zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacji,
  - lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji,
  - zmniejszeniu skali ograniczeń, jakie dla optymalnego wykorzystania biologicznego potencjału gleb stwarzają procesy degradacji spowodowanej imisją zanieczyszczeń, erozją oraz niewłaściwą agrotechniką,
  - odpowiedniej zmianie struktury upraw, na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia.
- **Ochrona zasobów kopalin**

Cel długoterminowy, do 2015 roku *Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.* Na terenie województwa śląskiego niezbędne są:

  - likwidacja wyrobisk górniczych po eksploatacji łupków karbońskich,
  - zagospodarowanie wyrobisk odkrywkowych po eksploatacji piasku i żwiru, w zależności od charakteru wyrobiska, w kierunku wodnym lub leśnym,
  - preferowanie wydobycia podziemnego z podsadzaniem wyrobisk, dla ograniczenia skali osiadań terenu
  - rekultywacja terenów osiadań spowodowanych podziemną eksploatacją.
- **Ochrona przyrody**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów.* Podstawą stworzenia warunków do racjonalnego zarządzania ochroną przyrody będzie:

  - wdrożenie systemu monitoringu stanu przyrody,
  - opracowanie i wdrożenie systemu informacji o obiektach i obszarach szczególnie chronionych.

## **2.4 Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego**

Pomimo funkcjonowania od 2000r. „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego.” pojawiła się potrzeba jej zaktualizowania wobec nowych wyzwań stojących przed powiatem po wejściu do Unii Europejskiej. Pojawiły się nowe wyzwania oraz nowe szanse i zagrożenia.

Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego została przyjęta Uchwałą nr XXI/263/2008 Rady Powiatu Wodzisławskiego z dnia 26 czerwca 2008 r.

Strategia jest rozległym dokumentem strategicznym, w którym zawarto wizje Powiatu: „Powiat wodzisławski miejscem ludzi spokojnych o swoją przyszłość, miejscem bogatym w inwestycje, z rozwiniętą turystyką, minimalnym bezrobociem i bardzo dobrze rozwiniętym sektorem MSP” oraz misje „Oferowanie warunków godnego życia mieszkańcom oraz rozwoju społeczno - gospodarczego.”

Strategia zawiera również wiele celów ogólnych i szczegółowych wraz z przedsięwzięciami i zadaniami, jakie należy zrealizować by osiągnąć cele główne. Poniżej przedstawiono cele i działania, które dotyczą ochrony środowiska:

*IV Obszar: Infrastruktura Techniczna*



*Cele strategiczne:*

- Wsparcie dla działań zmierzających do budowy Drogi Głównej Południowej i autostrady A1 oraz dostosowania istniejącej infrastruktury drogowej dla potrzeb autostrady obejmuje wspomaganie działań związanych z budową autostrady oraz poprawę stanu dróg bezpośrednio doprowadzających oraz przejmujących ruch z autostrady.
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej obejmująca modernizację dróg, budowę obwodnic, poprawę funkcjonowania komunikacji wewnętrznej oraz usprawnienie połączeń drogowych wewnątrz i na zewnątrz powiatu.
- Rozwój infrastruktury związanej z ochroną środowiska obejmujący kompleks działań związanych z kanalizacją powiatowych placówek oświatowych i powiatowych jednostek organizacyjnych, gospodarką odpadami, ochroną powietrza oraz kształtowaniem proekologicznej świadomości społeczności lokalnej.
- Rozbudowa i modernizacja bazy rekreacyjno-sportowej.
- Zabezpieczenie odpowiedniego poziomu infrastruktury oświaty oraz rozbudowa obiektów dydaktycznych.
- Wsparcie dla rozwoju infrastruktury publicznej i ochrony zdrowia.

## **2.5 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego**

W „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego” przyjętego Uchwałą Nr XXIV/263/2003 Rady Powiatu Wodzisławskiego z dnia 19 sierpnia 2004 roku zaproponowano cele nadrzędne i cele szczegółowe zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

### **GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA**

Cel nadrzędny: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej, jakości wody do picia

Cele szczegółowe:

- Wymiana sieci i przyłączy wodociągowych z rur stalowych i żeliwnych,
- Modernizacja pozostałych ujęć i stacji uzdatniania w złym stanie technicznym,
- Budowa oczyszczalni przydomowych w tych miejscach, gdzie jak wynika z planów zagospodarowania przestrzennego
- Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Powiatu – L ok. 875 km,
- Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne.

### **GOSPODARKA ODPADAMI**

Cel nadrzędny: Ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko

Cele szczegółowe:

- Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami
- Zmniejszenie uciążliwości odpadów dla środowiska poprzez zintensyfikowanie
- Wzrost stopnia wykorzystania surowców wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych,
- Wzrost poziomu odzysku surowców z odpadów poprzez wprowadzenie nowych technologii segregacji,
- Dostosowanie systemu gromadzenia odpadów do wymogów prawa,
- Budowa zakładu segregacji odpadów wytworzonych na terenie Powiatu
- Wdrożenie systemu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, oraz systemu ich magazynowania i wywozu na składowisko odpadów niebezpiecznych

### **OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB**

Cel nadrzędny: Poprawa, jakości środowiska pod względem ochrony powierzchni Ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności powiatu

Cele szczegółowe:

- Współdziałanie w rekultywacji terenów zdegradowanych przez górnictwo,
- Tworzenie grup producenckich,
- Wykorzystanie nieużytków na uprawy energetyczne,
- Organizacja lekcji wychowania ekologicznego dla dzieci i młodzieży oraz szkoleń dla rolników z zakresu Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

#### OCHRONA POWIETRZA

Cel nadrzędny: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

Cele szczegółowe:

- Wdrożenie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie miast i gmin Powiatu Wodzisławskiego,
- Kontynuacja programów edukacyjnych uwiadamiających problemy ochrony powietrza,
- Podwyższenie standardów technicznych infrastruktury drogowej,
- Eliminacja ruchu drogowego o charakterze „tranzytowym” w centrum miast – budowa obwodnic,
- Rewitalizacja terenów przemysłowych oraz pogórnicych,
- Kontynuacja wdrażania zintegrowanych pozwoleń\_ na emisję zanieczyszczeń do powietrza w ramach zintegrowanego pozwolenia ekologicznego.

#### OCHRONA PRZED HAŁASEM

Cel nadrzędny: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska

Cele szczegółowe:

- Modernizacja układu drogowego.
- kontynuacja programów edukacyjnych uwiadamiających problemy ochrony przed hałasem.
- Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenie
- Akustyczne dla środowiska.
- Ocena stanu akustycznego środowiska i obserwacja zmian na podstawie opracowanej mapy akustycznej powiatu.
- Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez remonty i modernizacja dróg.

#### OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM

Cel nadrzędny: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

Cele szczegółowe:

- Stworzenie systemu monitoringu \_środowiska ze względu na szkodliwe oddziaływanie pól elektromagnetycznych,
- Ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska.

#### OCHRONA PRZYRODY

Cel nadrzędny: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności

Cele szczegółowe:

- Rekultywacja i kształtowanie nowych funkcji obszarów zdegradowanych działalności\_ górnictwa.
- Rozwój funkcji rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.
- Zwiększenie wskaźnika lesistości;
- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej.



- Adaptacja istniejących i kształtowanie nowych terenów zieleni urządzonej w ramach funkcjonujących i projektowanych ośrodków rekreacyjno wypoczynkowych.

#### EDUKACJA EKOLOGICZNA

Cel nadrzędny: Wzrost wykształcenia mieszkańców w zakresie ekologii oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych

Cele szczegółowe:

- Poszerzenie wiedzy o środowisku przyrodniczym oraz rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Powiatu poprzez: promocję działań proekologicznych,
- Realizacja projektowanych tras rowerowych, ścieżek przyrodniczo dydaktycznych.
- kształtowanie świadomości ekologicznej najmłodszych mieszkańców Powiatu poprzez realizację programu edukacji ekologicznej w szkołach.

## **2.6 Strategia Zrównoważonego Rozwoju Pszowa**

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Pszowa” została opracowana w 2002 roku i przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Pszowie.

Najogólniejszym celem istnienia miasta Pszowa i jego społeczności jest:

- stworzenie warunków do przywrócenia historycznie udokumentowanych walorów miejsca, wynikających z tradycyjnego sposobu pojmowania tej ziemi, jako miejsca Kultu Maryjnego, przekraczającego granice Polski, funkcjonującego, jako centrum pielgrzymstwa.

Również historycznie udokumentowanym celem wydaje się być:

- chęć kultywowania śląskich tradycji, m.in. wynikających z tradycji zawodu górnika, jak i kultywowania archetypu Śląskiej Rodziny oraz Śląskiego Patrioty,

Uczynienie z Pszowa centrum pielgrzymstwa niesie za sobą również cel gospodarczy, opierający się na zasadzie budowania przedsiębiorczości wokół tzw. przemysłu związanego z ruchem i turystyką pielgrzymkową oraz programem usług towarzyszących.

### 3 Ogólna charakterystyka Gminy Miasta Pszów

#### 3.1 Położenie

Pszów leży w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, w powiecie wodzisławskim, na szlaku Pszczyna - Wodzisław Śląski - Racibórz.



Rysunek 1 Położenie Miasta Pszów na terenie województwa śląskiego

Źródło: strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego – [www.silesia-region.pl](http://www.silesia-region.pl)

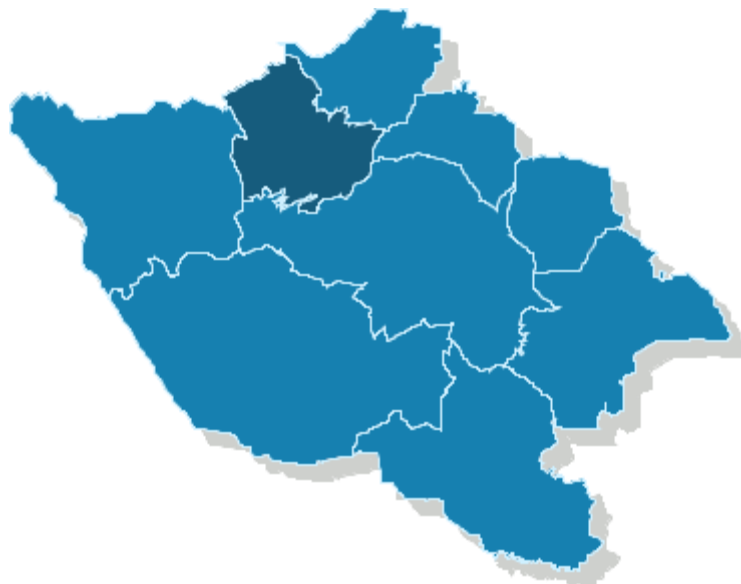
Pszów położony jest w bezpośredniej bliskości dużych aglomeracji przemysłowych:

- Rybnika – 13 km,
- Katowic – 65 km,
- Gliwic – 42 km
- Raciborza – 18 km

Miasto znajduje się w pobliżu planowanej budowy autostrady Północ – Południe i posiada dogodnie powiązania komunikacyjne z województwem poprzez drogi zlokalizowane w sąsiedztwie:

- droga krajowa nr 49 relacji Pszczyna – Żory – Rybnik – Racibórz – Opole,
- droga wojewódzka DW 933 relacji Rzuchów- Pszów – Wodzisław Śląski – Pszczyna – Brzeszcze – Oświęcim – Chrzanów,
- droga krajowa DW 936 relacji Wodzisław Śląski- Krzyżanowice usytuowana równoleżnikowo na południe od Pszowa,

Pszów znajduje się niedaleko drogowego przejścia granicznego z Czechami w Chałupkach. Miasto znajduje się również w pobliżu budowanej autostrady Północ - Południe.



Rysunek 2 Lokalizacja Gminy Miasta Pszów na tle powiatu wodzisławskiego

Źródło: <http://wybory2006.pkw.gov.pl>

Miasto graniczy:

- od zachodu z gminą wiejską Lubomia,
- od południa z gminą miejską Wodzisław Śląski,
- od wschodu z gminami miejskimi Radlin i Rydułtowy,
- od północy z gminą Kornowac należącą do powiatu Raciborskiego.

W obecnym układzie Gminy Miasta wyróżnić można jednostki:

- Pszów – centrum gdzie koncentruje się zabudowa usługowa, mieszkaniowo – usługowa i mieszkaniowo charakterze miejskim i podmiejskim. W rejonie centrum położone są tereny przemysłowe należące do Kopalni „Rydułtowy – Anna”. W obrębie terenów przemysłowych kopalni zlokalizowane są między innymi szyby, zwałowiska i osadniki,
- Krzyżkowice – obejmujące zabudowę mieszkaniowo – usługową i mieszkaniową o charakterze podmiejskim i wiejskim,
- Pszowskie Doły – najstarsza jednostka osadnicza, jak zespół zabudowy mieszkaniowej o charakterze podmiejskim i wiejskim.

Pszów jest prężnym ośrodkiem o korzystnym położeniu geograficznym, wyposażonym w dobrą infrastrukturę techniczną, rozwijającym się gospodarczo w harmonii ze środowiskiem naturalnym, atrakcyjnym dla inwestorów, bezpiecznym i przyjaznym dla mieszkańców, dbającym o rosnącą, jakość życia społeczności lokalnej.

Miasto Pszów zajmuje korzystną pozycję strategiczną w kontekście powiązań europejskich ze względu na swe położenie w liniach oddziaływania VI Paneuropejskiego Korytarza Transportowego. Usytuowanie miasta gminy Pszów w południowej części subregionu w bliskości towarowych i pasażerskich sieci transportowych, jak:

- istniejąca sieć dróg ekspresowych, autostrady A1, będąca fragmentem międzynarodowego programu sieci budowy autostrad TINA,
- planowana budowa drogi ekspresowej Racibórz – Pszczyna
- planowana tzw. droga południowa.

Bliskość strategicznej drogi wodnej Odra – Dunaj, jak i idący w ślad za tym, zapisany w umowach międzynarodowych rozwój sieci kolei szerokotorowych i linii kolejowej typu TGV, jak i terminalu logistycznego Bohumin – Gorzyczki – Uchylsko, stanowią o infrastrukturalnych, europejskich makro powiązaniach regionalnych, w których partnerem strategicznym może okazać się nie tylko stolica regionu Katowice, ale również Województwo Północno – Morawskie ze stolicą w Ostrawie. W kontekście położenia miasta na tle regionu warto wspomnieć o niewykorzystanym kompleksie

zdegradowanych terenów kopalnianych oraz o obiektach dziedzictwa kulturowego, które ściśle wiążą się z historią i tradycją regionu.

W związku z istnieniem całego kompleksu terenów pokopalnianych znajdujących się w ścisłym sąsiedztwie planowanego przebiegu drogi południowej zrodził się projekt ich zagospodarowania.

Projekt kompleksu sportowo-rekreacyjnego ma pozwolić zrewitalizować ten zdegradowany teren, a jednocześnie stworzyć zespół obiektów służących całej lokalnej społeczności podnosząc atrakcyjność turystyczną gminy.

Miasto posiada kilka bardzo cennych zabytków, do najistotniejszych zaliczmy kalwarię oraz Bazylikę pod wezwaniem NNMP z obrazem Matki Boskiej Uśmiechniętej, który przez Kongregację ds. Kultu został uznany za święty. Miasto Pszów od początków swego istnienia było istotnym punktem szlaku pielgrzymkowego nie tylko krajowego.

Pszów posiada dogodne położenie strategiczne oraz duży potencjał jednak należy podkreślić, iż aby miasto mogło się rozwijać i dokonać swoistej transformacji zarówno w centrum rekreacyjno – usługowe, jak i istotny międzynarodowy punkt europejskich pielgrzymek, warunkiem koniecznym staje się intensywny rozwój niedostatecznej infrastruktury drogowej, społecznej, sportowo - rekreacyjnej oraz stworzenie w mieście dogodnych warunków rozwoju działalności gospodarczej.

### **3.2 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna**

W układzie geograficznym Gmina Miasto Pszów położone jest w obrębie Kotliny Raciborsko – Oświęcimskiej na Wzgórzach Rybnickich. Pod względem wyniesienia ponad otaczającymi obniżeniami, budowy geologicznej i cech morfologicznych Wzgórza podobne są do Wyżyny Śląskiej.

Istotne znaczenie również ma położenie na osi Bramy Morawskiej stanowiącej naturalny korytarz między Karpatami i Sudetami.

Centralną część Miasta stanowi płaskowyż o wysokościach 290 – 311 m n.p.m. Zbocza opadają w trzech kierunkach południowy – zachód, południe i zachód. Pomiędzy Płaskowyżem centralnej części Miasta, a wyniesieniem na północy występuje obniżenie biegnące z północnego wschodu w kierunku południowo – zachodnim. W rejonie zboczy doliny rzeki Syrynki występuje największe zróżnicowanie rzeźby terenu. Urozmaicona, atrakcyjna rzeźba terenów Pszowa stanowi, zatem pewne utrudnienie rozwoju urbanizacji zwłaszcza w zakresie uzbrojenia terenu.

W obrębie Gminy Miasto Pszowa wyróżniają się trzy zasadnicze formacje geologiczne Karbon, trzeciorzęd i czwartorzęd.

Karbon wykształcony jest, jako zespół piaskowców, łupków ilastych i piaszczystych z pokładami węgla kamiennego. Pokłady węgla charakteryzują się niewielkimi miąższ ościami, ale kopalina posiada wysoką, jakość. Utwory karbońskie w rejonie Pszowa należą do strefy tektoniki fałdowej, w której dominują struktury tworzące niesymetryczne fałdy z zaznaczającymi się nieckami i strukturami antyklinalnymi przechodzącymi miejscami w nasunięcia. W rejonie centrum miasta pojawiają się górnokarbońskie iłowce, mułowce i piaskowce z węglem kamiennym. Bezpośrednio na karbonie zalega seria utworów trzeciorzędowych i czwartorzędowych, których miąższość wyraźnie wzrasta w kierunku południowym od około 6 m w rejonie szybu „Ryszard” do około 830 m w dolinie Syrynki.

Trzeciorzędowe utwory miocenu tworzone są przez ility margliste, miejscami mocno piaszczyste z wkładkami piasków. Dolną część trzeciorzędu stanowią ility i łupki ilaste z przewarstwieniami lub soczewkami piasków o charakterze kurzawkowatym. Poziom ten zawiera wkładki gipsów, lokalnie anhydrytów i soli kamiennych. Mioceńskie ility zalegające na karbonie nie stanowią warstwy izolacyjnej dla wód podziemnych. Na trzeciorzędem zalegają utwory czwartorzędowe, pokrywające prawie cały obszar Pszowa z wyjątkiem terenu wzdłuż Syrynki, gdzie na powierzchni odsłaniają się utwory trzeciorzędowe.

Czwartorzęd budowany jest w strefie przypowierzchniowej głównie przez utwory lessopodobne wykształcone w postaci pyłów i glin piaszczystych pochodzenia lodowcowego oraz gliny morenowe silnie zapiaszczone. Gliny pokrywają zdecydowanie większy obszar Pszowa, nawet do 80%. Szczególnie dużo jest ich w centralnej i południowo – wschodniej części miasta. Tam gdzie czwartorzęd się nie pojawia na powierzchni występują trzeciorzędowe ility piaszczyste, margliste, piaski, żwiry łupki ilaste. Utwory te występują miejscami na terenie całego miasta, między innymi w Pszowskich Dołach, Krzyżkowicach. W rejonie Krzyżkowic, na północ od rzutu osiedla Kościuszki i we Wrzosach pojawiają się ility i piaski z syderytami. Osadami najmłodszymi są osady aluwialne mad i piasków rzecznych w dolinach potoków. W rejonie dolin rzecznych miejsce utworów lessopodobnych

zastępują osady akumulacji rzecznej i rzeczno – zastoiskowej w postaci osadów organicznych, namułów gliniastych i torfów.<sup>1</sup>

### 3.3 Klimat

Według podziału klimatycznego Polski Gmina Miasto Pszów należy do obszaru nizin w regionie śląsko – wielkopolskim. Klimat tu panujący kształtują ciepłe masy powietrza napływające z południa przez Bramę Morawską oraz z zachodu znad Niziny Śląskiej. Klimat subregionu rybnickiego charakteryzuje się zmiennością i nieregularnością stanów atmosfery, co wynika ze ścierania się różnych mas powietrza. Występuje tu klimat ciepły, o długim lecie.

- Temperatury stycznia wahają się wokół temperatury -2°C, natomiast w miesiącu lipcu wokół 18°C.
- Opady atmosferyczne wynoszą średnio rocznie około 600 – 700 mm.
- Wiatry na omawianym obszarze wieją z kierunków południowo – zachodniego i południowo – wschodniego.

### 3.4 Otoczenie społeczno gospodarcze

Pszów zajmuje obszar 20,47 km<sup>2</sup>, co stanowi 7% całkowitej powierzchni powiatu wodzisławskiego. Miasto według stanu na dzień 31.12.2008 roku liczy 14.276 mieszkańców, co daje średnią gęstość zaludnienia 697 osób na 1 km<sup>2</sup>. Jest to gęstość zaludnienia zdecydowanie wyższa od przeciętnej występującej na obszarach wiejskich byłego województwa katowickiego (140 osób/km<sup>2</sup>) oraz przeciętnej dla gmin aglomeracji rybnickiej (244 osób/km<sup>2</sup>) Pszów jest ośrodkiem o korzystnym położeniu geograficznym, atrakcyjnym dla inwestorów, bezpiecznym i przyjaznym dla mieszkańców, dbającym o rosnącą, jakość życia społeczności lokalnej.

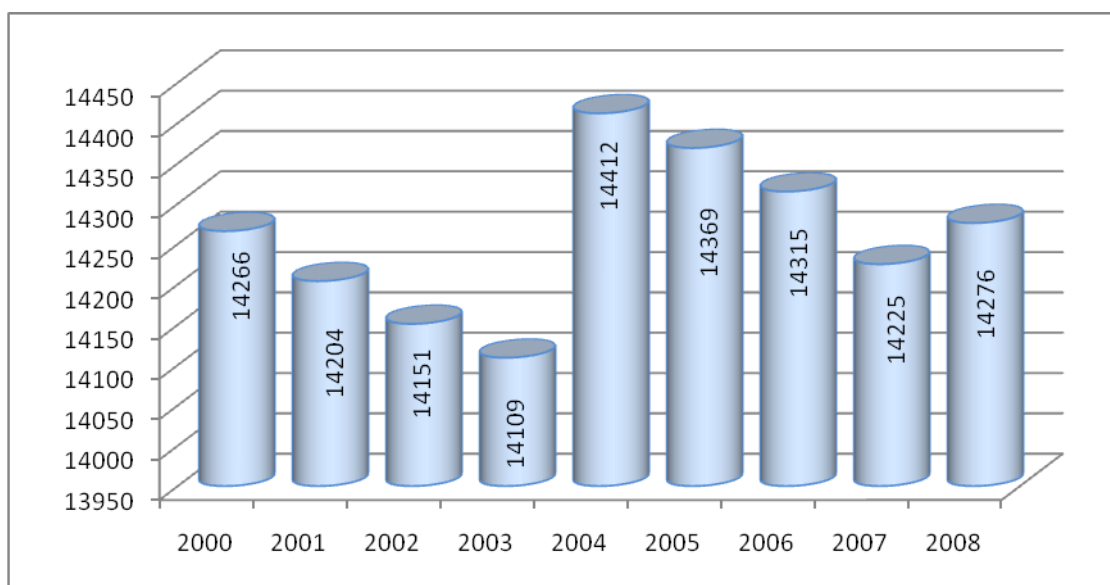


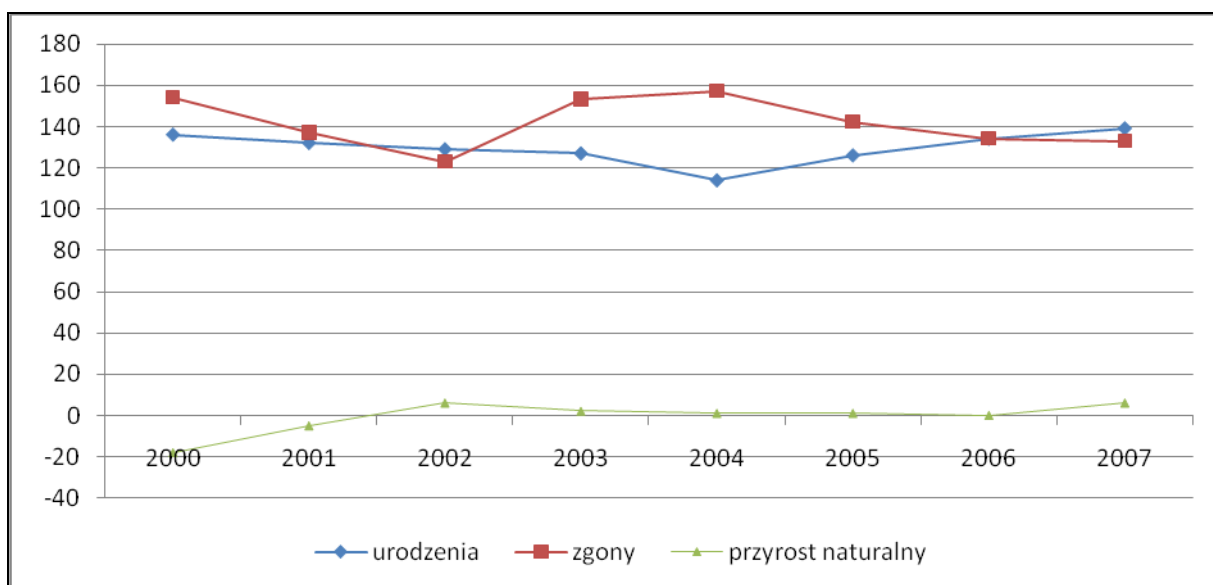
Tabela 1 Struktura zaludnienia na terenie Gminy Miasta Pszowa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pszowie oraz [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl), 2009

Według danych zestawionych na wykresie wynika, że liczba mieszkańców okresowo się waha w granicach 100 mieszkańców. (od 14.109 do 14.412)

Wzrost liczby ludności jest dodatkowo wspomagany przez dodatni przyrost naturalny. Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwuje się dużą ilość urodzeń (średnia za 7 lat 129), o około 10% większą od liczby zgonów, co przyczynia się do niewielkiego, ale dodatniego stałego przyrostu naturalnego wahającego się na przestrzeni lat 2002-2007 od 0 do 6.

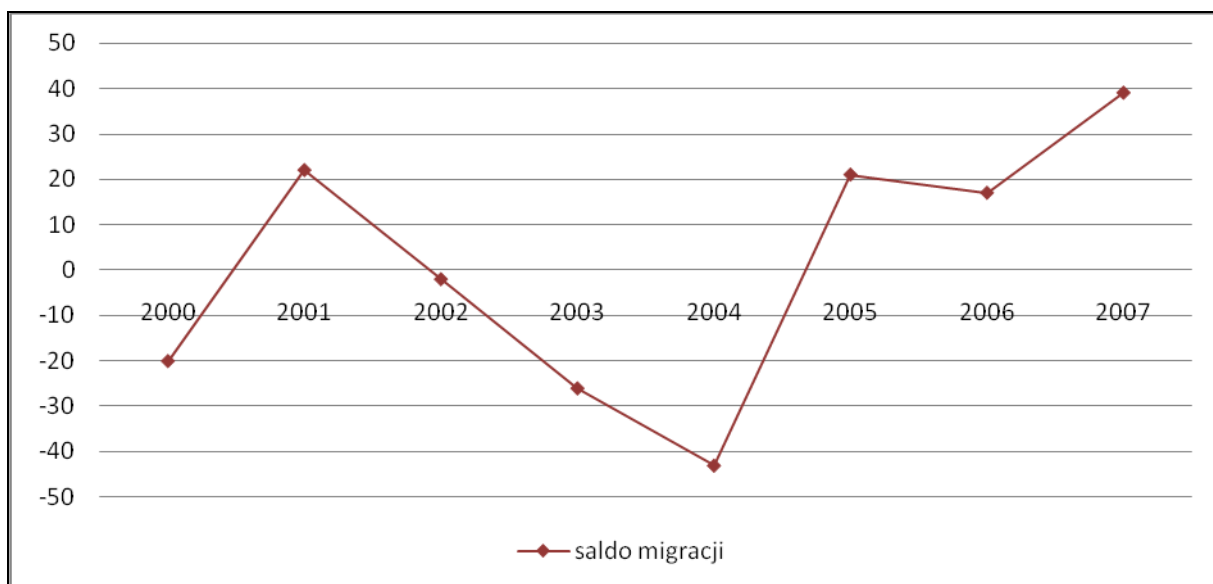
<sup>1</sup> Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta Pszowa w granicach administracyjnych, Werona Katowice, 2008



Rysunek 3 Ilość urodzeń, zgonów i przyrost naturalny na terenie Gminy Miasta Pszowa w latach 2000-2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl), 2009

Spadek liczby ludności do 2004 roku był wspomagany przez migracje ludności, przede wszystkim odpływ ludności, natomiast od 2005 roku liczba ludności się zwiększyła, co również obserwuje się w saldzie migracji. W ostatnich latach tereny położone w niedalekiej odległości od miast stały się bardzo atrakcyjnymi terenami dla budowy domków i stały się „sypialniami” większych miast, co powoduje zwiększenie liczby osiedleń na obszarze Gminy.



Rysunek 4 Saldo migracji na obszarze Gminy Miasta na przestrzeni lat 2000-2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl), 2009

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 64,0% całej populacji mieszkańców Gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 19,5%, a w wieku poprodukcyjnym około 16,5%.

Na terenie Miasta zarejestrowanych w systemie regon jest według danych z 2007 roku 759 podmiotów gospodarczych. Strukturę ilości podmiotów na przełomie lat 2000-2007 zestawiono na wykresie poniżej.

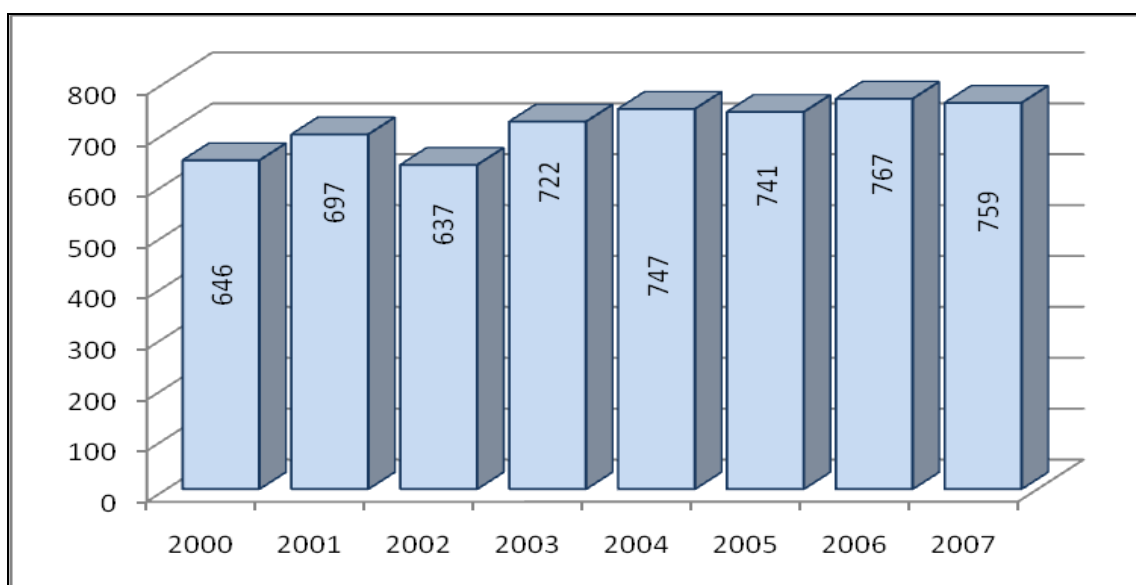


Tabela 2 Struktura ilości podmiotów gospodarczych na terenie Miasta Pszowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pszowie oraz [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl), 2009

Największą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowią one 85% wszystkich działalności. Podmioty gospodarcze działają głównie w sferze handlu hurtowego i detalicznego (36%), budownictwa (12%), a także gastronomii (9%) oraz ubezpieczeń (8,4%).

Według danych statystycznych z 2007 roku osób liczba bezrobotnych na terenie Pszowa wynosiła, 488 z czego 311 stanowiły kobiety.

Z charakterystyk bezrobocia PUP na terenie miasta można wyciągnąć następujące wnioski:

- największą grupę wśród bezrobotnych stanowią kobiety,
- bezrobociem dotknięte są osoby głównie młode w wieku nie przekraczającym 30 lat życia, a więc w okresie pełnej zdolności do pracy o podstawowym i średnim poziomie wykształcenia,
- jako pozytywną cechę obecnego bezrobocia w gminie należy uznać fakt, że są to osoby głównie z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, w wieku mobilnym, a więc podatne jeszcze na różne formy przekwalifikowania zawodowego
- jako pozytywna cecha należy uznać fakt, że zarówno globalna wielkość jak i skala natężenia obecnego bezrobocia w Pszowie należy do niższych w skali powiatu wodzisławskiego.
- za cechę negatywną należy uznać również ograniczenie perspektyw dla znacznej liczby młodych mieszkańców miasta z powodu braku pracy.

### 3.5 Turystyka i rekreacja

Na terenie Gminy Miasta Pszowa znajdują się następujące obiekty sportowe:

- Stadion Sportowy TS "Górnik" Pszów (płyta główna i 2 boiska treningowe),
- Boisko LKS Naprzód 37 Krzyżkowice,
- Sztuczne lodowisko wraz z obiektami towarzyszącymi (korty tenisowe, skate park itp.),
- Sale sportowe oraz boiska szkolne przy wszystkich szkołach,
- Hala sportowa na terenie KWK Rydułtowy-Anna Ruch II,
- korty do tenisa ziemnego,
- oznakowane ścieżki rowerowe.

Trasy rowerowe przebiegające przez Gminę Miasto Pszów:

- trasa rowerowa nr 316 - Olza – Odra – Rogowiec – Bluszczów – Buków – Lubomia – Świątłowice – Szybik – Zawada – Syrynka – Czyżowice – Gorzyce – Uchylsko – Gorzyczki – Turza Śląska – Turzyczka – Wodzisław Śląski - Trasa żółta, długość 52 km.
- trasa rowerowa nr 317 - Raciborz – Kornowac – Krzyżkowice – Pszów – Kokoszyce – Wodzisław Śląski – Radlin - trasa niebieska, długość 16,5 km.



- trasa rowerowa nr 320 - Rybnik-Orzepowice, Ośrodek „KOTWICA” – Zebrzydowice – Blizowiec – Skraj Czernicy – Rydułtowy – Krzyżkowice – Świątłowiec trasa czerwona, długość 22 km.
- trasa rowerowa nr 321 Skraj Rydułtów – Pszowskie Doły - trasa żółta, długość 2 km.
- trasa rowerowa nr 322 - Skraj Rydułtów – Kalwaria – Pszowskie Doły – Skraj Krzyżkowic - trasa zielona, długość 5 km.
- trasa rowerowa nr 323 - „szlak pielgrzymkowy” - Pszów – OS. Biernackiego – Głozyny – Radlin – Obszary – Jankowice Rybnickie - Trasa żółta, długość 17.4 km.



Rysunek 5 Trasy rowerowe przebiegające przez Gminę Miasto Pszów

Źródło: [www.pszow.pl](http://www.pszow.pl), 2009

Na terenie Pszowa funkcjonuje wiele stowarzyszeń i klubów sportowych, dzięki czemu dzieci, młodzież a także dorosła część mieszkańców może aktywnie spędzać czas w czasie ulubionych gier i zajęć sportowych. Są to głównie:

- Towarzystwo Sportowe Górnik Pszów,
- Ludowy Klub Sportowy „Naprzód 37” Krzyżkowice,
- Miejski Uczniowski Klub Sportowy „JEDYNKA”,
- Skat Klub Czarni Krzyżkowice,
- Skat Klub OSP Pszów,
- Amatorska drużyna siatkówki AiR Team.

### **3.6 Współpraca transgraniczna**

Gmina Miasto Pszów jest członkiem „Stowarzyszenia Gmina Górniczych w Polsce” oraz „Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry”, które tworzy Euroregion silesia. Gmina chcąc wspierać rozwój obszaru transgranicznego nawiązała współpracę z czeskim miastem

Horni Benesov, z którym podpisała 23 października 2000 roku umowę partnerską. Natomiast w 2008 roku zostało zawarte porozumienie o współpracy Gminy Miasto Pszów z Miastem Partnerskim Horni Benesov w ramach projektu przeznaczonego do realizacji ze środków Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska - Rzeczpospolita Polska. Miasto to leży w kraju morawsko-śląskim, w powiecie Bruntal. Pole powierzchni Górnego Beneszowa. Celem zawartego porozumienia jest realizacja projektu ze środków Europejskiej Współpracy Terytorialnej POWT RCz - RP pod nazwą „Centrum Informacji - instrument wzajemnej czesko - polskiej współpracy”.

## 4 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

### 4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

#### 4.1.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

##### 4.1.1.1 Charakterystyczne elementy przyrody ożywionej i krajobrazu w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu Miasta Pszowa

Charakterystyczny krajobraz miasta Pszowa, położonego w przeważającej części na obszarze Płaskowyżu Rybnickiego, wchodzącego w skład Wyżyny Śląskiej, reprezentuje duża mozaikowość różnych form ukształtowania terenu, skupionych na stosunkowo niewielkiej powierzchni ok. 21 km<sup>2</sup>. Deniwelacje terenu w poszczególnych rejonach miasta osiągają ok. 20 – 30 m, przy maksymalnej wysokości rzędnej terenu, dochodzącej do ok. 311 m npm (centrum miasta – rejon zbiorników wody pitnej) i minimalnej – w południowo – zachodniej części (215m npm. – wypływ rz. Syrynki z Pszowa) Tereny miasta opadają od jego centrum pasmami wzgórz w kierunku: południowo – zachodnim, południowym i zachodnim. Liczne bogato urzeźbione jary i wąwozy, szczególnie w dolinie Syrynki w zachodniej części miasta (Pszowskie Doły, Stara Maszyna), mają głębokość do 30 m , przy nachyleniu stoków ok. 10 – 25%. Ważnym elementem krajobrazu miasta jest stosunkowo gęsta sieć hydrograficzna , pozostająca w zlewni rzek i potoków: Suminy (północna część Pszowa), Syrynki (część południowa i centrum), Olzy (część południowo – wschodnia) i Rudy (część wschodnia), płynących głównie w kierunku południkowym.

Zbiorniki wodne stanowią niewielką część powierzchni miasta - w większości w obniżeniach dolin rzek i potoków (kilkanaście niewielkich stawów rybnych, często o powierzchni < 0,1 ha: w Krzyżkowicach w Pszowskich Dolach, rejon lasu Dąbrowiak) oraz osadniki mułowe, związane z działalnością górniczą. Z wyjątkiem większego kompleksu leśnego, tj. Lasu Syryńskiego w zachodniej części Pszowa, specyfiką miasta jest kilkanaście niewielkich, rozproszonych enklaw leśnych i zadrzewień skupionych na zboczach jarów i dolin rzecznych w peryferyjnych częściach miasta oraz dodatkowo w otoczeniu terenów kopalnianych i miejsca kultu pielgrzymkowego, tzw. Kalwarii Pszowskiej.

Na terenie Pszowa przeważa krajobraz kulturowy, którego dominanty tworzą: infrastruktura przemysłowa KWK „Rydułtowy – Anna”, kościół w Krzyżkowicach oraz kościół parafialny i zespół kaplic Kalwarii Pszowskiej. Uzupełnieniem przedstawionych wyżej form krajobrazu są tereny upraw rolnych z rozdrobnioną zabudową zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną wzdłuż ciągów komunikacyjnych – zwłaszcza w północnej i południowej części.

Niewielka lesistość oraz znikomy udział zadrzewienia dolin lokalnych cieków wodnych powoduje „zubożenie” walorów krajobrazowych miasta i niejako dodatkowo eksponuje nieestetyczne walory zdegradowanych terenów przemysłowych – pomimo wykazanych powyżej istotnych walorów fizjografii terenu.

##### 4.1.1.2 Siedliska przyrodnicze i zbiorowiska roślinne

Ogółem na obszarze Miasta i Gminy Pszów stwierdzono obecność ok. 600 gatunków roślin naczyniowych, reprezentujących następujące typy siedlisk:

- siedliska nitrofilne,
- mezofilnych lasów liściastych,
- łąk świeżych i okresowo zalewanych,
- lasów i zarośli bagiennych,
- terofity miejsc okresowo zalewanych,
- wodnych.

Roślinność na terenie miasta jest zróżnicowana ze względu na dużą mozaikowość i rozdrobnienie różnych form zagospodarowania terenu w poszczególnych jego częściach. Zarówno tereny leśne, jak i rolnicze, są mocno zróżnicowane pod względem siedliskowym i bonitacyjnym gleb. Związane jest z tym duże zróżnicowanie fitosocjologiczne i florystyczne występujących zbiorowisk leśnych i nieleśnych niestety często mocno zubożonych pod względem występowania rzadkich i zagrożonych gatunków flory i fauny. Pomimo iż na terenie Płaskowyżu Rybnickiego stwierdzono występowanie szeregu siedlisk, uwzględnionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 ( Dz.U.Nr 94 poz. 795), to na terenie miasta Pszowa do siedlisk o

istotnym znaczeniu przyrodniczym zaliczyć możemy jedynie – w niewielkich mocno rozproszonych fragmentach:

- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami ze związku: *Nympheion* i *Potamion* (kod 3250).
- łąki świeże, użytkowane ekstensywnie (kod 3510)
- grąd subkontynentalny (kod 9170)

Spośród rodzajów zbiorowisk leśnych i nieleśnych, związanych z ww. typami siedlisk, na szczególną uwagę zasługują:

- grąd subkontynentalny (*Tilio - Carpinetum*) – w postaci szczątkowej lokalnie w głęboko wcinanych jarach i wąwozach,
- kontynentalny bór mieszany (*Quercus robur - Pinetum*) – szczególnie w obrębie Lasu Syryńskiego,
- łąki świeże: rajgrasowe - wielokośne (*Arrhenatheretum elatioris*) – rzadko w postaci półnaturalnej w różnych częściach miasta – szczególnie w dolinach cieków wodnych ekstensywnie użytkowane.

Dodatkowo w obrębie terenów rolniczych, łąk oraz cieków i zbiorników wodnych stosunkowo licznie są reprezentowane płaty następujących zbiorowisk roślinnych: zespół ostrożeń warzywnego (*Angelica - Cirsium oleraceum*) i wiązówki błotnej (*Filipendula - Geranium*) oraz roślinność szuwarowa (ze związku *Phragmites*).

Biorąc pod uwagę roślinność potencjalną miasta zbiorowiskiem uwarunkowanym siedliskowo na jego przeważającym terenie jest: grąd subkontynentalny oraz kontynentalny bór mieszany, co oddaje charakter pierwotnej roślinności na tym obszarze.

#### 4.1.1.3 Chronione i ginące elementy flory i fauny

Stan rozpoznania środowiska przyrodniczego miasta Pszowa pod kątem występowania rzadkich i ginących gatunków flory i fauny jest stosunkowo dobry. Szczególnie związane jest to z przygotowaną monografią florystyczną Płaskowyżu Rybnickiego (Urbisz, 1996) oraz dodatkowymi opracowaniami szczegółowymi. Ogółem na tym obszarze nie stwierdzono, co prawda żadnego gatunku z tzw. Załącznika nr 2 Dyrektywy Siedliskowej, mogącego decydować o wyznaczeniu potencjalnej Ostoi Siedliskowej NATURA 2000, natomiast zanotowano stanowiska kilku gatunków roślin, objętych w Polsce ochroną prawną i występujących na stanowiskach naturalnych (np. kukułka szerokolistna – *Dactylorhiza majalis* – jeden z charakterystycznych gatunków storczyków, występujących na wilgotnych łąkach dolin lokalnych cieków wodnych oraz salwinia pływająca *Salvinia natans* - pojedyncze stanowiska w niewielkich stawach i oczkach wodnych).

Występujące na terenie miasta płaty naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk roślinnych charakteryzują się ogólnie znacznym zubożeniem gatunkowym, a podstawowy problem stanowi ekspansja gatunków synantropijnych w zbiorowiskach roślinności leśnej i nieleśnej.

Stan zbadania fauny na terenie Pszowa jest niepełny – stosunkowo dobrze rozpoznana jest fauna kręgowców, a słabo – fauna bezkręgowców. W sąsiedztwie drobnych zbiorników wodnych występują liczne okazy płazów, w tym: stosunkowo rzadka: ropucha szara, ropucha zielona oraz żaba trawna, żaba wodna i rzekotka drzewna. Spośród przedstawicieli awifauny do najcenniejszych gatunków, gniazdujących na terenie gminy, zaliczyć należy: bociana białego, myszołowa, dzięcioły oraz liczne drobne gatunki ptaków wróblowatych, związanych z terenami antropogenicznymi.

Istotnym wyznacznikiem walorów fauny na terenie miasta jest stosunkowo liczne występowanie gatunków zwierzyny łownej (sarna, zając, bażant, lis), związane bezpośrednio z dużą mozaikowością drobnych enklaw leśnych, zadrzewień i terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

#### 4.1.1.4 Formy ochrony przyrody na terenie Miasta Pszowa

Spośród form ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej, wymienionych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U.Nr 92 poz. 880 z późn. zm.), do chwili obecnej na terenie miasta Pszowa nie utworzono żadnej z nich. Zarówno na terenie Pszowa, jak również całego powiatu wodzisławskiego, nie utworzono, jak również nie zaproponowano żadnego obszaru NATURA 2000 – w oparciu o Dyrektywę Siedliskową, jak też Dyrektywę Ptasią.

Naturalna rzeźba terenu, bogata sieć hydrograficzna, mozaikowość terenów rolniczych oraz niewielkie enklawy leśne stanowią najcenniejsze zasoby przyrodnicze miasta. Aktualne zamierzenia samorządu miasta Pszowa w zakresie ochrony cennych obiektów i obszarów przyrody ożywionej dotyczą głównie utworzenia kilkunastu pomników przyrody ożywionej w oparciu o rozpoznane walory dendrologiczne oraz wprowadzenie małośzarowych form ochrony przyrody w postaci zespołów przyrodniczo – krajobrazowych, tj.:

- „Pszowskie Doły” - położony w południowo – zachodniej części miasta, obejmujący kompleks leśny Lasu Syryńskiego wraz z przylegającymi terenami łąkowymi (obszar o wiodącej funkcji przyrodniczej na terenie miasta),
- „Kalwaria” - położony w północno – wschodniej części Pszowa, obejmujący teren „parku leśnego” wraz z kompleksem obiektów sakralnych Kalwarii Pszowskiej i charakterystycznymi panoramami krajobrazowymi.

Ww. propozycje, zgłoszone już w opracowaniu „POŚ Miasta Pszowa” w 2003r. praktycznie nadal pozostają aktualne, jako nowe proponowane formy ochrony przyrody, łączące ochronę bioróżnorodności z walorami krajobrazu. Jeżeli nie zachodzi jedna z przesłanek, utrudniających wprowadzenie ochrony prawnej dla tych obiektów i obszarów, tj.: nieuregulowany stan własności gruntów, pogarszający się stan zdrowotno – sanitarny drzewostanu oraz zmieniające się przeznaczenie nieruchomości w planie zagospodarowania przestrzennego – to praktycznie ochrona prawna może być wprowadzona odpowiednią uchwałą Rady Miejskiej.

#### **4.1.1.5 Zieleń urządzona**

Zieleń urządzona, w tym: parki, zieleńce, skwery, zieleń przyzagrodowa w zabudowie mieszkaniowej, izolacyjno – osłonowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo – przemysłowej, w tym – obiektów użyteczności publicznej oraz cenne założenia zieleni wysokiej – cmentarnej i przykościelnej - to jeden z istotnych elementów Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Miasta Pszowa.

W opracowaniu, dotyczącym stanu i ochrony środowiska na terenie Pszowa w latach: 2004 – 2007, przedstawiono dane liczbowe odnoszące się do terenów zieleni urządzonej na terenie gminy i Miasta.

Na uwagę zasługuje duża ilość i powierzchnia zieleńców , skwerów i parków (46 obiektów o łącznej powierzchni ok. 23,5 ha) oraz znaczna ilość terenów zieleni osiedlowej (o ogólnej powierzchni ok. 10 ha).

Problem kształtowania obszarów zieleni publicznej na terenie miasta w perspektywie najbliższych kilku lat w różnym stopniu uszczegółowienia prezentują następujące opracowania:

- „Strategia zrównoważonego rozwoju Pszowa
- „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów na lata 2007 – 2010”
- „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2007 – 2010”
- „Stan i ochrona środowiska (2004 – 2007)”

Do priorytetowych zadań w tym zakresie zaliczono następujące przedsięwzięcia:

- zakwalifikowanie do rekultywacji i zagospodarowania rekreacyjnego zwałowiska „Wrzosa” o powierzchni ok. 63 ha (projekt parku sportowo - rekreacyjnego w ramach rewitalizacji terenów pokopalnianych – etap II);
- renowacja Kalwarii Pszowskiej, w tym - „parku leśnego”;
- wyrównanie i zazielenienie terenów osadników mułowych KWK „Rydułtowy – Anna” (etap I rekultywacji terenów pokopalnianych);
- stworzenie bazy rekreacyjno – sportowej („lunaparku”) wraz z amfiteatrem w sąsiedztwie Kalwarii Pszowskiej;
- utworzenie parku publicznego w sąsiedztwie ogródków działkowych P.O.D. „Nadzieja”;
- utworzenie terenów rekreacyjnych przy wybranych szkołach podstawowych;

Ww. przedsięwzięcia mieszczą się w podstawowym celu strategicznym miasta w zakresie kształtowania systemu ogólnodostępnych terenów zieleni miejskiej w obrębie tzw. „przestrzeni publicznych Miasta”, dodatkowo uwzględniając istniejącą zieleń łągową rzek i potoków.

W wyróżnionych w ten sposób obszarach zieleni rekreacyjnej zakłada się zwiększanie powierzchni zieleni wysokiej, zieleni izolacyjnej – z zachowaniem zasady, iż min. 40 - 60% powierzchni działki przeznaczonej pod inwestycje rekreacyjno – sportowe należy zagospodarować zielenią.

Miasto Gmina Pszów w perspektywie działań krótko – i długoterminowych w sposób istotny pragnie realizować tereny ogólnodostępnej zieleni urządzonej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Zadania te winny stanowić kontynuację dotychczasowych działań własnych oraz koordynowanych przez Powiat Wodzisławski.

Zieleń przydrożna, rosnąca w pasie drogowym wszystkich kategorii dróg, poza aktualnie prowadzoną – w miarę potrzeb i dostępnych środków - bieżącą pielęgnacją, wymaga częściowej wymiany składu gatunkowego drzew oraz nowych nasadzeń.

W opracowaniach planistycznych, warunkujących prawidłową gospodarkę przestrzenną na terenie miasta powinny zostać nałożone na potencjalnych inwestorów różnych form budownictwa mieszkaniowego oraz usługowo - handlowo - przemysłowego wymogi wprowadzania minimalnej powierzchni terenów zieleni urządzonej (zieleni wysokiej i niskiej), tj.: 20 – 40% powierzchni działki przeznaczonej pod inwestycje.

Z uwagi na znaczący udział – w ogólnej powierzchni gminy - terenów poeksploatacyjnych, wymagających rekultywacji, zaleca się ich zagospodarowanie w kierunku przyrodniczym, z uwzględnieniem gatunków zgodnych z siedliskiem oraz reintrodukcji gatunków szczególnie związanych z siedliskami wodnymi i podmokłymi.

Na terenach potencjalnie zalewowych w dolinach cieków wodnych, obniżeniach stawów rybnych, podmokłych łąk, istotne są zalecenia utrzymania istniejącej zieleni nieurządzonej (zadrzewienia przywodne, śródpolne), w tym – kształtowania terenów zieleni, podtrzymujących funkcje korytarzy migracyjnych.

#### **4.1.2 Identyfikacja potrzeb**

Wdrożenie sieci obszarów i obiektów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody, zachowanie ciągłości lokalnych „korytarzy” ekologicznych (system dolin rzek i potoków, często w formie głęboko wciętych jarów i parowów, lokalne rozproszone enklawy leśne, tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz nieliczne niewielkie zbiorniki wodne i inne elementy krajobrazu kulturowego), ustalenie spójnej koncepcji zagospodarowania przeobrażonych i zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych, wyznaczenie obszarów dla realizacji systemu terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej z funkcjami rekreacyjno – wypoczynkowymi oraz kreowanie polityki zwiększania lesistości – to główne wskaźniki osiągnięcia stanu docelowego dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu.

Utworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych, tj. cennych przyrodniczo, krajobrazowo i stanowiących potencjał dla rekreacji i wypoczynku społeczeństwa, zaliczone zostały do celów krótkoterminowych w działaniach Gminy Miasta Pszowa.

Do celów długoterminowych zaliczono następujące działania:

- stworzenie systemu ogólnodostępnych terenów miejskiej zieleni urządzonej z ich przystosowaniem głównie do funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych; zagospodarowanie zielenią otoczenia gminnych obiektów użyteczności publicznej oraz ciągów pieszych i ścieżek rowerowych; rewitalizacja istniejących założeń zieleni, towarzyszących miejscom kultu religijnego,
- program rekultywacji przyrodniczej w terenach pokopalnianych i ich przystosowanie do funkcji rekreacyjno – sportowej,
- promocja kwalifikowanych form rekreacji (wędkarstwo), turystyki pieszej, rowerowej, ukierunkowanej na aktywny odbiór walorów przyrodniczych i krajobrazowo – kulturowych (ścieżki przyrodniczo – dydaktyczne, punkty ekspozycji widokowych),
- zwiększanie lesistości miasta poprzez zalesianie i zadrzewianie nieużytków przemysłowych i gruntów rolnych o niskiej wartości bonitacyjnej,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony przyrody akcje edukacyjne w szkołach, promujące np. ideę „społecznych opiekunów przyrody”.

Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne staje się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez



programy zintegrowanej edukacji ekologicznej, koordynowanej przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność miasta w tym zakresie.

Zabezpieczenie realizacji ww. potrzeb umożliwi pozyskania środków z zewnętrznych pomocowych funduszy ekologicznych: WFOŚiGW, NFOŚiGW, EkoFundusz oraz środków UE (Zintegrowany Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego, Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013).

.

#### 4.1.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2013 i do roku 2019

<i>Cel</i>	<i>Cele długoterminowe do roku 2019</i>	<i>Cel</i>	<i>Cele krótkoterminowe do roku 2013</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>
OPK.1	Zachowanie i wzbogacanie walorów przyrodniczych na terenie miasta	OPK.1.1	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych i ochrona czynna cennych przyrodniczo obiektów i obszarów na terenie miasta Pszowa	OPK.1.1.1	Tworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo – krajobrazowe) w oparciu o opracowane dokumenty planistyczne ( 2 obiekty )	Gmina Miasto Pszów
				OPK.1.1.2	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody	Gmina Miasto Pszów
				OPK.1.1.3	Program ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory ; idea włączenia szkół jako społecznych opiekunów przyrody – np. do opieki nad drzewami pomnikowymi	Gmina Miasto Pszów, lokalne stowarzyszenia ekologiczne, szkoły
OPK.2	Zagospodarowanie zielenią terenów antropogenicznych - rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Miasta	OPK.2.1	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej ; aktywna edukacja ekologiczna	OPK.2.1.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, GDDKiA w Warszawie, Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl.
				OPK.2.1.2	Realizacja terenów zieleni urządzonej w ramach istniejących i projektowanych obiektów rekreacyjno – wypoczynkowych, wokół obiektów użyteczności publicznej, w terenach osiedlowych	Gmina Miasto Pszów, rady osiedlowe, lokalne stowarzyszenia i organizacje społeczne
				OPK.2.1.3	Renowacja zieleni wysokiej w ramach rewitalizacji walorów kulturowych Bazyliki Pszowskiej i jej adaptacja również do funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej	Gmina Miasto Pszów, lokalne stowarzyszenia, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach; lokalne władze kościelne
				OPK.2.1.4	Realizacja platform widokowych w punktach ekspozycji widokowych na terenie miasta ( w granicach stref ochrony krajobrazu)	Gmina Miasto Pszów, lokalne stowarzyszenia, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach
				OPK.2.1.5	Kształtowanie zieleni urządzonej w obrębie zieleni łąkowej w dolinie lokalnych rzek i potoków	Gmina Miasto Pszów, Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl., lokalne stowarzyszenia ekologiczne , administratorzy cieków wodnych



				OPK.2.1.6	Rekultywacja biologiczna ( w kierunku łąkowym i zadrzewieniowym ) zdegradowanych obszarów poeksploatacyjnych	Rybnicka Spółka Węglowa, Miasto Pszów, inwestorzy sektora niepublicznego
				OPK.2.1.7	Tworzenie wybranych ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz miejsc dziedzictwa kulturowego ; ( ok. 2-3 obiekty )	Gmina Miasto Pszów, lokalne stowarzyszenia ekologiczne

#### 4.1.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
OPK.1.1.1	Tworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody ( zespoły przyrodniczo – krajobrazowe) w oparciu o opracowane dokumenty planistyczne ( 2 obiekty )	2009	2013	Gmina Miasto Pszów	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych na terenie miasta Pszowa	20	Lokalne organizacje ekologiczne, Wojewódzki Konserwator Przyrody w Katowicach
OPK.1.1.2	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody ( ok.15 obiektów )	2009	2013	Gmina Miasto Pszów	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie miasta	15	Lokalne organizacje ekologiczne , Wojewódzki Konserwator Przyrody w Katowicach
OPK.1.1.4	Realizacja gminnych , ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej w ramach istniejących i projektowanych obiektów rekreacyjno – wypoczynkowych i wokół obiektów użyteczności publicznej ( zwałowisko „ Wrzosy” , park publiczny , przyszłolne tereny rekreacyjne , zazielenione ciągi piesze i ścieżki rowerowe)	2009	2019	Gmina Miasto Pszów	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej ; poprawa „ estetycznego wizerunku ” miasta	1200	Lokalne stowarzyszenia rady osiedlowe, Rybnicka Spółka Węglowa
OPK.2.1.7	Tworzenie wybranych ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz miejsc dziedzictwa kulturowego ; ( ok. 2-3 obiekty : Kalwaria Pszowska . Las Syryński )	2009	2019	Gmina Miasto Pszów	Aktywna edukacja ekologiczna	30	Lokalne organizacje ekologiczne
OPK.2.1.5	Kształtowanie zieleni urządzonej w obrębie zieleni łąkowej w dolinie lokalnych cieków	2009	2019	Gmina Miasto Pszów	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i	200	Administratorzy cieków wodnych, lokalne

*PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIASTA PSZÓW- AKTUALIZACJA*

	wodnych				nieurządzonej ; poprawa „ estetycznego wizerunku ” miasta		stowarzyszenia ekologiczne, Starostwo Powiatowe
OPK.2.1.4	Realizacja platform widokowych w punktach ekspozycji widokowych na terenie gminy ( w granicach stref ochrony krajobrazu : 2 – 3 obiekty : nieczynna hałda , wzgórze Kalwarii Pszowskiej )	2009	2019	Gmina Miasto Pszów	Poprawa „ estetycznego wizerunku ” miasta	40	Lokalne stowarzyszenia, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
OPK.1.1.3	Program ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory ; idea włączenia szkół jako społecznych opiekunów przyrody – np. do opieki nad drzewami pomnikowymi	2009	2019	Lokalne stowarzyszenia ekologiczne	Aktywna edukacja ekologiczna i kwalifikowana turystyka przyrodnicza	50	Gmina Miasto Pszów
OPK.2.1.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni	2009	2019	GDDKiA w Warszawie, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, inni administratorzy dróg	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej	300	Gmina Miasto Pszów
OPK.2.1.3	Renowacja zieleni wysokiej w ramach rewitalizacji walorów kulturowych Bazyliki Pszowskiej i jej adaptacja również do funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej	2009	2019	Lokalne stowarzyszenia, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach; lokalne władze kościelne	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej; poprawa „ estetycznego wizerunku ” gminy	500	Gmina Miasto Pszów
OPK.2.1.6	Rekultywacja biologiczna ( w kierunku łąkowym i zadrzewieniowym) zdegradowanych obszarów poeksploatacyjnych ( ok. 100 ha)	2009	2019	Rybnicka Spółka Węglowa, KWK „ Rydułtowy – Anna ”	Zagospodarowanie zielenią terenów antropogenicznych	1000	Gmina Miasto Pszów
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>1505</b>	
<b>RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>1850</b>	

#### 4.1.5 Wnioski

Korzystne uwarunkowania w realizacji programu ochrony przyrody:

- Rozwinięty system dolin rzek i potoków stanowiących lokalne „korytarze ekologiczne”,
- Charakterystyczny krajobraz kulturowy Kalwarii Pszowskiej – dominanty krajobrazowej miasta oraz miejsca historycznego kultu pielgrzymkowego,
- Potencjalne możliwości rozwoju różnych form kwalifikowanej turystyki przyrodniczej,
- Zaangażowanie samorządu miasta w stworzenie spójnego miejskiego systemu ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej – ze szczególnym wykorzystaniem dla potrzeb rekreacji, sportu i wypoczynku.

Ograniczenia w realizacji ww. programu (elementy ryzyka):

- Wysoki wskaźnik powierzchni terenów zdegradowanych wskutek podziemnej eksploatacji węgla kamiennego w powiązaniu z kosztami docelowych prac rekultywacyjnych.
- Niewielka lesistość miasta i związana z tym znikoma realizacja programu zwiększenia jego lesistości,
- Brak aktualnie wyrazistego rozpoznawalnego „elementu przyrodniczego” miasta do wykorzystania w promocji ekologicznej np. w formie „logo” w wizualnych materiałach promocyjnych,
- Niski udział wydatków budżetu miasta na przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody i krajobrazu,
- Brak skutecznych działań samorządu miasta na rzecz wprowadzenia ochrony prawnej istniejących obiektów i obszarów o rozpoznanych wysokich walorach przyrodniczych,
- Brak lokalnych partnerów w dziedzinie ochrony przyrody (współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami ekologicznymi ma charakter okazjonalny).

## **4.2 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów**

### **4.2.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego**

#### **4.2.1.1 Obszary leśne**

Ogólna powierzchnia lasów (gruntów leśnych, związanych z gospodarką leśną) na terenie miasta Pszowa – wg stanu na dzień 31.12.2007r. - wynosi 260 ha, co stanowi około 12,3% jego powierzchni. Lasy państwowe, pozostające w administracji Nadleśnictwa Rybnik, zajmują ok. 211 ha – lasy gminne – 16 ha, pozostałe lasy Skarbu Państwa – 14 ha, natomiast lasy prywatne - ok. 19 ha – w bardzo dużym rozproszeniu głównie jako niewielkie enklawy na stromych zboczach jarów i dolin rzecznych. Prawie 65% powierzchni leśnej (ok. 170 ha) skupiona jest w jednym kompleksie Lasu Syryńskiego, natomiast pozostałe większe enklawy to: Las Dąbrowiak (w północnej części miasta), Czarny Las (w bezpośrednim sąsiedztwie terenów KWK „Rydułtowy – Anna”), Las Pański (przy wschodniej granicy Pszowa) oraz niewielki „park leśny” w otoczeniu Kalwarii Pszowskiej w północno – wschodniej części miasta. Poza Lasem Syryńskim pozostałe enklawy lasów państwowych, gminnych i prywatnych na terenie miasta nie mają żadnego połączenia z większymi kompleksami sąsiednich gmin – co wpływa na istotną nieracjonalność – z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia – prowadzonej gospodarki leśnej.

Uzupełnienie powierzchni terenów leśnych na terenie Pszowa stanowią zadrzewienia („Lz”) o łącznej powierzchni kilku ha, wyodrębnione, jako oddzielna grupa rejestrowa w ogólnej powierzchni geodezyjnej miasta i posiadające zbliżoną strukturę gatunkową i preferencje siedliskowe do terenów leśnych.

Wg. zamierzeń „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego”, opracowanej w 2006r. Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl. planowało zlecenie w 2007r. opracowania uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych z terenu całego powiatu, które stanowią podstawowy dokument, określający niezbędne do wykonania przez właściciela lasu zadania gospodarcze i ochronne w cyklu 10 - letnim. Zakres niezbędnych prac dotyczy głównie założenia upraw leśnych na powierzchniach zrębowych, zadań z zakresu ochrony lasu, pielęgnacji uprawi drzewostanów, a także wykonania decyzji nakazanych dotyczących usuwania posuszu czynnego (nadzór nad lasami prywatnymi – w imieniu Starosty Wodzisławskiego – prowadzi Nadleśnictwo Rybnik).

#### **4.2.1.2 Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi**

Aktualny operat urzędniowy dla lasów Nadleśnictwa Rybnik (okres obowiązywania: 01.01.2007r. – 31.12.2016r.) określa strukturę typów siedliskowych, ich zgodność ze składem gatunkowym drzewostanów oraz szereg parametrów taksacyjnych drzewostanów.

W wymienionych powyżej głównych kompleksach i enklawach leśnych Lasów Państwowych na terenie miasta 60 – 90% powierzchni stanowią drzewostany w średniej klasie wieku (50 – 100 lat); lokalnie udział drzewostanów młodszych klas wieku dochodzi do 75% (Las Pański). Dominują drzewostany iglaste (świerkowe, sosnowe i modrzewiowe – do 65% powierzchni – Las Syryński), lokalnie udział drzewostanów liściastych, głównie: dębowych, olszowych i brzozowych stanowi do 80% powierzchni leśnej (Las Pański). Dominujące typy siedlisk to: las świeży i bór mieszany świeży (ok. 45 – 60% powierzchni leśnej).

Średni wiek drzewostanów w Nadleśnictwie Rybnik kształtuje się w przedziale: 55-58 lat, natomiast przeciętny zapas masy drzewnej, świadczący o produktywności lasu, wynosi ok. 178 m<sup>3</sup>/ha.

Lasy na terenie Nadleśnictwa Rybnik wykazują zwiększony udział siedlisk lasów liściastych oraz gatunków drzew liściastych w stosunku do średniej RDLP w Katowicach.

Analiza gospodarki leśnej w zakresie pozyskania drewna na terenie Nadleśnictwa Rybnik w ostatnim 10 – leciu skłania do następującego głównego wniosku, iż zwiększa się rozmiar pozyskania drewna z cięć przygodnych (wiatrołomy, śniegołomy, cięcia sanitarne) w użytkowaniu przedrębny – w stosunku do realizowanego etatu cięć rębnych.

Powyższe wskaźniki charakteryzują tzw. „proekologiczny model gospodarki leśnej” w administracji Lasów Państwowych, wdrażany zgodnie z wytycznymi i zarządzeniami Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, których głównym celem jest zrównoważenie zadań z zakresu pozyskania drewna z ochroną i hodowlą lasu oraz zagospodarowaniem rekreacyjno – turystycznym i edukacją ekologiczną, w tym:

- pełne realizowanie typów gospodarczych drzewostanów i orientacyjnych składów gatunkowych nowozakładanych upraw,
- ochrona rzadkich typów siedliskowych lasów,
- wykorzystanie w maksymalnym stopniu odnowień naturalnych,
- zastosowanie rębni częściowych i stopniowych w celu uzyskania zróżnicowanej struktury gatunkowej, wiekowej i pionowej drzewostanów,
- dążenie do kształtowania struktury przestrzennej drzewostanów, charakteryzującej się istnieniem „biogrup drzew”,
- tworzenie we wszystkich rodzajach cięć na obrzeżach lasów, wzdłuż cieków i szerokich dróg stref ekotonowych,
- utrzymanie i ochronę enklaw gruntów nieleśnych wśród lasów.

Pozostałe lasy niepaństwowe na terenie miasta ( lasy gminne i prywatne) stanowią ok. 12 % ogólnej powierzchni leśnej i w całości są objęte nadzorem ze strony Starostwa Powiatowego w Rybniku oraz Nadleśnictwa Rybnik, działającego w ramach podpisanego porozumienia ze Starostą Wodzisławskim. Całość lasów prywatnych objęta jest aktualnie opracowanymi planami urządzania lasu, zatwierdzonymi w lipcu 2008r. przez ww. Starostę. Stanowią one podstawowy dokument, określający niezbędne do wykonania przez właściciela lasu zadania gospodarcze i ochronne w cyklu 10 - letnim. Zakres niezbędnych prac dotyczy głównie założenia upraw leśnych na powierzchniach zrębowych, zadań z zakresu ochrony lasu, pielęgnacji upraw drzewostanów, a także wykonania decyzji nakazanych dotyczących usuwania posuszu czynnego.

Lasy Nadleśnictwa Rybnik na terenie Pszowa należą przede wszystkim do kategorii lasów wodo - i glebochronnych, pozostających w II strefie uszkodzeń od emisji przemysłowych, a także położonych w odległości do 50 km od granic miasta – masowego wypoczynku oraz uzdrowiskowo – klimatyczne.

Spośród biotycznych czynników środowiska oddziałujących na istniejące drzewostany, sukcesywne gradacje szkodników pierwotnych (zasnuja świerkowa, brudnica mniszka, wskaźnica modrzewianeczka) oraz kornika drukarza w ostatnich 20 latach były jednym z istotnych czynników wymuszających przebudowę drzewostanów (monokultur) świerkowych, w celu dostosowania do warunków siedliskowych, natomiast uaktywniły się choroby grzybowe w uprawach, młodnikach i drzewostanach starszych (głównie – huba korzeni i opieńkowa zgnilizna korzeni). W drzewostanach liściastych (głównie dębowych, bukowych, jesionowo- olchowych) olchowych mieszanych, intensywne żerowanie zwójek i miernikowców wpływa na spadek przyrostu masy i owocowania drzew.

Spośród biotycznych czynników środowiska, powodujących ogólne osłabienie części istniejących drzewostanów, istotne znaczenie posiadają szkody ze trony zwierzyny płowej (jeleniowate) w uprawach, młodnikach i starszych drzewostanach liściastych ( jesion, jawor, buk – około: 20 – 80% powierzchni danej uprawy). Ochrona upraw to głównie grodzenia, palikowanie sadzonek oraz chemiczne zabezpieczanie repelentami.

#### **4.2.1.3 Ustalenia w zakresie prognozowania zalesiania gruntów porolnych**

Lesistość gminy (ok. 12,3%) jest niemal 2,5 – krotnie niższa od średniej krajowej i województwa śląskiego, natomiast jest zbliżona do b. niskiego wskaźnika dla powiatu wodzisławskiego (ok.10%). Stan taki wynika ze stosunkowo dużej powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowo – usługowej, użytkowanych rolniczo oraz zdegradowanych terenów poprzemysłowych i poeksploatacyjnych , co pozostawia miejsce dla terenów leśnych i zadrzewień jedynie wzdłuż pasmowo przebiegających dolin cieków wodnych , jarów i wąwozów oraz rozrzuconych punktowo „ wysp ” zadrzewień śródpolnych. (wyjątek stanowi opisywany powyżej 170ha - owy fragment Lasu Syryńskiego w granicach administracyjnych Pszowa, stanowiący część blisko 600ha - owego kompleksu leśnego na granicy Gminy Miasta Pszowa i gminy Lubomia.

Pomimo wyznaczenia w opracowanym m.p.z.p. dla Miasta Pszowa stosunkowo licznych, lecz niewielkich obszarów docelowych dolesień (ok. 56 ha), zainteresowanie właścicieli gruntów rolnych ich zalesianiem – wg informacji uzyskanych w Starostwie Powiatowym w Wodzisławiu Śląskim, Nadleśnictwie Rybnik i powiatowym biurze Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – jest minimalne ( praktycznie brak wniosków o opracowanie planu zalesienia i związane z tym ubieganie się o dopłaty z tytułu założenia uprawy leśnej i jej pielęgnacji).

Jedynie w zakresie prowadzonej sukcesywnie rekultywacji terenów pokopalnianych (poza zwałowiskiem „Wrzosy” – ok. 60 ha) można oczekiwać zwiększenia powierzchni zalesionej

(zadrzewionej) – szczególnie w obszarach, które nie są przewidziane do docelowych funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych.

#### **4.2.2 Identyfikacja potrzeb**

Niewielka lesistość miasta sprawia wrażenie „zubożenia” krajobrazu i nadmierne wyeksponowanie nieestetycznych elementów krajobrazu zdegradowanych terenów przemysłowych. Zamierzenia miasta i samorządu powiatowego, określone w „Strategii rozwoju ... ” dla poszczególnych jednostek samorządowych, są zbieżne w tym zakresie i dotyczą wsparcia wszelkich działań w kierunku zagospodarowania nieużytków w kierunku przyrodniczym (leśnym lub zadrzewieniowym) oraz zalesienia i zadrzewienia obszarów o małej przydatności dla rolnictwa.

Nadleśnictwo Rybnik, zarządzające przeważającą częścią terenów leśnych na terenie Miasta Pszowa ukierunkowuje działania administracji Lasów Państwowych w kierunku dążenia do uzyskania, proekologicznego modelu” gospodarki leśnej, tj. trwałego zachowania lub odtwarzania naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej. Praktycznie dotyczy to bieżącej realizacji zapisów planów urządzania lasów nadleśnictwa oraz „Programu ochrony przyrody”, zsynchronizowanego z cyklem 10-letniego okresu obowiązywania ww. planu.

Wszystkie zadania gospodarcze, hodowlane i ochronne powinny być podporządkowane „ochronności” Lasów Państwowych, natomiast należy dążyć do uzyskania statusu „ lasów ochronnych” w lasach niepaństwowych poprzez stosowne zapisy w operatach urzędzeniowych.

Z pewnością trudno będzie uzyskać „proekologiczny model” gospodarki leśnej, tj. trwałego zachowania lub odtwarzania naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej w bardzo rozproszonych enklawach lasów prywatnych. Należy dążyć jednak ze strony administracji powiatowej i służb Nadleśnictwa Rybnik – w ramach sprawowanego nadzoru – do skutecznej współpracy z właścicielami lasów prywatnych w zakresie bieżącej realizacji zapisów uproszczonych planów urządzania lasów w trakcie ich 10-letniego okresu obowiązywania.

Z uwagi na to, iż miasto Pszów nie leży w granicach żadnego parku krajobrazowego oraz obszaru NATURA 2000, nie zachodzi dodatkowy obowiązek dla administracji leśnej uzgadniania, bądź realizacji szczególnych zadań, wynikających z ochrony przyrody na terenach leśnych.



## 4.2.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2013 i do roku 2019

<i>Cel</i>	<i>Cele długoterminowe do roku 2019</i>	<i>Cel</i>	<i>Cele krótkoterminowe do roku 2013</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>
ZRL.1	Ochrona bioróżnorodności na terenie miasta Pszowa	ZRL.1.1	Wdrażanie proekologicznego modelu gospodarki leśnej	ZRL.1.1.1	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planem urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Rybnik, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach
				ZRL.1.1.2	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów prywatnych	Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl., N-ctwo Rybnik, Miasto Pszów; właściciele lasów
				ZRL.1.1.3	Realizacja wytycznych „Programu ochrony przyrody” nadleśnictwa (przebudowa drzewostanów, ochrona cennych ekosystemów nieleśnych, itp.)	Nadleśnictwo Rybnik, RDLP w Katowicach, Wojewódzki Konserwator Przyrody w Katowicach
		ZRL.1.2	Zwiększanie lesistości Miasta Pszowa	ZRL.1.2.1	Zalesianie gruntów porolnych i nieużytków przemysłowych	Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl. Miasto Pszów; Nadleśnictwo Rybnik, Rybnicka Spółka Węglowa

## 4.2.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
ZRL.1.1.1	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planem urządzania lasów państwowych ( ok. 210 ha )	2009	2019	Nadleśnictwo Rybnik	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Miasta	450	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach
ZRL.1.1.2.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów niepaństwowych ( ok.35 ha )	2009	2019	Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl., właściciele lasów	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Miasta	100	N-ctwo Rybnik, Miasto Pszów; właściciele lasów
ZRL.1.1.3	Realizacja wytycznych „ Programu ochrony przyrody ” nadleśnictwa ( przebudowa drzewostanów, ochrona cennych ekosystemów nieleśnych, itp.)	2009	2019	Nadleśnictwo Rybnik	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Miasta	750	RDLP w Katowicach, Wojewódzki Konserwator Przyrody w Katowicach
ZRL.1.2.1	Zalesianie gruntów porolnych i nieużytków przemysłowych ( ok. 100 ha)	2009	2019	Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl., właściciele gruntów	Zwiększanie lesistości Miasta	500	Miasto Pszów; Nadleśnictwo Rybnik, Rybnicka Spółka Węglowa
<b>RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>1800</b>	

#### **4.2.5 Wnioski**

Korzystne uwarunkowania w realizacji ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów:

- Potencjalnie duża powierzchnia gruntów porolnych i nieużytków przemysłowych przydatnych do zalesienia,
- Aktualne plany urządzania lasu praktycznie całości lasów niepaństwowych.

Ograniczenia w realizacji ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów (elementy ryzyka):

- Niska świadomość właścicieli lasów prywatnych w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej,
- Brak większych kompleksów leśnych – w tym administrowanych przez Lasy Państwowe – i bardzo duże rozdrobnienie istniejących enklaw leśnych, ograniczające możliwość prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej,
- Znikome zainteresowanie zalesianiem gruntów przez ich właścicieli.

### 4.3 Ochrona powierzchni ziemi

Gleby należą do nieodnawialnych zasobów naturalnych i spełniają szereg funkcji, przede wszystkim stanowią siedlisko wzrostu i rozwoju roślin i zwierząt oraz transformacji składników mineralnych i organicznych. Gleby charakteryzują się określonymi właściwościami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi kształtowanymi pod wpływem działania naturalnych procesów glebotwórczego oraz rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Właściwości te znajdują się w stanie określonej równowagi, która może ulegać zmianom pod wpływem tej działalności. Nieprzemysłana działalność człowieka prowadzić może do całkowitej degradacji bardzo często niemożliwej do usunięcia.

Gleba jest układem dynamicznym, a związki mineralne znajdujące się w niej ulegają ciągłym przemianom, co prowadzi do ich zwiększenia lub do ubytków, aż do całkowitego zubożenia gleby. Ubytki związków mineralnych w glebach powodowane głównie przez pobieranie składników pokarmowych przez rośliny, wypłukiwanie rozpuszczalnych składników do głębszych warstw gleby, tworzenia się pod wpływem różnych czynników związków nierozpuszczalnych, niedostępnych dla roślin.

Urodzajność gleb zależy również od odczynu gleby. Kwaśny odczyn gleby obniża jej żyzność prowadząc do degradacji urodzajności. Ze względu na różną reakcję roślin na odczyn gleb, przemiany pH mają znaczenie wskaźnikowo – porównawcze. Łatwo na tej podstawie określić potrzebę uregulowania odczynu, trudniej jednak ocenić przyczynę i stopień degradacji gleby. Jedyną metodą, która przynosi rezultaty są systematyczne pomiary odczynu pH prowadzone systematycznie w ciągu odpowiednio długiego czasu. Znaczną rolę w procesie zanieczyszczenia i degradacji środowiska odgrywają metale ciężkie. Zaliczamy do nich pierwiastki, wśród których najczęściej wymienia się kadm, miedź, nikiel, ołów, cynk. Ich cechą charakterystyczną jest zdolność do systematycznego nagromadzania się w środowisku, co zwiększa intensywność oddziaływania.

Jako zasadniczy element litosfery gleba jest jednym z najważniejszych komponentów ekosystemów lądowych i wodnych. Znajomość gleb niezbędna jest w planowaniu właściwego ich wykorzystania dla potrzeb człowieka, przy założeniu zrównoważonego rozwoju. Jest ona również potrzebna dla racjonalnego użytkowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, rejonizacji roślin uprawnych, opracowywania planów gospodarczych, układania płodozmianów i ustalania sposobu uprawy roli.

#### 4.3.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Obszar Gminy Miasta Pszowa jest zróżnicowany pod względem użytkowania terenów. Teren Krzyżkowic i Pszowskich Dołów to tereny rolnicze i znacząco różniące się od centrum miasta, które ma typowo miejski charakter. Im większa odległość od centrum zauważalna jest większa ilość budownictwa jednorodzinnego, przydomowych ogrodów, pól uprawnych oraz terenów rolniczych.

Gmina Miasto Pszów zajmuje powierzchnię 2042 ha, z czego ponad 60% stanowią użytki rolne.

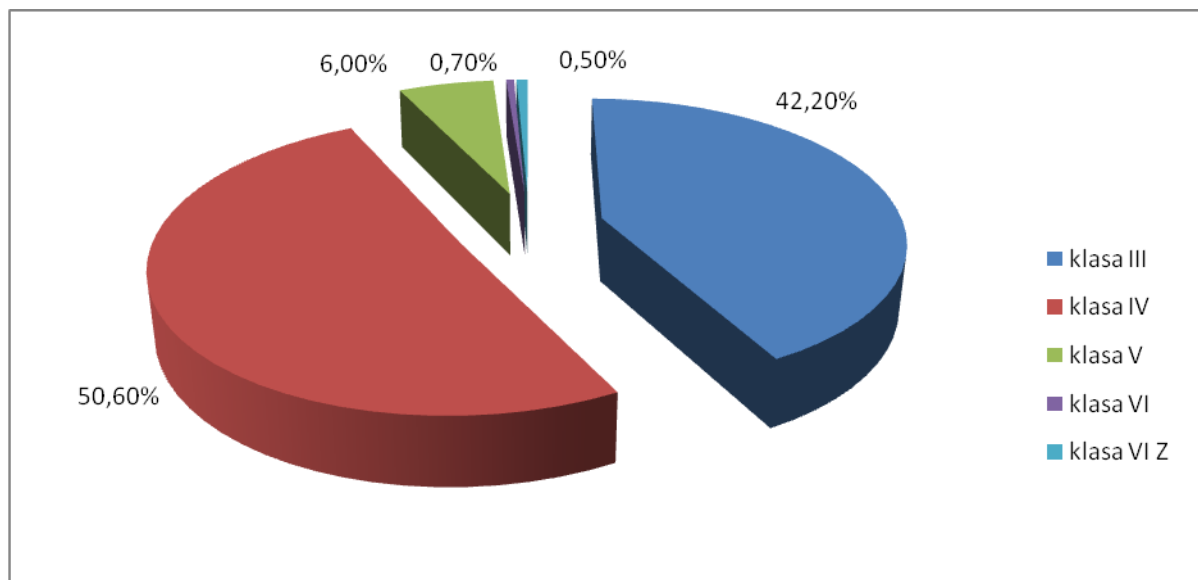
Tabela 3 Struktura użytkowania gruntów Miasta Pszów

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Ogólna powierzchnia Miasta Pszów	2042
Użytki rolne, w tym:	1279
Grunty orne	992
Łąki	128
Pastwiska	136
Sady	23
Lasy i grunty leśne	252
Tereny zdegradowane	28
Pozostałe grunty (drogi, tereny kolejowe, rowy, stawy nieużytki)	483

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pszowie, 2009

Wskaźnik lesistości Miasta Gminy (około 12,3%) jest niemal dwukrotnie niższy od średniej dla województwa śląskiego oraz dla Polski, ale jest nieco wyższa od wskaźnika dla Powiatu Wodzisławskiego (ok. 10%).

Na analizowanym terenie występują głównie gleby III i IV klasy bonitacyjnej, zestawienie pozostałych klas gleb zalegających na użytkach rolnych zestawiono na poniższym wykresie.



Rysunek 6 Struktura klas gleb na obszarze Gminy Miasta Pszowa

Źródło Opracowanie Ekofizjograficzne dla Miasta Pszowa, 2008

Grunty te są zaliczane w większości do kompleksów psennych bardzo dobrych i dobrych, a także żytio ziemniaczanych i zbożowo – pastewnych, jako kompleksów mocnych. Najlepsze warunki rolniczo – glebowe panują w południowo – wschodniej części Gminy Miasta.

Największe kompleksy rolnicze zlokalizowane są w:

- części północnej Gminy Miasta,
- części południowo – wschodniej
- w kierunku północnym i wschodnim od Lasu Dąbrowiak.

Mimo dobrej, jakości gleb większość areałów to gleby bardzo kwaśne, kwaśne i lekko kwaśne gleby te stanowią 86% wszystkich gleb użytkowanych rolniczo. Tylko 8% to gleby obojętne, a 3% to gleby zasadowe.

Gleby użytkowane rolniczo zostały w latach dziewięćdziesiątych zeszłego wieku przebadane na zawartość metali ciężkich i odczyn pH. Wyniki zaklasyfikowały Gminę Miasto Pszów do pierwszego stopnia zanieczyszczenia metalami ciężkimi, tylko w jednym punkcie pomiarowym w rejonie Głóżyn wartość cynku przekraczała wartości dopuszczalnej, dlatego został ten teren zakwalifikowany do II poziomu zanieczyszczenia metalami ciężkimi. Generalnie tereny rolnicze Gminy Miasta Pszowa kwalifikują się do produkcji żywności bez ograniczeń.

Większość gruntów rolnych (około 90%) należy do indywidualnych właścicieli. Rolnictwo skupia 1279 hektarów gruntów ornych. Według danych ze Spisu Rolnego 2002 funkcjonuje około 956 gospodarstw rolnych, z czego 807 (84%) to działki rolne o powierzchni nieprzekraczającej 1 ha. Gospodarstwa są małe i posiadają średni areał około 3 hektary.

Pozostała struktura gospodarstw przedstawia się następująco:

- od 1 ha do 2 ha - 104 gospodarstwa,
- od 2 ha do 5 ha – 36 gospodarstwa,
- od 10 ha do 15 ha – 3 gospodarstwa,

Powierzchni zasiewów w gospodarstwach rolnych zajmuje 35 ha. Najpopularniejsze w produkcji roślinnej są rośliny pastewne, których zasiewy obejmują ponad połowę gruntów ornych. Uprawia się głównie:

- pszenicę ozimą i jarą – 20 ha,

- rzepak – 4 ha,
- owies 2 ha,
- ziemniaki 1,8 ha.

Wśród zwierząt gospodarskich na bazie trwałych użytków zielonych i roślin pastewnych dominuje hodowla trzody chlewnej (124 szt.) w mniejszej ilości koni (62 szt.) bydła (48 szt.), owiec (37 szt.) i kóz (58 szt.). Wśród gospodarstw przeważa hodowla mieszana. Według Spisu Rolnego w 491 gospodarstwach nie prowadzi się żadnej produkcji, 211 gospodarstw prowadzi hodowlę i uprawy na własny użytek a tylko 21 gospodarstw produkuje na rynek.

### 4.3.2 Identyfikacja potrzeb

Właściwa polityka rolna powinna również uwzględniać działania zapobiegawcze polegające na odpowiednim zagospodarowaniu wąwozów i stoków wzniesień, stosowaniu odpowiednich płodozmianów, stosowanie zadrzewień i zakrzaczeń, a także stałe utrzymywanie gleby pod pokrywą roślinną.

Istotnym elementem polityki rolnej w Pszowie powinni być scalanie i zapobieganie dalszemu rozdrobnieniu gruntów rolnych. W tym celu zasadne jest prowadzenie przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego spotkań szkolących i informacyjnych dla rolników i zachęcanie do tworzenia grup producenckich i wspólnych działań rolniczych.

Rolnictwo wymaga stałego wspierania ze strony Gminy Miasta, podaż produktów rolnych stale się zmienia i wymusza na rolnikach stałą dbałość o jakość produktów rolnych. W modzie są ekologiczne warzywa i owoce. Gmina Miasto Pszów posiada warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego

Możliwym rozwiązaniem dla terenów rolnych leżących odłogiem lub nieużytkach jest uprawa roślin energetycznych, takich jak: wierzba wiciowa, malwa pensylwańska czy rzepak. Rośliny te są źródłem ekologicznego paliwa, które przyczynia się do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza. Plantacje takie przyczyniają się również do ograniczenia procesów erozyjnych gleb.

Rolnicy powinni w swoich gospodarstwach dążyć do wprowadzenia Zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, opracowanego i przyjętego w 2001 roku, czyli programu działań, który zawierałby cykl działań w formie szkoleń i działań edukacyjnych dla rolników i producentów żywności obejmujących również praktyki. Kodeks Dobrych Praktyk Rolniczych zapobiega popełnianiu wykroczeń, kształtuje właściwą postawę rolników wobec obowiązującego prawa oraz uczy jak ograniczać ujemne oddziaływanie rolnictwa na środowisko.

Za pomocą zabiegów fitomelioracyjnych powinno się dążyć do zachowania właściwej struktury gleb, przywrócić rangę zabiegom agrotechnicznym, kultywować biologiczne metody ochrony roślin, stosować metody integrowane, tj. łączące zabiegi agrotechniczne, biologiczne i chemiczne.

W dalszym ciągu istnieje potrzeba podejmowania środków przeciwdziałających chemicznym skażeniom gleb. W tym celu należy prowadzić ścisłą kontrolę stosowania środków ochrony roślin i nawożenia gruntów rolnych, a także w cyklach 3-5 letnich przeprowadzać kontrolne badania gleb na zawartość metali ciężkich i poziomu pH.

Realizacja tych zadań przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia i niepotrzebnej degradacji środowiska glebowego na terenie gminy.

Zadaniem, które zarówno teraz, jak i w przyszłości może się przyczynić do poprawy stanu nie tylko gleb, ale i całego środowiska jest edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży. Zadanie to jest dotychczas i będzie nadal realizowane przez Urząd Miejski, a także Szkoły i Przedszkola



### 4.3.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

<i>Cel</i>	<i>Cele długoterminowe do roku 2018</i>	<i>Cel</i>	<i>Cele krótkoterminowe do roku 2012</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>
OG.1	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych	OG.1.1	Ochrona wierzchniej warstwy gleb	OG.1.1.1	Objęcie ochroną terenów niezdegradowanych poprzez nielokowanie inwestycji uciążliwych na korzyść walorów przyrodniczych i rekreacyjnych	Urząd Wojewódzki
				OG.1.1.2	Okresowa, co 3-5 lat kontrola zawartości metali ciężkich oraz poziomu pH gruntów użytkowanych rolniczo	Właściciele gruntów rolnych
				OG.1.1.3	Organizacja wychowania ekologicznego dla dzieci i dorosłych w zakresie gospodarowania zasobami glebowymi	Gmina Miasto Pszów, ODR
				OG.1.1.4	Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego	Powiat Wodzisławski
		OG.1.2	Przywrócenie wartości użytkowych gleb	OG.1.2.1	Wapnowanie gleb oraz zwiększenie nawożenia organicznego	Gmina Miasto Pszów, właściciele gruntów rolnych
		OG.1.3	Racjonalna gospodarka rolna	OG.1.3.1	Wspomaganie działalności rolniczej, uwzględniającej normy ekologiczne – szkolenia rolników	Gmina Miasto Pszów, właściciele gruntów rolnych
				OG.1.3.2	Poprawa struktury agrarnej poprzez scalanie gruntów	Gmina Miasto Pszów, właściciele gruntów rolnych

#### 4.3.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
OG.1.1.3	Organizacja wychowania ekologicznego dla dzieci i dorosłych w zakresie gospodarowania zasobami glebowymi	2009	2018	Gmina Miasto Pszów, ODR	Wyrobienie w dzieciach i młodzieży świadomości ekologicznej, doskonalenie wiedzy dorosłych	37	WFOSiGW, Powiat Wodzisławski, organizacje ekologiczne
OG.1.2.1	Wapnowanie gleb oraz zwiększenie nawożenia organicznego	2009	2018	Gmina Miasto Pszów, właściciele gruntów rolnych	Zmniejszenie kwasowości gleb użytkowanych rolniczo	80	WFOSiGW
OG.1.3.1	Wspomaganie działalności rolniczej, uwzględniającej normy ekologiczne – szkolenia rolników	2009	2018	Gmina Miasto Pszów, właściciele gruntów rolnych	Doskonalenie wiedzy rolników	50	WFOSiGW
OG.1.3.2	Poprawa struktury agrarnej poprzez scalanie gruntów	2009	2018	Gmina Miasto Pszów, właściciele gruntów rolnych	Poprawa struktury agrarnej	bezkosztowo	
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
OG.1.1.1	Objęcie ochroną terenów niezdegradowanych poprzez nielokowanie inwestycji uciążliwych na korzyść walorów przyrodniczych i rekreacyjnych	2009	2018	Urząd Wojewódzki	Zachowanie zdrowotności biologicznej, nie dopuszczenie do zainwestowania terenów atrakcyjnych przyrodniczo	bezkosztowo	Gmina Miasto Pszów,
OG.1.1.4	Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego	2009	2018	Powiat Wodzisławski	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	10	Gmina Miasto Pszów,
OG.1.1.2	Okresowa, co 3-5 lat kontrola zawartości metali ciężkich oraz poziomu pH gruntów użytkowanych rolniczo	2009	2018	Właściciele gruntów rolnych	Zachowanie zdrowotności mieszkańców	75	Gmina Miasto Pszów,
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>284</b>	
<b>RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>85</b>	

### 4.3.5 Wnioski

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ, na jakość środowiska szczególnie na obszarze gminy miasta, które ma korzystne warunki do produkcji rolniczej, ale także na inne elementy środowiska jak stan wód, różnorodność florystyczną i architekturę krajobrazu, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W ramach pielęgnacji walorów glebowych należy:

- Kształtować właściwy odczyn gleb. Istnieje potrzeba monitoringu stanu gleb pod względem kwasowości periodycznie, co 3-5 lat.
- Zwiększać lesistość. Przedsięwzięcie to wpływa zarówno, na jakość gleb, jak również na walory, jakości powietrza i krajobrazu.
- Kultywować racjonalne i ekologiczne sposoby gospodarowania zasobami glebowymi zgodnymi z Kodeksem Dobrych Praktyk Rolniczych,
- ograniczać procesy erozyjne poprzez zwiększenie udziału upraw alternatywnych, która podczas spalania wnosi znacznie mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, w związku, z czym ograniczania zanieczyszczenie środowiska.
- Promować restrukturyzację rolnictwa z uwzględnieniem kierunku ekologizacji.

## 4.4 Ochrona zasobów kopalin

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 1994, nr 27, poz. 96 z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów złóż poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Dla prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody (tj., między innymi, kopalinami) ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów. Również podjęcie działalności w zakresie wydobywania kopalin jest uzależnione, przez możliwość odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, od Rady Miejskiej, która podejmuje uchwały o zmianie planu oraz od społeczności lokalnej, która na tym etapie może wnosić uwagi i protesty.

### 4.4.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Eksploracja złóż powoduje przekształcenie środowiska, które może być narażone na utratę swych Walorów na skutek działalności górniczej lub przetwórstwa surowców mineralnych. Nie zawsze kierunek przekształceń powoduje degradację środowiska, jednakże zawsze wywiera wpływ na zainwestowanie poprzez dopuszczalny rodzaj zainwestowania, intensywność czy w ogóle ograniczenia w zainwestowaniu. Istnienie więc na terenie gminy obszarów górniczych można zaliczyć do uciążliwości, których jakość może zostać określona dopiero w planie miejscowym. Plan miejscowy sporządza się zasadniczo dla terenu górniczego, który jest większy o obszar górniczego i ma określić warunki wykonywania uprawnień zawartych w koncesji, zapewnić bezpieczeństwo powszechne oraz ochronę środowiska w tym także obiektów budowlanych.

Na obszarze Gminy Miasta Pszowa występują:

- węgiel kamienny,
- gips,
- gliny,
- iły,
- piaski,
- żwiry.

Aktualnie surowcem udokumentowanym jest tylko węgiel kamienny. Jest on eksploatowany przez kopalnię „Rydułtowy – Anna” należącą do Kompani Węglowej S.A. Kopalnia ta powstała w 2004 roku z połączenia dwóch kopalń Rydułtowy i Anna.

Kopalnia posiada koncesję do 31 września 2013 r. na wydobycie ze złoża węgla kamiennego i metanu jako kopaliny towarzyszącej. Zasoby operatywne do pozyskania przy obecnym poziomie wiedzy i techniki

górnictwa szacuje się na 23,6 mln. ton. Pozostałe do eksploatacji złoża stanowią 4 pokłady tj. 703/1-2, 707/1-2, 713/1-2, 718/1-2 o średniej miąższości 1,8 - 2,6 m i nachyleniu  $0 \div 10$ . Kopalnia jest zakładem o uporządkowanym jednopoziomowym modelu wydobywczym, niewymagającym drążenia wyrobisk przepokopowych. Roboty przygotowawcze sprowadzają się zasadniczo do robót węglowo - kamiennych mających na celu przygotowanie kolejnych parcel eksploatacyjnych. Odstawa urobku z oddziałów wydobywczych i przygotowawczych, oparta jest o główne staśmowanie na bazie przenośników GWAREK 1400. Zdolność wydobywczą jest określona na poziomie 7400 - 8000 t/dobę. Całość wydobywanego węgla stanowi węgiel gazowo - koksowy typu 34,2 na bieżąco sprzedawany w 80 % na kraj i 20 % na eksport.

Cały obszar Miasta Gminy Pszów wchodzi w skład terenów górniczych:

- południowa i środkowa część leży w granicach obszaru górniczego „Pszów”,
- północna i północno - wschodnia część Miasta Gminy leży w granicach obszaru górniczego „Rydułtowy I”.

Dla prowadzonej eksploatacji przewidywane są deformacje terenu od I do III kategorii. Docelowe obniżenia terenu nie powinny według prognoz przekroczyć 4,5 metra we wschodnich krańcach Miasta w rejonie Wrzosów. W pozostałych częściach Miasta Gminy przewiduje się osiadania w granicach 0,25 metra. Nie przewidywane jest powstania deformacji nieciągłych, a osiadania terenu nie spowodują powstania zalewisk bezodpływowych.

Kopalnia „Rydułtowy – Anna” posiada uregulowany stan prawny w zakresie odprowadzania wód dołowych, ścieków socjalno - bytowych, wód opadowych, emisji zanieczyszczeń do atmosfery jak i w zakresie gospodarki odpadami.

Zrzut zasolonych wód dołowych do cieków powierzchniowych został ograniczony do minimum i wynosi obecnie 5 - 10 % ( 50 - 100 m<sup>3</sup>/d ) ogółu wód wypompowanych na powierzchnię, pozostała ilość wód jest zagospodarowywana na terenie zakładu. Zrzut wód dołowych odbywa się pod stałą kontrolą systemu pomiarowego podłączonego do sieci komputerowej kopalni.

Suszarnia flotokoncentratu jest głównym źródłem emisji zanieczyszczeń pyłowo - gazowych, jednakże prace remontowo - modernizacyjne pozwalają na dotrzymanie norm emisji na poziomie dopuszczonym w decyzji.

W 2002 roku została zakończona inwestycja, której zadaniem było wyciszenie stacji wentylatorów głównego przewietrzania. Po zrealizowaniu zamierzeń projektowych równoważny poziom hałasu na terenach przyległych nie przekracza wartości 40 dB (A), co jest zgodne z posiadaną decyzją.

Kopalnia prowadzi selektywną zbiórkę ponad 20 odpadów powstających na terenie zakładu, których odbiór do odzysku lub utylizacji prowadzą specjalistyczne firmy posiadające stosowne pozwolenia.

Na terenie miasta w wyniku działalności eksploatacyjnej Kopalni Węgla Kamiennego „Anna”, powstały osadniki mułowe i zwałowisko „Wrzosy”. Tereny o powierzchni około 40 ha zostały zakwalifikowane do rekultywacji i zagospodarowania w kierunku rekreacyjnym.

Kopalnia przy użyciu skały płonnej realizuje projekt budowlany polegający na ukształtowaniu i zagospodarowaniu tego terenu w kierunku rekreacyjno sportowym.

Zaplanowano powstanie kompleksu kortów tenisowych, boisk do koszykówki i siatkówki jak również sieć ścieżek pieszo - rowerowych. Tereny te w powiązaniu z istniejącą bazą sportową miasta Pszów mogą być w przyszłości miejscem odpoczynku i rekreacji dla mieszkańców okolicznych miejscowości.

Realizacja tego zadania jest już w dużym stopniu zaawansowana i jest jednym z najważniejszych działań związanych z racjonalnym użytkowaniem ziemi i jej ochroną a także ma duże znaczenie pod względem zwiększenia atrakcyjności Miasta. Na tym terenie zakończono prace związane z kształtowaniem terenu i przebudową stożka „Wrzosy” oraz zakończono prace związane z budową kortów tenisowych.

Zamierzenia w zakresie ochrony środowiska są skierowane przede wszystkim na minimalizację szkodliwego oddziaływania zakładu na otaczające je środowisko.

#### 4.4.2 Identyfikacja potrzeb

W zakresie ochrony zasobów kopalni według ustawy Prawo Ochrony Środowiska (art. 125 i 126) złoża podlegają ochronie, która polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalni, w tym kopalni towarzyszących. Eksploatacja powinna być przeprowadzana z zastosowaniem wszelkich środków, które przyczyniają się do ograniczenia szkód w środowisku.

Posiadający koncesję na wydobycie złoża kopaliny jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złoża jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążyą na sprawcy.

W przypadku złóż nieeksploatowanych, które zostały udokumentowane złoża zabezpiecza się, jako zaplecze surowcowe.

Ochrona zasobów kopalin nieeksploatowanych na szczeblu gminnym powinna polegać na uwzględnieniu tych terenów w studiach uwarunkowań i planach zagospodarowania przestrzennego w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający potencjalną eksploatację surowców.

#### 4.4.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
ZK.1	Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.	ZK.1.1	Racjonalna gospodarka kopalinami	ZK.1.1.1	Wprowadzenie zapisów w PZP gminy o niezagospodarowywaniu terenów nieeksploatowanych złóż	Gmina Miasto Pszów
				ZK.1.1.2	Prawidłowa eksploatacja złóż surowców mineralnych	Kompania Węglowa S.A. Kopalnia „Rydułtowy – Anna”
		ZK.1.2	Przywrócenie poprzedniego stanu terenom poeksploatacyjnym	ZK1.2.1	Rekultywacja osadników mułowych i zwałowiska „Wrzosa” w kierunku rekreacyjnym	Kompania Węglowa S.A.

#### 4.4.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
OZK.1.1.1	Wprowadzenie zapisów w PZP gminy o niezagospodarowywaniu terenów nieeksploatowanych złóż	2008	2009	Gmina Miasto Pszów	Ochrona surowców nieeksploatowanych	bezkosztowo	
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
OZK1.1.2	Prawidłowa eksploatacja złóż surowców mineralnych	2008	2018	Kompania Węglowa S.A. Kopalnia „Rydułtowy – Anna”	Ochrona zasobów kopalin	b.d	Gmina Miasto Pszów
OZK1.2.1	Rekultywacja osadników mułowych i zwałowiska „Wrzosa” w kierunku rekreacyjnym	2008	2011	Kompania Węglowa S.A.	Ochrona zasobów kopalin	1000	Gmina Miasto Pszów
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						-	
<b>RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>1000</b>	



#### **4.4.5 Wnioski**

Jakość terenów położonych na obszarze gminy w części zależy od warunków naturalnych i ukształtowania terenu, ogromny jednak wpływ na stan powierzchni ziemi ma człowiek i jego racjonalne bądź lekkomyślne i nierozważne postępowanie wynikające w dużej mierze z nieznamomości obowiązujących przepisów. Dlatego tak ważnym jest, aby korzystanie z warunków naturalnych takich jak w tym przypadku surowce mineralne odbywało się w zgodzie z przepisami i racjonalnym myśleniem, które nakazuje zostawić teren poeksploatacyjny w takim stanie jak wyglądało przed eksploatacją. Zadanie to należy do firm posiadających koncesję na wydobywanie złóż. W związku z tym Kompania Węglowa S.A. od kilku lat prowadzi prace rekultywacyjne na terenie zwałowiska „Wrzosy”.

Natomiast organy samorządowe mają możliwość ochrony nieużytkowanych zasobów poprzez stosowne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

### **4.5 Biotechnologie i organizmy genetycznie zmodyfikowane**

Od końca lat dziewięćdziesiątych XX wieku tworzony jest krajowy system bezpieczeństwa biologicznego. Jest on oparty na normach i standardach obowiązujących w UE. Jego głównym celem jest kontrola tworzenia i wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO) w ramach zamkniętego użycia, ich zamierzonego uwalniania do środowiska w celach eksperymentalnych oraz wprowadzanie do obrotu.

W 2005r. opracowano projekt „Krajowej strategii bezpieczeństwa biologicznego w Polsce”, który zawiera wytyczne działań niezbędnych dla zapewnienia ochrony środowiska naturalnego przed niekontrolowanym wykorzystaniem organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

W 2006r. przyjęto Ramowe Stanowisko Rządu RP dotyczące Organizmów Genetycznie Zmodyfikowanych. Jest to dokument wyznaczający kierunek działań dotyczących GMO, na podstawie, którego będzie realizowana w Polsce polityka w tym zakresie.

Wobec braku jednoznacznych wyników badań, dotyczących wprowadzenia organizmów modyfikowanych genetycznie Polska będzie się opowiadać zdecydowanie przeciwko innym formom wykorzystania GMO. Dotyczy to głównie eksperymentów polowych polegających na zamierzonym uwolnieniu do środowiska, wprowadzenia do obrotu GMO oraz prowadzenia upraw genetycznie zmodyfikowanych roślin.

Dla upowszechnienia wiedzy o GMO potrzeba wielu działań edukacyjnych. Ich przykładem jest projekt pt. „Wzmocnienie systemu informacji o środowisku, w szczególności z zakresu bezpieczeństwa biologicznego – usługa szkoleniowa w ramach Transition Facility”, którego beneficjentami były Ministerstwo Środowiska i Centrum Informacji o Środowisku. Projekt zrealizowany został w 2007 r. Przedmiotem projektu była usługa edukacyjna polegająca na przeprowadzeniu szkoleń stacjonarnych w 16 województwach. W sumie zorganizowano 86 szkoleń (ponad 4200 uczestników) w zakresie podstawowej wiedzy o GMO dla przedstawicieli administracji centralnej, wojewódzkiej, szczebla lokalnego, rolników, przemysłu oraz instytucji i organizacji naukowych zajmujących się zagadnieniami organizmów transgenicznych.

7 marca 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97) nowelizująca ustawę z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2007 r. Nr 36, poz. 233). Zgodnie z nowelizacją czynności kontrolne przestrzegania przepisów niniejszej ustawy co do zasady mogą być dokonywane w obecności kontrolowanego lub osoby przez niego upoważnionej. Dopiero w przypadku nieobecności tych osób, czynności, o których wyżej mowa mogą być wykonywane w obecności innego pracownika kontrolowanego lub w obecności przywołanego świadka. Ponadto działalność gospodarcza przedsiębiorcy podlega kontroli na podstawie przepisów rozdziału 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.).

## 4.6 Podsumowanie

Założone zadania Polski mogą zostać osiągnięte na szczeblu gminnym poprzez następujące kierunki działań ekologicznych:

- edukacja ludności w sprawie bezpieczeństwa biologicznego, w tym prowadzenie neutralnej kampanii informacyjnej w zakresie inżynierii genetycznej ze szczególnym uwzględnieniem GMO,
- monitorowanie działań związanych z użytkowaniem organizmów genetycznie zmodyfikowanych, szczególnie w kontekście ich wpływu na zachowanie bezpieczeństwa biologicznego.

## 5 Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 oraz Wytyczne do sporządzania Programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w obu tych dokumentach sugerują, iż struktura POŚ powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. Proponuje umieszczenie w Programie, jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii oraz w tym zakresie umieszczone zostaną podrozdziały:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

### ***5.1 Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji***

Działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności powinny zapewnić wzrost efektywności wykorzystania surowców, wody i energii poprzez zmniejszenie ich zużycia na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi statystycznego konsumenta bez pogarszania standardu życiowego ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki. Oszczędność dóbr powinna dotyczyć wszystkich sektorów, ale koncentrować się głównie w sektorze przemysłowym, energetycznym oraz budownictwie i gospodarce komunalnej.

Działania dla racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wód przede wszystkim poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej i praktyk rolniczych, aby doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczenia ładunków odprowadzanych do odbiorników zanieczyszczeń.

Powinno się unikać nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe. Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez zmniejszenie strat wody, poprzez modernizację ujęć, modernizację sieci wodociągowej oraz edukację ekologiczną. Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na:

- ograniczeniu marnotrawstwa wody,
- stosowania wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego,
- dalszego rozwoju pomiaru zużycia wody,
- podjęcia działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody.

Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych jest wprowadzenie normatywów zużycia wody, do pozwoleń zintegrowanych dla wodochłonnych dziedzin produkcji.

W zakresie działań inwestycyjnych zakłada się wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodooszczędnych technologii produkcji i przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości

użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości, a co za tym idzie likwidacji zanieczyszczeń uciążliwości i zagrożeń u źródła pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję a w konsekwencji poprawę, jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochrony środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji i poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się, jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej, jako relację nakładów do efektów. O poziomie energochłonności decydują głównie: struktura gałęziowa przemysłu, stosowane technologie wytwarzania, ceny energii, jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, poprawy, jakości węgla i innych paliw, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje: ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni oraz pośrednio wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości tłoczzonej wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na ociepleniu ścian obiektów kubaturowych i wymianie stolarki również przyczynia się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą. W zakresie odprowadzenia i oczyszczania ścieków korzystnie wpłynie budowa kolektora kanalizacyjnego i pompowni sieciowych a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w terenie rozproszonym.

## **5.2 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych**

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju gminy.

Działania w zakresie zrównoważonego rozwoju przynoszące efekty ekologiczno – energetyczne powinny być kierowane na produkcję energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych, to jest wykorzystujących naturalne źródła, jakimi są energia spiętrzeń wodnych, promieniowania słonecznego, wód geotermalnych, biomasy i wiatru.

Z analizy uwarunkowań krajowych wynika, że w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy i siły wiatru.

Na obszarach o dużych wartościach przyrodniczych i ciekach będących siedliskiem ryb wędrownych dąży się do tego by nie lokalizować elektrowni wodnych. Przy każdej lokalizacji powinny być zachowane uwarunkowania wynikające z położenia w istniejących lub projektowanych obszarach ochrony przyrody i krajobrazu.

Uwarunkowania gminy miasta Pszowa do tej pory nie były szczegółowo analizowane, nie mniej jednak porównując z danymi gmin sąsiadujących, należących do powiatu wodzisławskiego można stwierdzić, że nie ma na możliwości szerokiego zastosowania energii wiatru ze względu na małą siłę wiatrów, energia wody nie ma racji bytu ze względu na brak dużych zbiorników wody gdzie możliwe jest spiętrzanie wody. Na terenie Gminy Miasta Pszowa ze względu na dużą powierzchnię gruntów rolnych (ponad 60%) istnieje potencjał wykorzystania biomasy, głównie w gospodarstwach gdzie aktualnie nie jest prowadzona produkcja rolna można rozważyć uprawę roślin energetycznych.

Możliwe jest również wykorzystywanie energii słonecznej, co obserwuje się już od kilku lat wśród mieszkańców gminy. Obecnie na obszarze gminy na budynkach mieszkalnych zamontowanych jest kilkanaście sztuk kolektorów słonecznych służących do ogrzewania ciepłej wody użytkowej. W związku

z tym obserwuje się rozwój tego sposobu ogrzewania wody, przewiduje się, że w ciągu najbliższych czterech lat liczba kolektorów powiększy się o około 100%. Zastanowienia dla władz Gminy Miasta Pszowa wymaga możliwość dofinansowania do zakupu kolektorów słonecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Przyczynia się to do ograniczenia zużycia paliw w sezonie letnim i ograniczenia zanieczyszczenia powietrza.

### **5.3 Podsumowanie**

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla zaproponowano plan realizacji Programu Ochrony środowiska dla gminy miasta Pszów w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych określając cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego.

Założone zadanie zostanie osiągnięte poprzez następujące kierunki działań ekologicznych:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Osiągnięcie określonego celu za pomocą wyznaczonych kierunków działań powinno być realizowane przez konkretne zadania ekologiczne.

Zadania ekologiczne w zakresie racjonalizacji zużycia wody prowadzące do realizacji tego kierunku działań to:

- ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działami produkcji rolnej),
- wspieranie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych w gospodarstwach domowych;
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody).

Realizacji kierunku działania, jakim jest zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii i ze źródeł odnawialnych nastąpi poprzez następujące zadania ekologiczne:

- zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych poprzez uszczelnienie rurociągów oraz ich właściwą eksploatację,
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii.

Spełnienie tych celów i zadań przez gminę miasto Pszów powinno koncentrować się na realizacji następujących zadań:

- Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz OZE,
- Ograniczenie zużycia wody i zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do gleb i wód.

Takie działania takie jak zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii oraz wykorzystywanie surowców wtórnych nie tylko przyczynia się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również jest bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodowa, a także przez sferę komunalną. Dlatego wskazane jest uczestnictwo gminy i jej mieszkańców w doskonaleniu organizacji rynku energii, promowanie energooszczędnych urzędzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

### **5.4 Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy**

#### **5.4.1 Ochrona przed powodzią i suszą**

Polska, w porównaniu z innymi krajami europejskimi, jest krajem o małych zasobach wody i dużych wahaniach rocznego odpływu. Powoduje to występowanie zagrożenia powodziowego oraz pojawianie

się okresów suszy hydrologicznej, jako wyniku głębokiego niedoboru wody gruntowej. Ocieplenie klimatu i prawdopodobnie związane z tym zjawiskiem częste występowanie anomalii pogodowych powoduje zwiększenie częstotliwości pojawiania się zjawisk ekstremalnych.

#### 5.4.1.1 Ochrona przed powodzią

Prawo wodne (ustawa z dnia 18 lipca 2001 r.), które weszło w życie 1 stycznia 2002 r., reguluje zagadnienia dotyczące ochrony przeciwpowodziowej. Uregulowania obejmują m.in.: zachowanie i tworzenie systemów retencji wód, racjonalne retencionowanie wód i użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami oraz kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych i terenów zalewowych. Ustawa zawiera również zapisy dotyczące prac ratowniczych i zabezpieczających oraz kompetencji i obowiązków urzędów i instytucji zajmujących się ochroną przeciwpowodziową oraz zarządzających ciekami wodnymi.

Z kolei ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U.02.62.558) definiuje stan klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej i awarii technicznej, określa warunki jego wprowadzenia i obszar, na którym może zostać wprowadzony oraz prawa i obowiązki organów władz oraz obywateli.

Dorzecza rzek, przepływających przez teren Gminy Miasta Pszów, zlokalizowane są w rejonach pogórnich osiadań terenu, co skutkuje ich zalewaniem podczas każdorazowego znacznego podniesienia się wody w ciekach. Znaczne opady w postaci deszczów nawalnych o wysokim natężeniu, występujących w krótkim czasie, zimowe roztopy oraz specyfika zlewni sprawiają, iż jest to obszar o pewnym potencjale zagrożenia powodziowego (dochodzi do wylewów, co prowadzi do lokalnych podtopień dróg i pól uprawnych), ale nie jest ono poważne. Równocześnie obserwuje się występowanie terenów podmokłych w pobliżu zbiorników wód stojących.

Gmina Miasto Pszów w latach 2003-2007 rozpoznawała potrzeby w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego, z uwzględnieniem w szczególności małej retencji. Na terenie miasta znajduje się kilkanaście rowów melioracyjnych, które wymagały i wymagać będą w przyszłości systematycznego oczyszczania i konserwacji. Udrożniono rowy melioracyjne zlokalizowane w następujących rejonach:

- 2003r. – ul. Śląska,
- 2004r. – ul. Kraszewskiego (dł. 290 mb), ul. Dygasińskiego (dł. 100 mb), ul. Lipowa (dł. 412,6 mb), ul. Lubomska-boczna (dł. 330 mb), ul. Śląska (dł. 70 mb),
- 2005r. – ul. Żużłowa (dł. 450 mb), ul. Paderewskiego-boczna (dł. 50 mb), ul. Dolna (dł. 7 mb), ul. Śląska (dł. 60 mb), ul. Karola Miarki (dł. 39 mb), ul. Rodakowskiego (dł. 33 mb), ul. Lipowa (dł. 40 mb),<sup>2</sup>
- 2006r. – ul. Kraszewskiego-boczna (naprawa przepustu), ul. Lipowa i ul. Paderewskiego (odtworzenie rowów),
- 2007r. – ul. Dolna, ul. Dworska, ul. Kraszewskiego-boczna, rowy na osiedlu Biernackiego (odtworzenie rowów).<sup>3</sup>

Prawo wodne stanowi, że ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej. Miasto Pszów położona jest na obszarze Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach (RZGW), w całości w regionie wodnym Górnej Odry. W ramach ochrony przed powodzią w strukturach RZGW wyodrębniono Ośrodek Koordynacyjno – Informacyjny Osłony Przeciwpowodziowej, w którym prowadzone są przede wszystkim podstawowe działania związane z tą ochroną. Działania te, realizowane również na terenie Gminy Miasta Pszów, prowadziły i w dalszym ciągu prowadzą do zmniejszenia tragicznych skutków wystąpienia ewentualnych powodzi w tym rejonie.

<sup>2</sup> Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pszów w okresie od 2004 do 2005 roku, listopad 2006r.

<sup>3</sup> Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pszów w okresie od 2006 do 2007 roku, listopad 2008r.



Zasięg działania RZGW w Gliwicach przedstawiono na poniższym rysunku.



Rysunek 7 Mapa zasięgu działania RZGW w Gliwicach

Źródło: [www.rzgwgliwice.pl](http://www.rzgwgliwice.pl)

Za lokalną ochronę przeciwpowodziową Gminy Miasta Pszów odpowiadają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

#### 5.4.1.2 Ochrona przed suszą

Susze spowodowane są długotrwałym ograniczeniem opadów. Jeśli w Polsce, w okresie wegetacyjnym, przez 20 dni nie ma opadów, uznaje się, że nastąpił początek suszy atmosferycznej. Dalszy brak opadów powoduje suszę glebową, która wpływa niekorzystnie na wzrost roślin. Nawet jeśli w tym czasie opady są minimalne, efekty suszy glebowej mogą zostać złagodzone, lecz mimo to susza może przejść w stan suszy hydrologicznej. Susze atmosferyczna i glebowa zanikają stosunkowo szybko, natomiast susza hydrologiczna, której efektem jest niżówka hydrologiczna, (czyli obniżenie się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych) trwa na ogół długo, nawet kilka sezonów, bowiem odbudowa zasobów wodnych wymaga obfitych oraz długotrwałych opadów deszczu i śniegu. Rozpatrując zjawisko suszy w kategoriach poza przyrodniczych, możemy mówić również o suszy społeczno-ekonomicznej. Brak wody w rzekach i obniżenie się poziomu wód gruntowych, będące skutkiem suszy, mają bardzo poważne konsekwencje dla całej gospodarki, szczególnie tych gałęzi przemysłu, które potrzebują większych ilości wody. Konieczne jest uwzględnianie wystąpienia suszy w planach reagowania kryzysowego, opracowywanych na wszystkich szczeblach administracji. Jednym z ważnych elementów takiego planu jest rozwiązanie sposobów reglamentowania wody dla różnych stopni zagrożenia suszą.

W zakresie ochrony przed suszą meteorologiczną nie istnieje system zabezpieczeń. Możliwe jest natomiast łagodzenie jej skutków dla środowiska gruntowo-wodnego. W związku z tym konieczne jest podejmowanie działań w zakresie retencji powierzchniowej i podziemnej, w tym małej retencji (tereny trwałych użytków zielonych, łąki, obniżenia terenowe z uwagi na pokrywą roślinną względnie dobrze zniosą krótkotrwałe okresy zalewowe) oraz zwiększanie lesistości dorzecza. Istotna jest również racjonalizacja zużycia wody i zachowania jej dobrej jakości, a także inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych.



### 5.4.2 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
PS.1	Zmniejszenie zagrożenia powodzią i suszą	PS.1.1	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia powodzi i suszy	PS.1.1.1	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego i ochrony przed suszą	Gmina Miasto Pszów
				PS.1.1.2	Inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych	RZGW Gliwice, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Gliwicach, Urząd Miasta Pszów

### 5.4.3 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
PS 1.1.1	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego i ochrony przed suszą	2012	2014	Gmina Miasto Pszów	Ochrona przed powodzią i suszą	35	
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
PS.1.1.2	Inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych	2009	2018	RZGW Gliwice, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Gliwicach	Minimalizacja strat spowodowanych powodzią i suszą	Brak danych kosztowych	Gmina Miasto Pszów
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>35</b>	
<b>RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>b.d.</b>	

## 6 Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego na obszarze Gminy Miasta Pszowa

### 6.1 Gospodarka wodno – ściekowa

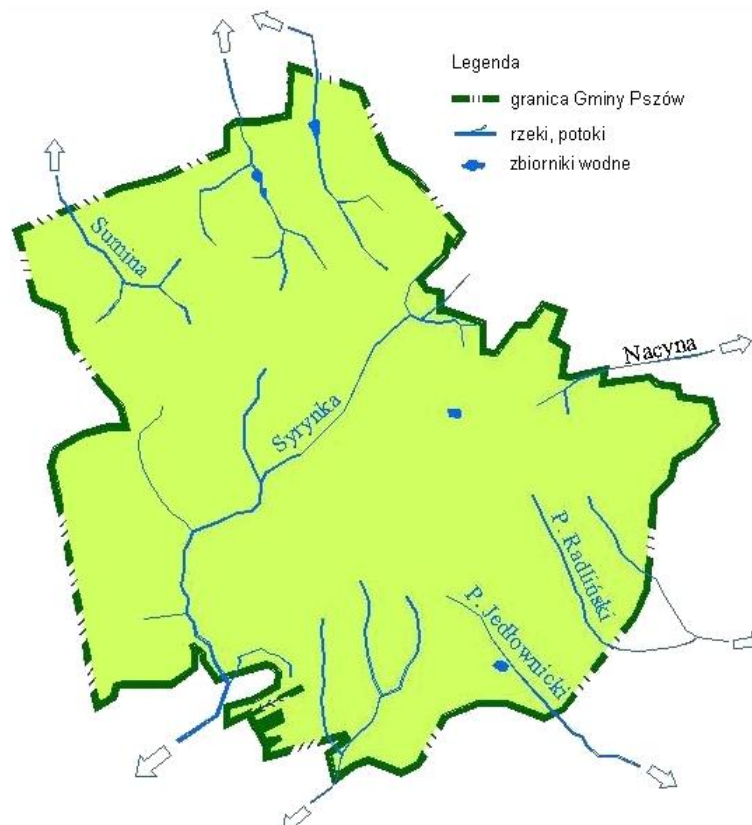
#### 6.1.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

##### 6.1.1.1 Hydrografia

###### Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Miasta Pszów charakteryzuje się występowaniem znacznej liczby cieków powierzchniowych i nielicznym występowaniem wód stojących.

Poniższy rysunek przedstawia hydrografię przedmiotowego terenu.



Rysunek 8 Mapa hydrograficzna Gminy Miasta Pszów

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Pszów, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju, Bielsko-Biała, 2003r.

Gmina Miasto Pszów położona jest w zlewni rzeki Odry. Na jej terenie znajdują się źródła prawobrzeżnych dopływów tej rzeki:

- Suminy,
- Nacyny,
- Syrynki

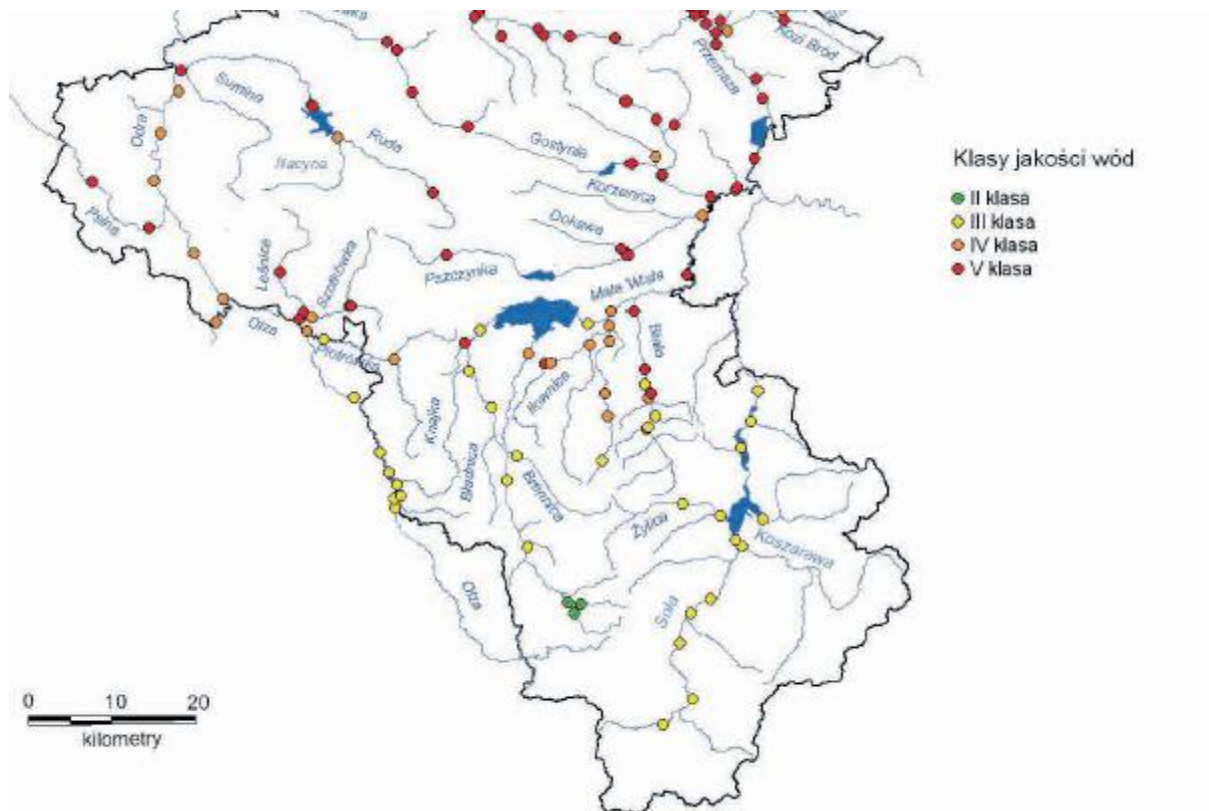
oraz potoków będących dopływami rzeki Leśnicy:

- Radlińskiego,
- Jedłownickiego,

Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007-2009 w zakresie wód powierzchniowych realizowany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. System monitoringu tych wód oraz systemu klasyfikacji ich stanu ekologicznego i chemicznego wdrażany jest stopniowo, do roku 2009 będzie odpowiadał w pełni wymaganiom Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego.<sup>4</sup>

Poniższy rysunek przedstawia punkty monitoringu wód powierzchniowych na terenie województwa śląskiego w rejonie Gminy Miasta Pszów.



Rysunek 9 Lokalizacja punktów monitoringu wód powierzchniowych w województwie śląskim

Źródło: „Stan środowiska w województwie śląskim w 2005 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Na terenie Gminy Miasta Pszów nie występuje żaden ze stałych punktów monitoringu jakości wód powierzchniowych województwa śląskiego. W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki czystości wód oznaczone w 2007 roku dla punktów pomiarowych, zlokalizowanych poza terenem Gminy Miasta Pszów: na rzece Suminie oraz Leśnicy wraz z potokiem Jedłownickim, a także na rzece Nacynie.

Tabela 4 Ocena jakości wód powierzchniowych rzeki Suminy, Leśnicy wraz z potokiem Jedłownickim oraz rzeki Nacyny w punktach monitoringu operacyjnego w 2007 roku

L.p.	Nazwa cieku	Kilometr rzeki	Nazwa punktu monitoringu (lokalizacja: gmina)	Klasa jakości wody w 2006r.*	Klasa jakości wody w 2007r.*	Wskaźniki występujące w IV i V klasie jakości wód w 2007 roku	
						IV klasa	V klasa
1	Sumina	15,4	Sumina od dopływu w Suminie (włącznie) do ujścia (gmina Lyski, powiat rybnicki)	Brak danych	IV (OP**)	barwa, ChZT-Cr, azot Kjeldahla, kadm, mangan	-

<sup>4</sup> Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice, grudzień 2006

2	Nacyna	0,5	Nacyna ujście do Rudy, Ruda do zbiornika Rybnik bez potoków z Przegędzy i Kamienia (gmina Rybnik, powiat rybnicki)	V (OP**)	V (OP**)	zapach, barwa, BZT <sub>5</sub> , ogólny węgiel organiczny, azotany, azot ogólny	zawiesina ogólna, ChZT-Cr, amoniak, azot Kjeldahla, azotyny, fosforany, fosfor ogólny, przewodność elektrolityczna, siarczany, chlorki
3	Leśnica z potokiem Jedłownickim	0,3	Leśnica ujście do Szotkówki	V (DIAG***)	V (OP**)	BZT <sub>5</sub> , ChZT-Cr, azotany, azot ogólny	amoniak, azot Kjeldahla, azotyny, fosforany, fosfor ogólny, cyjanki niezwiązane

\* Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji stanu tych wód (Dz.U. nr 32, poz. 284, utraciło moc z dniem 01.01.2005r.)

\*\* OP – monitoring operacyjny (ocena na podstawie 30 wskaźników jakości wody)

\*\*\* DIAG – monitoring diagnostyczny (ocena na podstawie 43 wskaźników jakości wody)

Źródło: „Informacja o stanie środowiska w 2007 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, marzec 2008r.

Analiza wyników badań jakości wód powierzchniowych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż większość cieków przepływających przez teren Gminy Miasta Pszów prowadziła w 2007 roku wody niezadawalającej jakości - IV klasa (Sumina) oraz wody złej jakości - V klasa (Nacyna, Leśnica z potokiem Jedłownickim). Wpływ na przedstawioną ocenę miały głównie wskaźniki tlenowe, związki organiczne i biogenne, których głównym źródłem są nawozy spływające z pól uprawnych i ścieki bytowe, a także wskaźnik zasolenia, będący efektem wprowadzania wód dołowych z odwadniania kopalń węgla kamiennego.

Jakość wód powierzchniowych prowadzonych przez rzeki przepływające przez teren Gminy Miasta Pszów w roku 2007, w porównaniu z ich jakością w roku 2006, nie uległa zmianie.

### **Wody podziemne**

Zasoby wód podziemnych w Gminie Miasto Pszów nie są powiązane z żadnym z wydzielonych na terenie województwa śląskiego Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Na tym terenie można wyróżnić dwa zasadnicze piętra wodonośne:<sup>5</sup>

- czwartorzędowy poziom wodonośny:

Użytkowy charakter mają przede wszystkim wody czwartorzędowe. Ten poziom wodonośny charakteryzuje się niewielką miąższością osadów wodonośnych (m.in. zawodnione piaski i żwiry polodowcowe, osady haloceniowe), mających ponadto tendencje do wyklinowywania się. Powyższe cechy tych utworów oraz ich ograniczone rozprzestrzenienie jest przyczyną niewielkiej ich zasobności. Występują one przede wszystkim wzdłuż dolinnego obniżenia potoku Nacyna, wznosząc się w kierunku południowo-zachodnim. Pierwszy horyzont wodonośny cechuje swobodne zwierciadło wody występujące na głębokości od 0,5 do 1,5 m. Wody czwartorzędowe nie mają kontaktu hydraulicznego z wodami niższych poziomów za sprawą spągu zalegającego na nieprzepuszczalnych iłach trzeciorzędowych.

- trzeciorzędowy poziom wodonośny:

Poziom ten nie przedstawia prawie żadnej wartości gospodarczej. Niewielkie ilości wody gromadzone są bowiem w zamkniętych soczewkach i przewarstwieniach piasków pylastych i drobnoziarnistych oraz iłów mioceńskich (miąższość od 20 do 130 m). Poziom ten spełnia jednak bardzo istotną funkcję ochronną wód czwartorzędowych przed ich osuszaniem spowodowanym robotami górniczymi prowadzonymi przez kopalnie węglakamiennego.

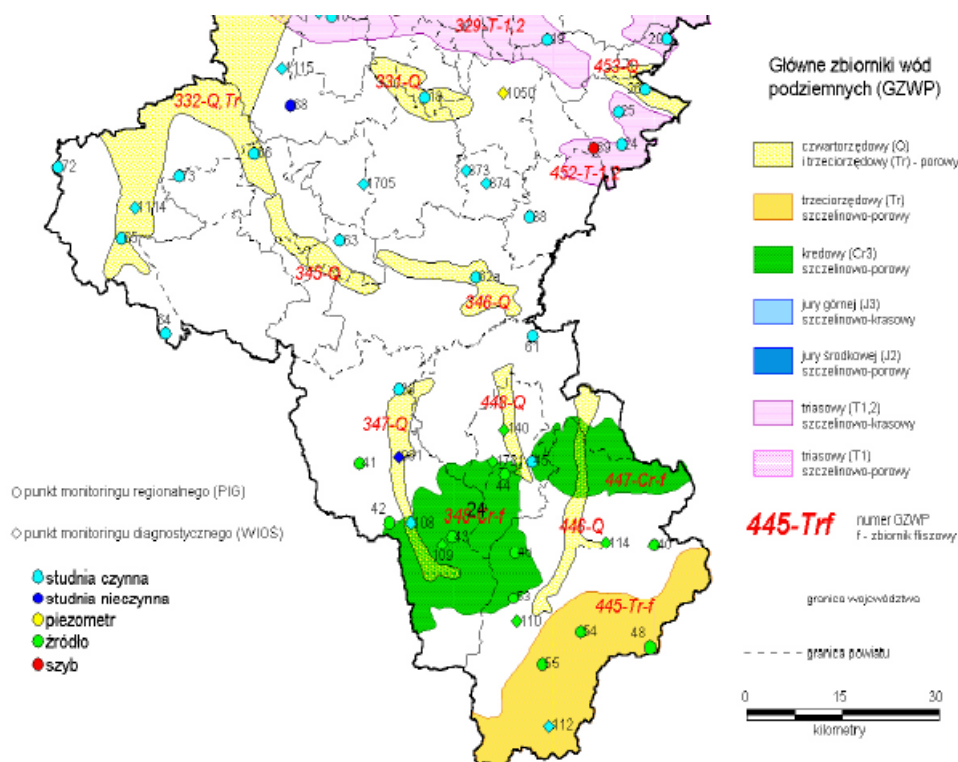
<sup>5</sup> Program Ochrony Środowiska Gminy Pszów, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju, Bielsko-Biała, 2003r.

### Monitoring jakości wód podziemnych

Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007-2009 w zakresie wód podziemnych realizowany jest przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. PiG prowadzi monitoring diagnostyczny obejmujący wszystkie jednolite części wód podziemnych i operacyjny obejmujący jednolite części wód zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu. WIOS prowadzi badania uzupełniające, które obejmują wody podziemne Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywane do zapatrzenia ludzi w wodę do picia oraz zagrożone azotanami pochodzącymi z rolnictwa. Badania prowadzone są w oparciu o krajową sieć pomiarową pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Celem wykonywania badań jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.<sup>6</sup>

Poniższy rysunek przedstawia lokalizację Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie województwa śląskiego w rejonie Gminy Miasta Pszów oraz lokalizację punktów badawczych monitoringu wód podziemnych.



Rysunek 10 Lokalizacja Głównych Zbiorników Wód Podziemnych i punktów badawczych monitoringu wód podziemnych w województwie śląskim

Źródło: Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2004-2005, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Na terenie Gminy Miasta Pszów nie występuje żaden ze stałych punktów krajowego monitoringu jakości wód podziemnych województwa śląskiego.

<sup>6</sup> Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice, grudzień 2006

### 6.1.1.2 Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nie odpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej.

Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź też lokalnie budowanymi przez mieszkańców kanałami bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wyrażającym się w związkach takich jak BZT<sub>5</sub>, ChZT, azot amonowy i fosforany.

Dodatkowo istotnym zagrożeniem, dla jakości wód są substancje ropopochodne splukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg, parkingów czy placów stacji paliw.

Poważne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych stanowią też związki biogenne wpływające z pól uprawnych w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

Niezwykle istotnym zagrożeniem, dla jakości wód jest powstająca przy eksploatacji węgla kamiennego skała płona (składowana na hałdach) – źródło siarczanów, chlorków i metali, oraz słone wody dołowe z kopalni generujące wysokie stężenia substancji rozpuszczonych i chlorków.

### 6.1.1.3 Zaopatrzenie w wodę

#### **Źródła zaopatrzenia w wodę Gminy Miasta Pszów**

Zaopatrzenie w wodę Gminy Miasta Pszów realizowane jest za pośrednictwem niżej wymienionych instytucji i źródeł:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach - Gmina Miasto Pszów nie posiada na swoim terenie własnych ujęć wody pitnej. Ludność zaopatrywana jest w wodę pochodzącą z ujęć znajdujących się poza jej granicami, będących własnością GPW.
- Indywidualne studnie gospodarskie (ujęcia własne wody pitnej).

Na terenie Miasta Pszów zlokalizowano zbiorniki wody zapasowej „Pszów” o łącznej pojemności ok. 50 000 m<sup>3</sup>, co rozwiązało problem zaopatrzenia w wodę zarówno samego Miasta jak i części obszaru ROW. Zbiorniki te zasilane są z dwóch źródeł:

- Ujęcie wody w Strumieniu – magistrala Ø 1000 mm (trasa: Jastrzębie, Mszana, Markłowice, Wodzisław Śląski),
- Ujęcie wody w Dzieńkowicach – magistrala Ø 1000 mm (trasa: Orzesze, Czerwionka-Leszczyny, Rybnik, Rydułtowy).

System rozprowadzania wody stanowią dwie magistrale Ø 500 mm, z których pierwsza zaopatruje rejon Wodzisławia Śląskiego, natomiast druga zaopatruje kierunek miasta Rydułtowy i Radlina.<sup>7</sup> Ponadto na terenie Kopalni „Rydułtowy-Anna” Ruch II znajdują się zbiorniki wody zasilane z ujęcia w Kłokocinie z magistrali wody przemysłowej Ø 300 mm (trasa: Rybnik, Radlin).<sup>8</sup>

<sup>7</sup> Program Ochrony Środowiska Gminy Pszów, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju, Bielsko-Biała, 2003r.

<sup>8</sup> Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pszowa, Pracownia Urbanistyczna w Rybniku Sp. z o.o., 1999r.



**Jakość wody uzdatnionej podawanej do sieci wodociągowej z SUW Dzieckowice oraz SUW Strumień – właściciel GPW S.A.**

Woda ze stacji uzdatniania wody, po uzdatnieniu, jest na bieżąco badana. Wyniki wybranych badań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5 Wyniki badań, w zakresie fizyko-chemicznym, z SUW Dzieckowice i SUW Strumień

L.P.	Wskaźniki, jakości wody	Jednostka	NDS*	Wynik oznaczenia SUW Dzieckowice stan na dzień 12.03.2009r.	Wynik oznaczenia SUW Strumień stan na dzień 16.06.2008r.
1	Odczyn pH	pH	6,5-9,5	7,6	7,2
2	Barwa	mg Pt/l	15	0	0
3	Zapach		Akcept.	Akcept.	Akcept.
4	Twardość ogólna	mg CaCO <sub>3</sub> /l	60-500	91	84
5	Azotany	mg NO <sub>3</sub> /l	50	2,9	2,7
6	Amoniak	mg NH <sub>4</sub> /l	0,5	<0,01	<0,04
7	Żelazo ogólne	mg Fe /l	0,200	0,050	<0,01
8	Mangan	mval Mn /l	0,05	<0,010	<0,01

\*) NDS- najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia.(Dz.U.Nr 61 poz.417 ) z 2007r.

Źródło: Dane [www.gpw.katowice.pl](http://www.gpw.katowice.pl)

Jakość wody do picia w Polsce jest aktualnie uregulowana przepisami prawnymi zawartymi w Ustawie z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity Dz.U. z 2006r nr 123 poz.858) oraz Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. nr 61 poz.417). Zgodnie z zapisami w/w aktów prawnych, w przebadanym zakresie fizyko-chemicznym, badana woda odpowiada warunkom sanitarnym i może być używana do picia i na potrzeby gospodarcze.

**Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Miasta Pszów**

Stopień zwodociągowania Gminy Miasta Pszów wynosi niemal 100%.

Właścicielem i administratorem większości sieci wodociągowej na terenie Gminy jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Wodzisławiu Śląskim przy ul. Markłowickiej 15.

Łączna długość sieci rozdzielczej wraz z przyłączami wodociągowymi na terenie Gminy Miasta Pszów, będąca w eksploatacji PWiK Sp. z o.o w Wodzisławiu Śląskim, wynosi 78,2 km.<sup>9</sup>

Sieć rozdzielcza powiązana jest z sieciami miast sąsiednich (Radlin, Wodzisław Śląski, Rydułtowy). Z uwagi na niekorzystne ukształtowanie terenu Miasto podzielono na trzy strefy ciśnienia, stosując lokalne hydrofornie lub reduktory ciśnienia. Znaczna część Pszowa zasilana jest bezpośrednio ze zbiorników, ciśnienie w sieci wodociągowej rośnie wraz ze spadkiem terenu w kierunku na Rzuchów i Zawadę.<sup>10</sup>

<sup>9</sup> Program Ochrony Środowiska Gminy Pszów, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju, Bielsko-Biała, 2003r.

<sup>10</sup> Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pszowa, Pracownia Urbanistyczna w Rybniku Sp. z o.o., 1999r.

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe dane sieci i przyłączy wodociągowych.

*Tabela 6 Charakterystyka sieci wodociągowej PWiK Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim na terenie Gminy Miasta Pszów*

L.p.	Sieć wodociągowa			Przyłącza wodociągowe			
	Łączna długość sieci [km]	Materiał wykonania sieci	Długość sieci	Łączna długość przyłączy [km]	Materiał wykonania przyłączy	Długość przyłączy	Liczba przyłączy [szt.]
1	40,2	PE	16,9	38,0	PE	35,3	2 218
		PVC	9,0		stal	1,2	
		stal	11,5		inne	1,5	
		inne	2,8				

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów na lata 2007-2010, Pszów 2007r.

Ogólny stan techniczny sieci wodociągowej na terenie Gminy Miasta Pszów PWiK Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim określa jako dobry.

Występujące straty wody w sieci, na poziomie 33%<sup>11</sup>, powodowane są złym stanem istniejącej sieci wodociągowej wykonanej ze stali oraz materiałów innych niż PE i PVC, a także występowaniem szkód górniczych (liczne awarie). Rurociągi te wymagają wymiany i renowacji. Stanowią one ok. 35,5% całkowitej długości sieci wodociągowej na terenie Gminy Miasta Pszów (ok. 14,3 km). Stalowe przyłącza wodociągowe wraz z przyłączami z materiałów innych niż PE stanowią niewielką część ogółu wykonanych przyłączy (7,1%, 2,7 km), ale również wymagają sukcesywnej wymiany.

Na terenie Gminy Miasta Pszów administratorami sieci wodociągowej są również:

- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Orłowiec” z siedzibą w Rydułtowach przy ul. Mickiewicza 21 – do sieci wodociągowej podłączonych jest 3808 mieszkańców osiedli Kościuszki, Konopnickiej i Grunwaldzkiego oraz dwa podmioty usługowo-produkcyjne. Łączna długość sieci wynosi ok. 1,85 km, a przyłączy – 0,68 km. Stan sieci dobry.
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „AMAR” Sp. z o.o. z siedzibą w Pszowie przy ul. Ks. Skwary 20 - do sieci wodociągowej podłączeni są głównie odbiorcy przemysłowo-usługowi (KWK „Anna”, EC „Anna”), a także 1540 mieszkańców osiedla Kościuszki oraz 36 budynków prywatnych. Łączna długość sieci wynosi ok. 0,85 km, a przyłączy – 0,46 km. Stan sieci dobry (PP, PE).<sup>12</sup>

### **Inwentaryzacja istniejących studni kopanych na terenie Gminy Miasta Pszów**

W celu poprawy, jakości wód podziemnych oraz zabezpieczenia ich przed zanieczyszczeniem Urząd Miasta w latach 2003-2005 zewidencjonował istniejące studnie kopane. Po rozpoznaniu stwierdzono istnienie 38 studni betonowych oraz 19 studni drewnianych, o średniej głębokości 3,5 m, wykonanych w latach 1855-1980. Woda z w/w studni wykorzystywana jest w 13-stu przypadkach do celów spożywczych, w 32 przypadkach do celów gospodarczych, a w 12-stu przypadkach właściciele nie korzystają ze studni.<sup>13</sup> Studnie nieeksploatowane powinny być właściwie zabezpieczone lub zasypane dla ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.

<sup>11</sup> Dane PWiK Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim z 2002 roku

<sup>12</sup> Program Ochrony Środowiska Gminy Pszów, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju, Bielsko-Biała, 2003r.

<sup>13</sup> Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pszów w okresie od 2004 do 2005 roku, listopad 2006r.

### 6.1.1.4 Odprowadzanie ścieków

#### **Charakterystyka gospodarki ściekowej prowadzonej na terenie Gminy Miasta Pszów**

Odprowadzanie ścieków z sołectw Gminy Miasta Pszów realizowane jest głównie za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej będącej własnością Gminy Miasta Pszów. Administratorem i eksploatatorem kanalizacji jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej z siedzibą w Pszowie przy ul. Traugutta 101.

Stopień wyposażenia Gminy Miasta Pszów w sieć kanalizacji sanitarnej można określić obecnie jako dostateczny. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami na tym terenie wynosi ok. 36,4 km (w tym kanały tłoczne 0,5 km). Kanały wykonane są z rur PVC i kamionkowych o średnicach od 160 mm do 400 mm (wiek sieci wynosi od 13 lat do 1 roku). Stan techniczny sieci kanalizacyjnej określany jest przez ZGKiM, jako dobry. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest obecnie 631 budynków (prywatnych oraz uspołecznionych). Do większych odbiorców usługi odprowadzania ścieków zalicza się następujące firmy i instytucje:

- Szkoła Podstawowa nr 1,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych,
- Przedszkole nr 2,
- Miejski Ośrodek Kultury,
- Kopalnia „Rydułtowy – Anna” Ruch II,
- Przedsiębiorstwo „JANTAR”,
- Urząd Miasta Pszów,
- „Gościniec”.<sup>14</sup>

Na terenie Gminy Miasta Pszów funkcjonuje przepompownia ścieków P-3a, zlokalizowana na terenie Kopalni „Rydułtowy-Anna” Ruch II, której wydajność wynosi  $Q=60\text{m}^3/\text{h}$ .

Zrealizowane w latach 1998-2007 inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej obejmowały budowę kolektorów sanitarnych o łącznej długości ponad 27 km oraz budowę I etapu lokalnej oczyszczalni ścieków, co pozwoliło na doprowadzenie do oczyszczalni w pierwszym etapie ok. 380-400  $\text{m}^3/\text{d}$  ścieków. Znaczna część przedmiotowej inwestycji została sfinansowana z pożyczki WFOŚiGW oraz NFOŚiGW.<sup>15</sup>

Koncepcja kanalizacji sanitarnej w zlewni oczyszczalni ścieków „Pszów” zakłada docelowo realizację sześciu zadań, łącznie 152,635 km kanalizacji sanitarnej, w tym 71,6 km przyłączy kanalizacyjnych.<sup>16</sup>  
<sup>17</sup> W poniższej tabeli zestawiono dane dotyczące w/w zadań inwestycyjnych.

Tabela 7 Stopień realizacji zadań budowy kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Miasta Pszów

L.P.	Zadanie	Zakres lokalizacyjny zadania	Planowana długość sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami (w tym przyłącza)	Zrealizowana długość sieci kanalizacyjnej	Zrealizowana długość przyłączy kanalizacyjnych
1	Zadanie 1	Centrum	17,675 km (8,2 km)	7,368 km, w tym: - do 2005r. 3,828 km, - 2006r. 3,300 km, - 2007r. 0,240 km	1,009 km, w tym: - do 2005r. 0,340 km, - 2006r. 0,139 km, - 2007r. 0,530 km
2	Zadanie 2	Płd.-zach. część Miasta	37,870 km (8,6 km)	1,195 km, w tym: - do 2005r. 0,000 km, - 2006r. 0,227 km, - 2007r. 0,968 km	0,055 km, w tym: - do 2005r. 0,000 km, - 2006r. 0,000 km, - 2007r. 0,055 km
3	Zadanie 3	Wschodnia część Miasta	30,700 km (12,6 km)	12,575 km, w tym: - do 2005r. 10,600 km, - 2006r. 0,033 km,	1,406 km, w tym: - do 2005r. 0,361 km, - 2006r. 0,660 km,

<sup>14</sup> Dane Referatu Gospodarki Komunalnej i Ekologii Urzędu Miasta Pszów

<sup>15</sup> Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2007-2010, Pszów 2007r.

<sup>16</sup> Aktualizacja koncepcji kanalizacji sanitarnej w zlewni oczyszczalni ścieków „Pszów”, HYDRO-SIEĆ S.C., Opole 2001r.

<sup>17</sup> Dane Referatu Gospodarki Komunalnej i Ekologii Urzędu Miasta Pszów

				- 2007r. 1,942 km	- 2007r. 0,385 km
4	Zadanie 4	Os. Kościuski, rejon ul. Żużlowej i Lubomskiej	30,550 km (14,0 km)	Do realizacji	Do realizacji
5	Zadanie 5	Krzyżkowice	16,710 km (6,4 km)	Do realizacji	Do realizacji
6	Zadanie 6	Teren między ulicami Andersa, Armii Krajowej oraz KWK Anna	19,130 km (7,2 km)	Do realizacji	Do realizacji
7	RAZEM		152,635 km (57,0km)	21,138 km	2,470 km

Źródło 1: Aktualizacja koncepcji kanalizacji sanitarnej w zlewni oczyszczalni ścieków „Pszów”, HYDRO-SIEĆ S.C., Opole 2001r.

Źródło 2: Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pszów w okresie od 2004 do 2005 roku, listopad 2006r.

Źródło 3: Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pszów w okresie od 2006 do 2007 roku, listopad 2008r.

Źródło 4: Dane Referatu Gospodarki Komunalnej i Ekologii Urzędu Miasta Pszów

### **Sposoby oczyszczania i gromadzenia ścieków na terenie Gminy Miasta Pszów**

Ścieki ze skanalizowanych terenów Gminy Miasta Pszów odprowadzane są na istniejącą oczyszczalnię ścieków „PSZÓW” zlokalizowaną przy ul. Śląskiej 104 w Pszowie. Oddana do użytku w 2004 roku jest jedną z najnowocześniejszych oczyszczalni w województwie śląskim. Wraz z oczyszczalnią wybudowano dwa kolektory strategiczne A i B o łącznej długości 2 524 mb.<sup>18</sup>

Oczyszczalnia ta jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną ECOLO-CHIEF o przepustowości  $Q=1000 \text{ m}^3/\text{d}$  (I etap) dla RLM wynoszącej 5 056 mieszkańców. Docelowo zakłada się przepustowość  $2\ 200 \text{ m}^3/\text{d}$  (II etap).<sup>19</sup> Technologia OMS zastosowana na oczyszczalni ścieków to technologia oparta na klasycznej zasadzie oczyszczania ścieków poprzez przedłużone napowietrzanie w komorze osadu czynnego, ze stworzeniem warunków do jednoczesnej stabilizacji osadu nadmiernego. Wszystkie procesy na oczyszczalni sterowane są automatycznie.<sup>20</sup> Osady z oczyszczalni wywożone są na składowisko odpadów komunalnych „Cofinco” w Jastrzębiu Zdroju. W 2007 roku na terenie oczyszczalni wytworzonych było 109 ton osadów ściekowych, natomiast w 2008 roku – 555 ton.<sup>21</sup>

Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków „Pszów” w Pszowie, oczyszczalni ścieków w Rybniku-Orzepowicach, oczyszczalni ścieków „Karkoszka” w Wodzisławiu Śląskim oraz do stacji zlewnych Jastrzębskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji S.A.<sup>22</sup>

Najczęstszym jednak sposobem odprowadzenia ścieków z indywidualnej zabudowy mieszkaniowej jest ich utylizacja na miejscu – nierejestrowana. Ścieki trafiają do gruntu i cieków powierzchniowych.

#### **6.1.1.5 Odprowadzanie wód opadowych**

Gmina Miasto Pszów nie posiada uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej, istnieje natomiast kanalizacja ogólnospławna. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

<sup>18</sup> Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów na lata 2007-2010, Pszów 2007r.

<sup>19</sup> Dane Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pszowie

<sup>20</sup> [www.pszow.enginepro.pl](http://www.pszow.enginepro.pl)

<sup>21</sup> Dane Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pszowie

<sup>22</sup> Dane Urzędu Miasta Pszów

### 6.1.2 Identyfikacja potrzeb

W oparciu o analizę stanu istniejącego gospodarki wodno-ściekowej Gminy Miasta Pszów zdefiniowano podstawowe potrzeby inwestycyjne i koncepcyjne w tym zakresie. Konieczne jest podjęcie następujących działań:

- Sukcesywna wymiana i modernizacja istniejącej na terenie Gminy Miasta Pszów sieci wodociągowej wraz z przyłączami wykonanej z rur stalowych i z materiałów innych niż PE i PVC – łączna długość ok. 17,0 km, w tym 14,3 km sieci i 2,7 km przyłączy wodociągowych.
- Rozbudowa sieci wodociągowej w pozostałych rejonach, dotychczas niezwodociągowanych, w szczególności przeznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Pszów pod budownictwo mieszkaniowe i komercyjne – ok. 3,0 km.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach dotychczas nieskanalizowanych, w oparciu o zrealizowane dokumentacje projektowe wraz z prawomocnymi decyzjami na budowę. Na najbliższe lata planowana jest dalsza realizacja budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami oraz projektowanymi przepompowniami ścieków – kontynuacja Zadania 1 i Zadania 3, a także realizacja Zadań: 2, 4, 5 i 6 zgodnie z Aktualizacją koncepcji kanalizacji sanitarnej w zlewni oczyszczalni ścieków „Pszów”. „Plan rozwoju i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych” zakłada przyłączenie do sieci kanalizacyjnej docelowo ok. 98% mieszkańców Gminy Miasta Pszów. Szacuje się, że w Pszowie powstaje ok. 1740 m<sup>3</sup>/d ścieków bytowo-gospodarczych (120 l/Md oraz ścieki z przemysłu i usług, wody infiltracyjne i przypadkowe), z czego 1700 m<sup>3</sup>/d zostanie odprowadzona do oczyszczalni ścieków „Pszów” (po II etapie rozbudowy), natomiast pozostałe ścieki z zabudowy rozproszonej zostaną unieszkodliwione w przydomowych oczyszczalniach ścieków.<sup>23</sup>
- Budowa systemu odwodnienia dróg i placów w systemie grawitacyjnym, z odprowadzeniem do lokalnych cieków oraz uwzględnieniem zastosowania odpowiednich urządzeń podczyszczających - łączna długość ok. 5,0km.<sup>24</sup> W 2010r. planowane jest zakończenie inwestycji budowy kanalizacji deszczowej (ok. 1,07 km) wraz z kanalizacją sanitarną w ciągu drogi wojewódzkiej nr 933 (ul. Pszowska) od stacji CPN do granicy z Wodzisławiem Śląskim.
- Dalsza edukacja ekologiczna przedsiębiorców, rolników i mieszkańców Gminy Miasta Pszów w zakresie ochrony jakości i zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.
- Wzmożenie skuteczności działań organów samorządowych w zakresie egzekwowania Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach.
- Współfinansowanie przez Gminę Miasto Pszów inwestycji proekologicznych mieszkańców w zakresie gospodarki wod.-kan. oraz pomoc w pozyskiwaniu środków pomocowych na ich realizację.

<sup>23</sup> Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2007-2010, Pszów 2007r.

<sup>24</sup> Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miasta Pszów na lata 2007-2010, Pszów 2007r.

### 6.1.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
WŚ.1	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia	WŚ.1.1	Ograniczenie zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego nieoczyszczonymi ściekami	WŚ.1.1.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy Miasta Pszów w zakresie egzekwowania „Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach” (w tym obowiązku opróżniania bezodpływowych osadników ścieków)	Gmina Miasto Pszów
				WŚ.1.1.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	Gmina Miasto Pszów
				WŚ.1.1.3	Budowa kanalizacji sanitarnej	Gmina Miasto Pszów
				WŚ.1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi	Gmina Miasto Pszów
		WŚ.1.2	Ograniczenie ilości ścieków nieoczyszczonych	WŚ.1.2.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	Gmina Miasto Pszów
				WŚ.1.2.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej) dotowana w części przez Gminę Miasto Pszów	Właściciele posesji, Gmina Miasto Pszów
		WŚ.1.3	Ograniczenie strat wody związanych z przesyłem i poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy Miasta Pszów na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	PWiK Sp. z o.o. Wodzisław Śląski Gmina Miasto Pszów
				WŚ.1.3.2	Wymiana i modernizacja sieci wodociągowej i przyłączy wykonanych z rur stalowych i materiałów innych niż PE i PVC	PWiK Sp. z o.o. Wodzisław Śląski
				WŚ.1.3.3	Wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (budowa nowoczesnych składowisk obornika, zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych)	Rolnicy, ODR
				WŚ.1.3.4	Rozbudowa sieci wodociągowej na terenach przeznaczonych po budownictwo mieszkaniowe i komercyjne	PWiK Sp. z o.o. Wodzisław Śląski Gmina Miasto Pszów

### 6.1.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [PLN] tys.	Partnerzy
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
WŚ1.1.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy Miasta Pszów w zakresie egzekwowania „Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach” (w tym obowiązku opróżniania bezodpływowych osadników ścieków)	2009	2010	Gmina Miasto Pszów	Wysoka świadomość ekologiczna poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	10	
WŚ.1.1.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	2010	2012	Gmina Miasto Pszów Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Wysoka świadomość ekologiczna, poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	20	
WŚ.1.1.3	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami o łącznej długości ok.129 km wraz z lokalnymi przepompowniami ścieków, w tym:	2009	2018	Gmina Miasto Pszów	Wylimowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych	108 635, w tym:	
	Zadanie 1 – kontynuacja inwestycji (9,298 km)	2009	2010			12 933	
	Zadanie 2 – kontynuacja inwestycji (36,620 km)	2009	2010			34 825	
	Zadanie 3 – kontynuacja inwestycji (16,719 km)	2009	2011			13 659	
	Zadanie 4 (30,550 km)	2009	2012			21 293	
	Zadanie 5 (16,710 km)	2009	2012			12 649	
	Zadanie 6 (19,130 km)	2009	2011			13 276	
WŚ.1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi o łącznej długości ok.5 km	2009	2012	Gmina Miasto Pszów	Wylimowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych	5 000	
WŚ.1.2.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	2009	2018	Gmina Miasto Pszów	Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	koszty administracyjne	
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
WŚ.1.2.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej) dotowana w części przez Gminę Miasto Pszów	2009	2018	Właściciele posesji	Wylimowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi	2 000	Gmina Miasto Pszów



WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy Miasta Pszów na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2009	2011	PWiK Sp. z o.o. Wodzisław Śląski	Wysoka świadomość ekologiczna, zmniejszenie zużycia wody	15	Gmina Miasto Pszów
WŚ.1.3.2	Wymiana i modernizacja sieci wodociągowej i przyłączy wykonanych z rur stalowych oraz materiałów innych niż PE i PVC o łącznej długości ok.17 km	2009	2018	PWiK Sp. z o.o. Wodzisław Śląski	Minimalizacja strat wody oraz poprawa jakości wody do picia	8 500	Gmina Miasto Pszów
WŚ.1.3.3	Wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (budowa nowoczesnych składowisk obornika, zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych)	2011	2016	Rolnicy, ODR	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	brak danych kosztowych	Gmina Miasto Pszów
WŚ.1.3.4	Rozbudowa sieci wodociągowej na terenach przeznaczonych po budownictwo mieszkaniowe i komercyjne o łącznej długości ok.3 km	2009	2018	PWiK Sp. z o.o. Wodzisław Śląski	Poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	1500	Gmina Miasto Pszów
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>113 665</b>	
<b>RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>12 015</b>	

### 6.1.5 Wnioski

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszów” w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wskazuje jednoznacznie na konieczność kontynuacji rozpoczętych już przez Gminę Miasto działań oraz podejmowania dalszych w celu ochrony, poprawy, jakości oraz racjonalnego wykorzystania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Wytyczone cele i zadania środowiskowe winny być realizowane we współpracy z innymi jednostkami samorządowymi, mieszkańcami oraz przedsiębiorcami, z wykorzystaniem środków własnych Gminy Miasta Pszów i pozyskanych środków zewnętrznych.

Podsumowując ocenę istniejącego stanu gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Miasta Pszów oraz analizę potrzeb inwestycyjnych w tym zakresie sformułowano następujące wnioski.

Mocną stroną Gminy Miasta Pszów jest konsekwentna realizacja „Programu Ochrony Środowiska”, szczególnie w zakresie sukcesywnej rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej. Ponadto Gmina kładzie nacisk na rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego swoich terenów i podejmuje odpowiednie działania w kierunku utrzymania właściwego stanu urządzeń melioracyjnych oraz budowy odwodnień dróg powiatowych.

Szansami na poprawę, jakości wód jest wspieranie inicjatyw podmiotów gospodarczych oraz organizacji i instytucji zmierzających do uzyskania dofinansowania inwestycji eliminujących zagrożenia dla środowiska i wspierających rozwój zrównoważony ze środków krajowych i zagranicznych, wzrost uspołecznienia procesów podejmowania decyzji mających wpływ na stan środowiska, a także prawny nakaz opracowywania programów ochrony środowiska przez jednostki administracji samorządowej oraz planów ochrony obszarów chronionych.

Nie mniej jednak Gmina Miasto powinna starać się o wyeliminowanie utrzymującego się zanieczyszczenia i eutrofizacji wód, niezadowalającego stanu czystości naturalnych zbiorników wodnych, w tym dewastacji drobnych zbiorników wodnych na obszarach użytkowanych rolniczo, niedostatecznej infrastruktury kanalizacyjnej oraz ograniczonego dostępu do środków na rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej ochronie środowiska.

## 6.2 Zanieczyszczenie powietrza

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (art. 85) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego, jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Na stan powietrza na terenie miasta Pszów mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji,
- emisja transgraniczna (spoza terenu gminy),
- emisja niezorganizowana.

Zazwyczaj głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM10). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej.

Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichlorku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niskie źródła emisji,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery w zależności od pory roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery

Zmiany stężeń zanieczyszczenia	Główne zanieczyszczenia	
	Zimą: SO <sub>2</sub> , pył zawieszony, CO	Latem: O <sub>3</sub>
Wzrost stężenia zanieczyszczeń	<p>Sytuacja wyżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wysokie ciśnienie,</li> <li>• spadek temperatury poniżej 0 °C,</li> <li>• spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s,</li> <li>• brak opadów,</li> <li>• inwersja termiczna,</li> <li>• mgła.</li> </ul>	<p>Sytuacja wyżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wysokie ciśnienie,</li> <li>• wzrost temperatury powyżej 25 °C,</li> <li>• spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s,</li> <li>• brak opadów,</li> <li>• promieniowanie bezpośrednie powyżej 500 W/m<sup>2</sup>.</li> </ul>
Spadek stężenia zanieczyszczeń	<p>Sytuacja niżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• niskie ciśnienie,</li> <li>• wzrost temperatury powyżej 0 °C,</li> </ul>	<p>Sytuacja niżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• niskie ciśnienie,</li> <li>• spadek temperatury,</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s,</li> <li>opady.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s,</li> <li>opady.</li> </ul>
--	--	--

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2003 roku

### 6.2.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2007 pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: „Szósta roczna ocena, jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2007 rok”.

Ocena przeprowadzona jest w wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego zaliczonych do odpowiednich klas od A do C, od klasy najbardziej do najmniej korzystnej ze względu na stopień oddziaływania zanieczyszczeń na stan zdrowia ludzkiego – kryterium ochrony zdrowia.

W raporcie WIOŚ przeprowadzono ocenę stanu powietrza atmosferycznego w wyodrębnionych strefach m.in. w strefie raciborsko - wodzisławskiej, do której należy Pszów, na tle całego województwa śląskiego.

Tabela poniżej przedstawia interpretację klas oddziaływania zanieczyszczeń w zależności od poziomu ich stężenia oraz wymieniono, jakie działania należy podjąć w przypadku przekroczenia w danej strefie dopuszczalnego stężenia substancji szkodliwych w powietrzu atmosferycznym.

Tabela 9 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy określony jest margines tolerancji

Poziomy stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nie przekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej*, lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	B	<ul style="list-style-type: none"> <li>określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych.</li> </ul>
powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji*	C	<ul style="list-style-type: none"> <li>określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;</li> <li>opracowanie programu ochrony powietrza POP.</li> </ul>

Źródło: Szósta roczna ocena, jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2007 rok

\* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47 z 2008 roku, poz. 281)

Tabela 10 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie, jakości powietrza, dla przypadków, gdy margines tolerancji nie jest określony

Poziomy stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nie przekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej	C	<ul style="list-style-type: none"> <li>określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych;</li> <li>działania na rzecz poprawy, jakości powietrza;</li> <li>opracowanie programu ochrony powietrza POP.</li> </ul>

Źródło: Szósta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2007 rok

\* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów (poziom stężenie „nie przekraczający wartości dopuszczalnej” oznacza, że jeśli pewna liczba przekroczeń tej wartości jest dozwolona, przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego nie wystąpiły lub ich liczba nie przekroczyła dozwolonej w ciągu roku)

Klasyfikacja według kryterium ochrony zdrowia na terenie strefy częstochowsko - lublinieckiej wykazała klasę C ze względu na przekraczane dopuszczalne stężenia 24 godzinne i roczne dla pyłu zawieszonego PM 10 oraz benzoalfapirenu B(a)P.

Przeprowadzona klasyfikacja dla pozostałych zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek azotu (NO<sub>2</sub>), ołów (Pb), ozon (O<sub>3</sub>), tlenek węgla (CO), dwutlenek siarki (SO<sub>2</sub>), arsen (As), nikiel (Ni) oraz benzen (C<sub>6</sub>H<sub>6</sub>) wykazała klasę A. Przyznana klasa ogólna dla strefy to klasa C.

Dla zobrazowania średniorocznych stężeń dwutlenku siarki, pyłu PM10, tlenków azotu oraz benzenu przedstawiono mapę dyspersji (rozprzestrzeniania się) tych substancji (rysunki 7-10).

### 6.2.1.1 System gazowniczy

Przez teren miasta Pszów przechodzą gazociągi wysokiego ciśnienia relacji:

- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 PN 1,6 MPa relacji Radlin - Racibórz,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250/80 PN 1,6 MPa – odgałęzienie do stacji redukcyjno – pomiarowej I<sup>0</sup> Pszów ul. Kraszewskiego,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250/80 PN 1,6 MPa – odgałęzienie do stacji redukcyjno – pomiarowej I<sup>0</sup> Pszów ul. Traugutta,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200/80 PN 1,6 MPa – odgałęzienie do stacji redukcyjno – pomiarowej I<sup>0</sup> Pszów ul. Andersa.

Ponadto zlokalizowana jest również następująca infrastruktura gazownicza:

- stacja redukcyjno – pomiarowa I<sup>0</sup> Pszów ul. Kraszewskiego Q=6 000 nm<sup>3</sup>/h,
- stacja redukcyjno – pomiarowa I<sup>0</sup> Pszów ul. Traugutta Q=6 000 nm<sup>3</sup>/h,
- stacja redukcyjno – pomiarowa I<sup>0</sup> Pszów ul. Andersa Q=6 000 nm<sup>3</sup>/h.

Operatorem ww. infrastruktury gazowniczej jest Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz System S.A. Oddział w Świerklanach.

Na terenie miasta Pszów istnieje następująca infrastruktura gazownicza poprzez którą przekazywany jest gaz ziemny do odbiorców:

1. Stacje redukcyjno – pomiarowe (SRP):
  - SRP Pszów przy ul. Konopnickiej (działki),
  - SRP Pszów przy ul. Kościuszki.
2. Sieć gazowa niskiego ciśnienia:
  - długość sieci gazowniczej 16,17 km,
  - przyłącza gazu – 1,998 (z czego 0,174 wybudowane zostały w latach 2004 – 2008).
3. Sieć gazowa niskiego ciśnienia:
  - długość sieci gazowniczej 2,637 km.

Na terenie miasta Pszów nie występują ograniczenia w dostawie i ilości gazu. Ze względu na wysoką obecnie cenę gazu maleje liczba odbiorców oraz sprzedaż gazu korzystających z tego ekologicznego nośnika na cele grzewcze. Zazwyczaj użytkowanie gazu ograniczone jest do przygotowywania posiłków i podgrzewania wody.

Właścicielem sieci gazowej średnio i niskoprężnej jest Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie. Bezpośrednią obsługą klienta zajmuje się Gazownia Zabrzańska.

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe informacje dotyczące infrastruktury gazowniczej, ilości odbiorców i zużycia gazu ziemnego w gminie.

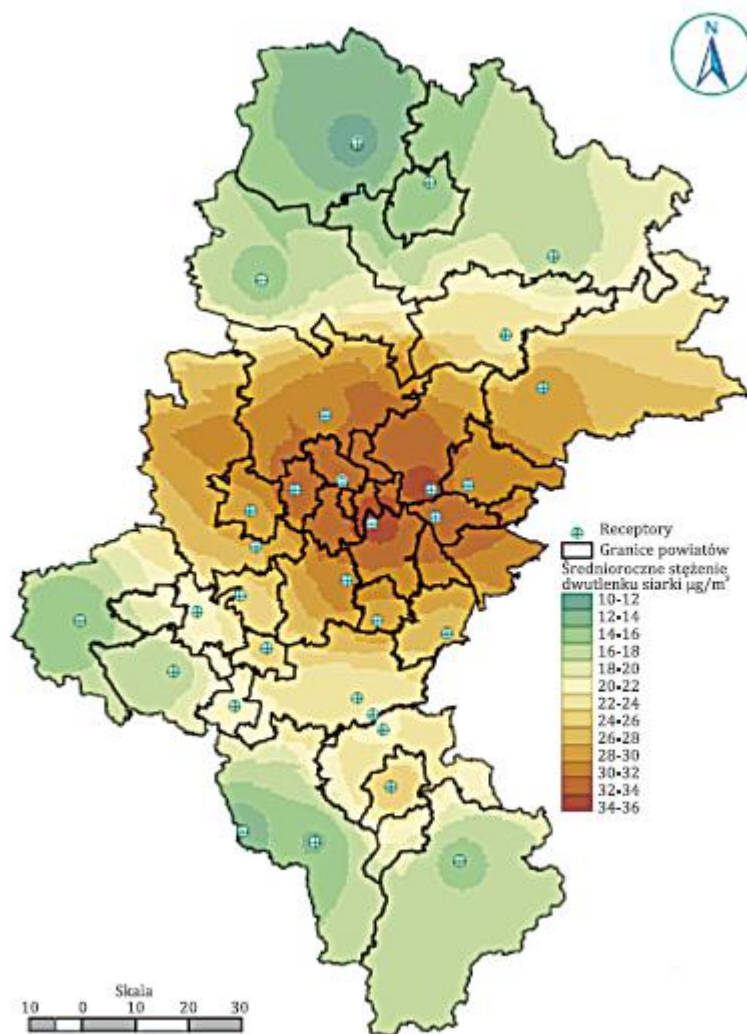
Tabela 11 Zestawienie danych dotyczących infrastruktury gazowniczej, ilości odbiorców i zużycia gazu ziemnego w mieście Pszów\*

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
długość czynnej sieci ogółem w km	22,9	23,0	-	-
długość czynnej sieci przesyłowej w km	7,4	7,5	-	-
długość czynnej sieci rozdzielczej w km	15,5	15,5	-	-
czynne połączenia gazu do budynków mieszkalnych	248	250	250	252
ilość odbiorców gazu	-	934	930	931
w tym odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	-	105	101	103
zużycie gazu w tys. m <sup>3</sup>	-	161,20	158,30	159,20
w tym zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m <sup>3</sup>	-	63,5	57,8	62,1

\* dane o ilości odbiorców i zużyciu gazu dotyczą tylko gospodarstw domowych

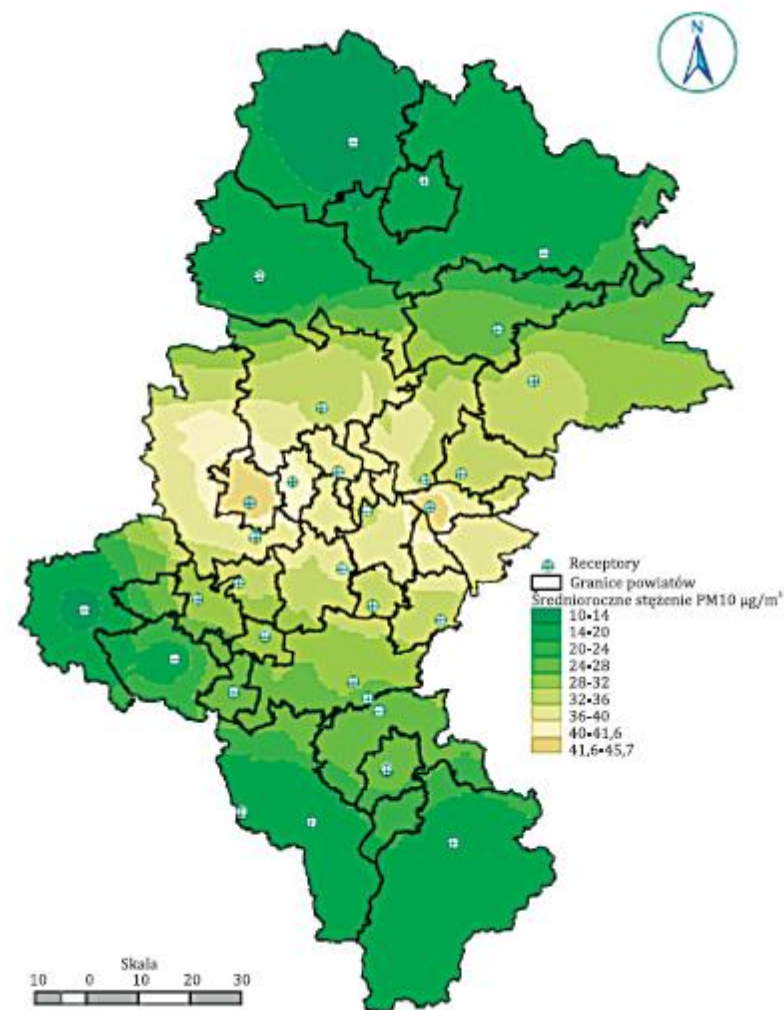
Źródło: bank danych demograficznych ([www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl))



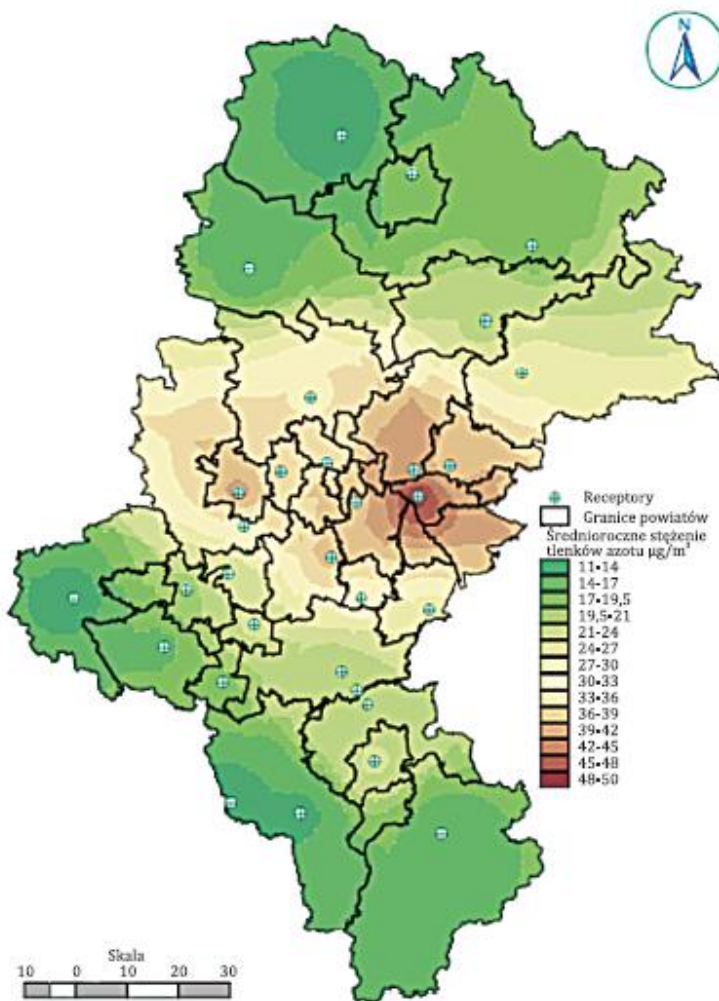


Rysunek 11 Mapa dyspersji dla dwutlenku siarki

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006

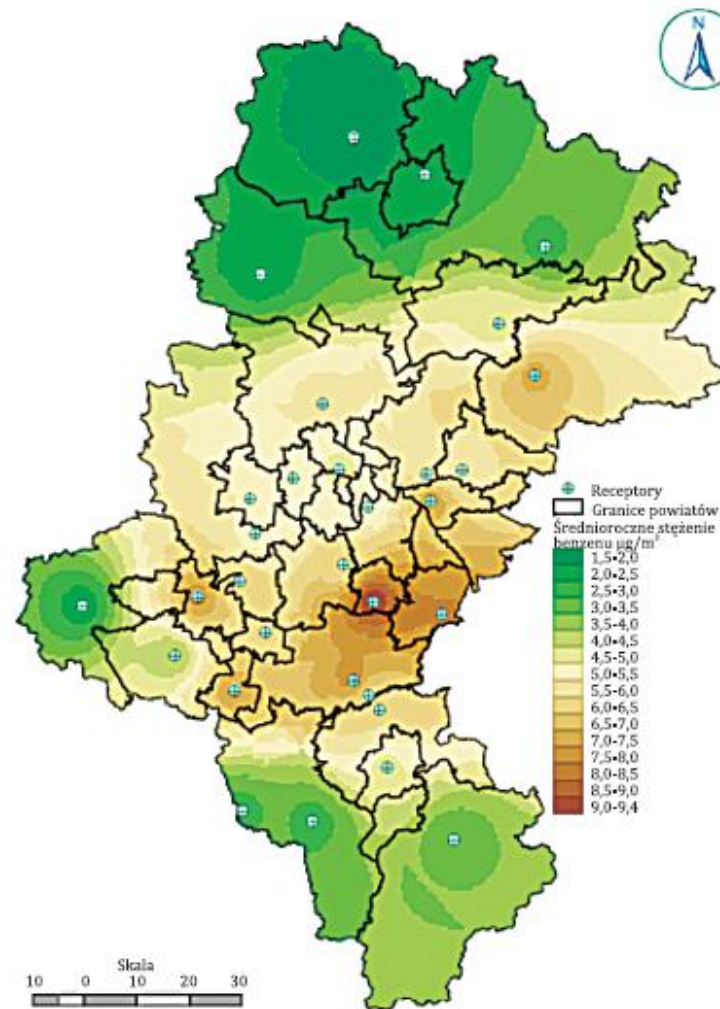


Rysunek 12 Mapa dyspersji dla pyłu PM10



Rysunek 13 Mapa dyspersji dla tlenków azotu

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006



Rysunek 14 Mapa dyspersji dla benzenu

### 6.2.1.2 System elektroenergetyczny

Zasilanie odbiorców odbywa się na średnim napięciu liniami napowietrznymi 20 kV ze stacji GPZ 110/20 kV zlokalizowanej na terenie miasta Pszów oraz GPZ Rydułtowy. Do zasilania odbiorców na terenie miasta służą 43 transformatory 20/0,4 kV. Stacje SN/nN zasilane są liniami napowietrznymi lub kablowymi 20 kV. Obszar gminy jest zasilany jest w energię elektryczną przez firmę Vattenfall.

W związku z przepisami Prawa energetycznego oraz Dyrektywami Unii Europejskiej spółki energetyczne zostały zobowiązane do rozdzielania od 1 lipca 2007 r. dwóch podstawowych rodzajów swojej działalności: dystrybucji energii elektrycznej i obrotu energią elektryczną.

Na stronach Urzędu Regulacji Energetyki ([www.ure.gov.pl](http://www.ure.gov.pl)) udostępniona jest pełna lista sprzedawców energii elektrycznej.

### 6.2.1.3 System ciepłowniczy

Na terenie miasta Pszowa funkcjonuje system ciepłowniczy zasilany z EC „Anna” o mocy zainstalowanej 50MW, dla zasilania, którego paliwem podstawowym jest węgiel.

Poza zasięgiem systemu ciepłowniczego podstawowym systemem pokrywania potrzeb ciepłych gminy z uwagi na rozproszoną zabudowę i niską gęstość cieplną będą lokalne i indywidualne źródła ciepła:

- gaz ziemny,
- piece akumulacyjne elektryczne,
- olej opałowy,
- propan butan,
- paliwa stałe,
- odnawialne i niekonwencjonalne źródła energii.

W indywidualnym ogrzewnictwie funkcjonują jeszcze urządzenia grzewcze o przestarzałej konstrukcji jak kotły komorowe tradycyjne, bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa do paleniska oraz bez regulacji i kontroli powietrza wprowadzanego do procesu spalania, o sprawności średniorocznej nie przekraczającej 65%. W starych nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej, jakości węgiel niesortymentowany, a często także różnego rodzaju materiały odpadowe i odpady komunalne.

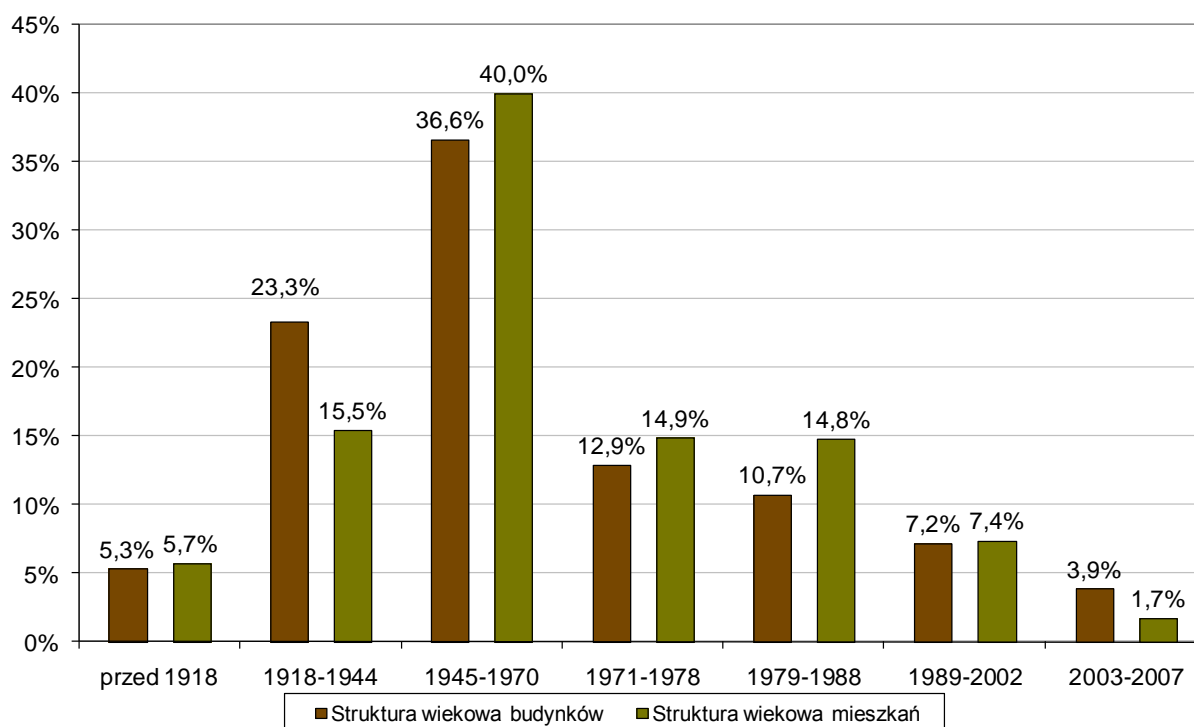
### 6.2.1.4 Bilans zapotrzebowania na energię

Bilans energetyczny gminy stanowi przegląd potrzeb energetycznych poszczególnych odbiorców wraz ze sposobem ich pokrywania oraz strukturę użytkowania poszczególnych nośników energii i paliw.

Obliczenia oparto na:

- informacjach udostępnionych przez miasto Pszów,
- danych z Powszechnego Spisu Narodowego przeprowadzonego w 2002r.,
- informacjach Głównego Urzędu Statystycznego zawartych w Banku Danych Regionalnych,
- własnych analizach wykonawcy opracowania.

Przeważająca część infrastruktury mieszkaniowej pochodzi z przed roku 1970, charakteryzuje się, więc większą energochłonnością, co wiąże się z większym zużyciem paliw i większą emisją. Zestawienie budynków pod kątem ich okresu budowy zostało przedstawione na poniższym rysunku. Przeciętne roczne zużycie energii na ogrzewanie w budynkach z tego okresu wynosi 240 – 350 kWh/m<sup>2</sup>. Dla budynków budowanych obecnie wskaźnik ten wynosi około 120 kWh/m<sup>2</sup>.



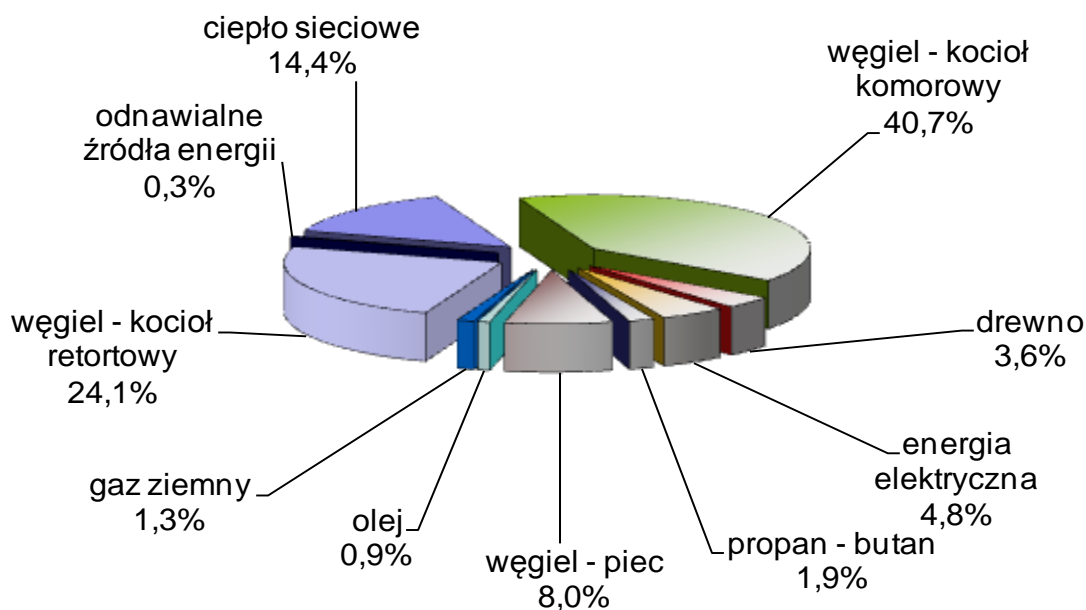
Rysunek 15 Zestawienie budynków i mieszkań na terenie miasta Pszów pod względem ich okresu budowy (stan na koniec 2007 roku)

Źródło: bank danych demograficznych ([www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)) oraz analizy i opracowanie własne

Struktura zabudowy na terenie miasta Pszów jest następująca (stan na koniec 2008r.):

- budynki jednorodzinne – 2266 szt,
- budynki wielorodzinne – 95 szt.

Na podstawie przyjętych założeń określono strukturę zużycia paliw na cele grzewcze w mieście Pszów (rysunek 12).



Rysunek 16 Struktura zużycia paliw dla celów na cele grzewcze – łączne zużycie w 2007r. – 303 TJ

Źródło: obliczenia własne



Jak widać zapotrzebowanie na energię ciepłą pokrywane jest głównie przez kotłownie węglowe a w dalszej kolejności z kotłów gazowych i drewna opałowego. Szacuje się, że w Pszowie na potrzeby indywidualnego ogrzewnictwa spalane jest rocznie ok. 12,3 tys. ton węgla oraz 62,1 tys. m<sup>3</sup> gazu ziemnego. Ponadto zużywane jest ciepło sieciowe oraz inne paliwa w niewielkich ilościach takie jak: olej opałowy, energia elektryczna, propan – butan i biomasa drzewna, których oddziaływanie na środowisko naturalne nie jest znaczące.

Najwyższy udział w bilansie energetycznym w mieście Pszów mają źródła węglowe – kotły komorowe, piece węglowe, kotły retortowe i kotły na koks (ok. 72,8%), a w następnej kolejności źródła opalane ciepłem sieciowym (14,4%), energią elektryczną (4,8%), drewnem (3,6%), propanem – butanem (0,9%), gazem ziemnym (1,3%), olejem opałowym (0,9%), oraz odnawialnymi źródłami energii (0,3%).

Analizując przyczyny stosunkowo dużej ilości zużywanego węgla w stosunku do innych nośników energii należy uwzględnić czynniki ekonomiczne i dostępność do innych źródeł energii. W chwili obecnej najtańszym i najbardziej dostępnym paliwem stałym wykorzystywanym przez mieszkańców jest węgiel oraz odpady z jego przeróbki (muł węglowy). Biomasa drzewna stosowana jest w mniejszym stopniu. Natomiast pozostałe nośniki ciepła, które są przyjazne dla środowiska tj. gaz sieciowy, gaz propan – butan, olej opałowy i energia elektryczna są znacznie droższe i dlatego stosowane są przez zamożniejszą część społeczeństwa lub firmy i instytucje.

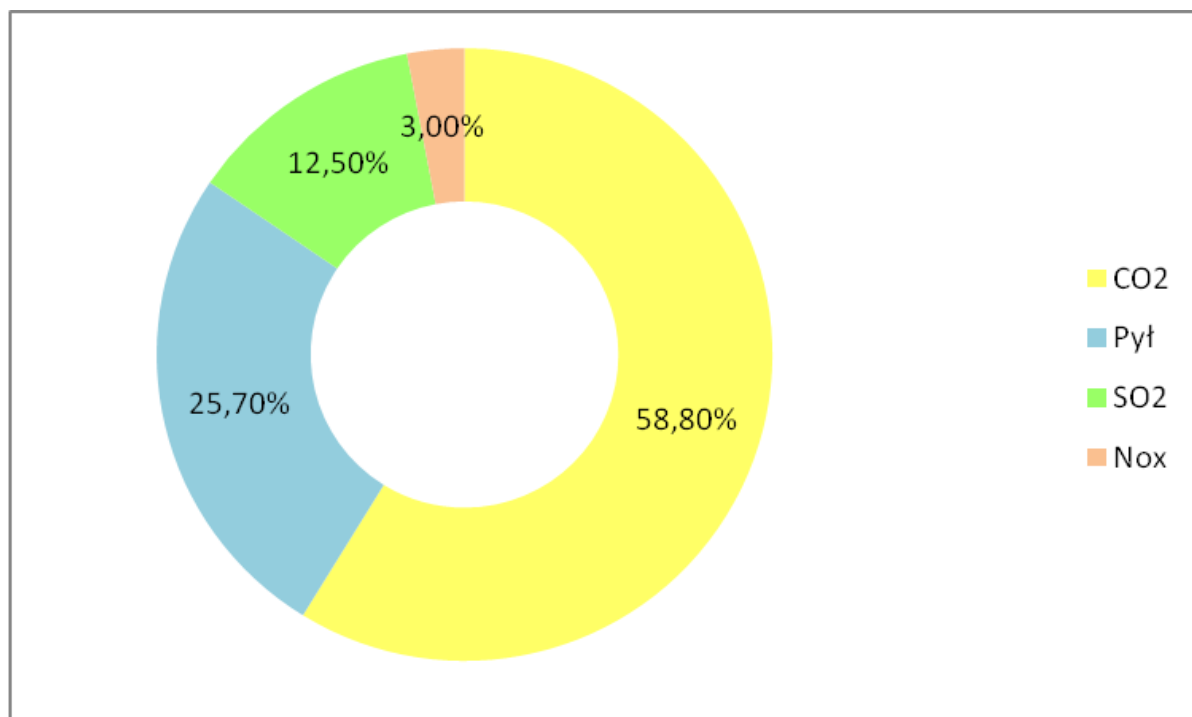
### 6.2.1.5 Bilans emisji pyłowej i gazowej w mieście Pszów

Na podstawie powyższego bilansu energetycznego dla zabudowań mieszkalnych na terenie całej gminy oraz przyjętych wyżej założeń wyznaczono emisję do atmosfery w mieście Pszów w 2007 roku.

*Tabela 12 Porównanie emisji zanieczyszczeń w mieście Pszów w 2002 i 2007 roku (bez emisji z systemu ciepłowniczego)*

<i>Rodzaj zanieczyszczenia</i>	<i>Jedn.</i>	<i>Emisja w 2002r.</i>	<i>Emisja w 2007r.</i>
Pył	Mg/a	567,5	200,1
SO <sub>2</sub>	Mg/a	318,4	97,4
NO <sub>x</sub>	Mg/a	26,8	23,0
CO	Mg/a	1126,4	456,9
CO <sub>2</sub>	Mg/a	51 853,9	25 618,5

*Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Pszów z 2003r. oraz analizy własne*



Rysunek 17 Struktura emisja zanieczyszczeń w mieście Pszów w 2007 roku

Źródło: Analizy i opracowanie własne

W porównaniu do danych z Programu Ochrony Środowiska Gminy Pszów z 2003r. (w opracowaniu tym przeprowadzono bilans energetyczny za 2002 rok) maleje emisja wszystkich substancji zanieczyszczających powietrze.

Jest to pozytywne zjawisko, na który mogą mieć wpływ następujące czynniki:

- realizowany przez gminę „Program dofinansowania modernizacji systemu ogrzewania budynków mieszkalnych na terenie miasta Pszowa” – w latach 2003 – 2007 wymieniono 334 kotłów tradycyjnych na proekologiczne,
- postępujący proces termomodernizacyjny budynków mieszkalnych,
- spalanie w istniejących kotłach przydomowych lepszych gatunkowo sortymentów węgla.

#### 6.2.1.6 Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń

Źródłem emisji zanieczyszczeń tego typu jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych oraz w kolejnictwie. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenu węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych;
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg;
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni;
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników;
- rodzaj paliwa;
- płynność ruchu.

Łączna długość dróg publicznych na terenie miasta Pszów wynosi 45,5 km w tym:

- droga wojewódzka DW 933 relacji Rzuchów - Pszów – Wodzisław Śląski – Pszczyna – Brzeszcze – Oświęcim – Chrzanów o długości 5,8 km,



- powiatowe o długości 19,6 km,
- gminne o długości 20,1 km.

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (raport „Generalny pomiar ruchu 2005 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad) oraz opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej. Wyniki przedstawiono w poniższych tabelach. Wyniki przedstawiono w poniższych tabelach oraz rysunkach.

Tabela 13 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie miasta Pszów [kg/rok] w 2007 roku

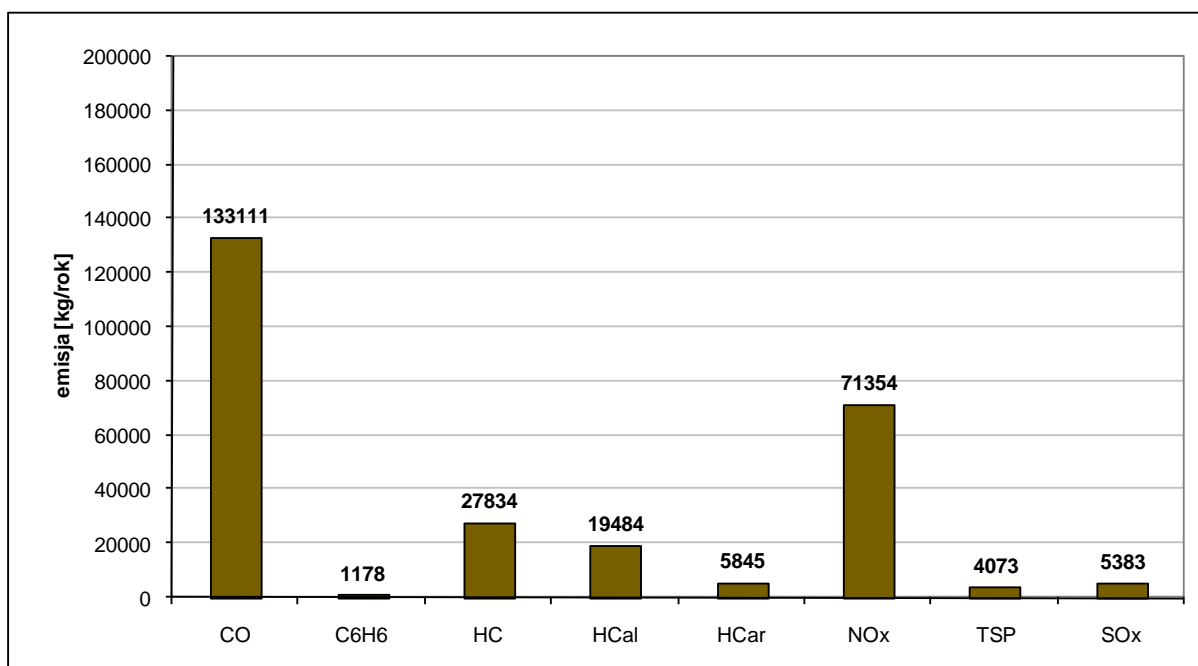
rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	śr. prędkość [km/h]	CO	C6H6	HC	HCal	HCar	NOx	TSP	SOx	Pb
krajowe	osobowe	70	48235	406	6979	4885	1466	14452	245	701	7
	dostawcze	60	6879	46	1022	716	215	3184	378	444	0
	ciężarowe	50	8890	106	5583	3908	1172	22626	1599	1904	0
	autokary	60	966	10	524	367	110	3352	177	253	0
	motocykle	60	1793	10	191	134	40	17	0	1	0
wojewódzkie	osobowe	70	14195	124	2139	1498	449	3122	67	163	2
	dostawcze	60	1814	14	313	219	66	754	93	110	0
	ciężarowe	50	2069	29	1580	1106	332	4503	405	373	0
	autokary	60	374	4	226	158	47	1127	65	80	0
	motocykle	60	1058	7	137	96	29	8	0	1	0
powiatowe	osobowe	50	17704	157	2720	1904	571	3771	81	203	2
	dostawcze	45	2227	18	406	284	85	927	109	138	0
	ciężarowe	40	2465	35	1882	1318	395	5366	482	444	0
	autobusy	40	770	4	203	142	43	1858	84	108	0
	motocykle	45	1342	10	183	128	38	10	0	1	0
gminne	osobowe	45	18058	163	2839	1987	596	3742	79	210	2
	dostawcze	40	2466	20	449	315	94	1027	121	153	0
	ciężarowe	40	193	3	159	112	33	422	39	34	0
	autobusy	30	435	2	123	86	26	1078	49	60	0
	motocykle	40	1177	9	175	122	37	7	0	1	0
<b>RAZEM</b>		<b>43,3</b>	<b>198440</b>	<b>48235</b>	<b>406</b>	<b>6979</b>	<b>4885</b>	<b>1466</b>	<b>14452</b>	<b>245</b>	<b>701</b>

Źródło: analizy i opracowanie własne

Tabela 14 Roczna emisja dwutlenku węgla do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Pszów [kg/rok] w 2007 roku

rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	natężenie ruchu [poj/rok]	śr. ilość spalonego paliwa [l/100km]	dł. odcinka drogi [km]	śr. ilość spalonego paliwa na danym odcinku drogi [l]	śr. wskaźnik emisji [kgCO <sub>2</sub> /m <sup>3</sup> ]	roczna emisja CO <sub>2</sub> [kg/rok]
krajowe	osobowe	2956425	6,5	0,0	0,0	2142	0
	dostawcze	410279	9,0	0,0	0,0	2457	0
	ciężarowe	579218	30,0	0,0	0,0	2457	0
	autokary	64358	25,0	0,0	0,0	2457	0
	motocykle	12067	3,5	0,0	0,0	2142	0
wojewódzkie	osobowe	793182	6,5	5,8	0,4	2142	640538
	dostawcze	124141	9,0	5,8	0,5	2457	159222
	ciężarowe	151605	30,0	5,8	1,7	2457	648158
	autokary	19775	25,0	5,8	1,5	2457	70452
	motocykle	9887	3,8	5,8	0,2	2142	4668
powiatowe	osobowe	280396	7,0	19,6	1,37	2142	824055
	dostawcze	43885	10,0	19,6	1,96	2457	211342
	ciężarowe	53594	32,0	19,6	6,3	2457	825917
	autobusy	6990	35,0	19,6	6,9	2457	117828
	motocykle	6990	4,1	19,6	0,8	2142	12033
gminne	osobowe	268929	7,5	20,1	1,5	2142	868411
	dostawcze	47209	11,0	20,1	2,2	2457	256467
	ciężarowe	3256	35,0	20,1	7,0	2457	56278
	autobusy	3256	40,0	20,1	8,0	2142	56072
	motocykle	2930	4,4	20,1	0,9	2142	5551
RAZEM							4 751 441

Źródło: analizy i opracowanie własne



Rysunek 18 Roczna emisja wybranych substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie miasta Pszów w 2007 roku

Źródło: analizy i opracowanie własne

W poniższej tabeli zestawiono emisję liniową z transportu z niską emisji z zabudowań na terenie miasta Pszów.

Tabela 15 Zestawienie rocznej emisji dwutlenku węgla do atmosfery ze środków transportu z niską i wysoką emisją na terenie miasta Pszów [Mg/rok] w 2007 roku

Lp.	substancja	jednostka	rodzaj emisji		RAZEM
			niska	liniowa	
1	SO <sub>2</sub>	Mg/rok	97,4	5,4	102,8
2	NO <sub>x</sub>	Mg/rok	23,0	71,3	94,3
3	CO	Mg/rok	456,9	133,1	590
4	pył	Mg/rok	200,1	4,1	204,2
5	CO <sub>2</sub>	Mg/rok	25 618,5	4 751,4	30369,9

Źródło: analizy własne

W porównaniu do źródeł energii na terenie miasta Pszów pojazdy samochodowe na drodze wojewódzkiej, drogach powiatowych i gminnych w ciągu roku wprowadzają do atmosfery niższe wartości zanieczyszczeń (wyjątek stanowi jedynie emisja tlenków azotu), jednak lokalizacja transportu w częściach gminy o dużym zagęszczeniu zabudowy mieszkaniowej sprawia, że emisja ze spalin samochodowych jest poważnym problemem. Obecność spalin samochodowych najdotkliwiej odczuwany jest w letnie, słoneczne dni, ponieważ oprócz toksycznych spalin tworzy się bardzo szkodliwa dla zdrowia, przypowierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego.

UWAGA: Z uwagi na brak obliczeń emisji zanieczyszczeń w Programie ochrony środowiska Gminy Pszów z 2003 roku nie można odnieść wyznaczonych powyżej wartości oraz oszacować efekty realizowanych działań w zakresie ograniczenia emisji ze źródeł liniowych.

### 6.2.1.7 Emisja niezorganizowana

Do źródeł emisji niezorganizowanej na terenie gminy miasta Pszów można zaliczyć obiekty powierzchniowe takie jak oczyszczalnie ścieków, jak również zakłady, w których zanieczyszczenia wprowadzane są do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych

np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp.

### 6.2.1.8 Ocena stanu, jakości powietrza

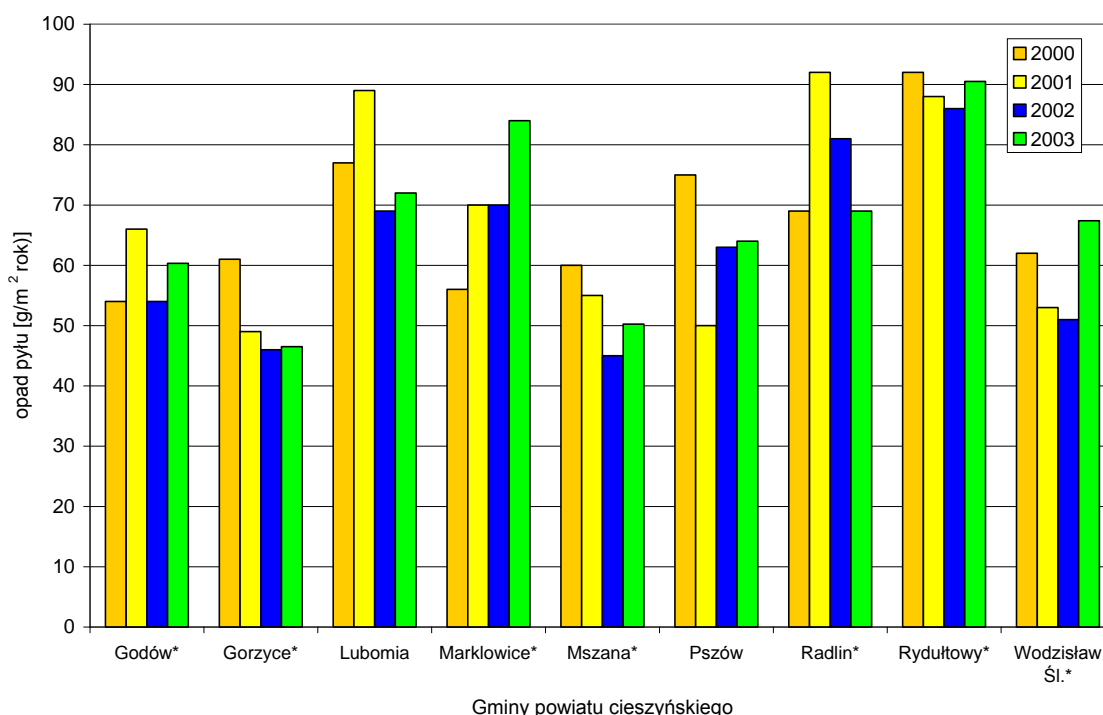
Jednym z elementów mających istotny wpływ na stan, jakości powietrza są warunki klimatyczne obszaru, a w szczególności warunki anemologiczne (kierunek i prędkość wiatru).

Klimat miasta Pszów charakteryzuje się następującymi parametrami:

- średnia roczna suma opadów: 600 - 700 mm/rok;
- średnia temperatura roczna: 8°C,
- średnia roczna prędkość wiatru 4 m/s.

Rzeczywisty stan zanieczyszczenia atmosfery badany jest przez służby sanitarno – epidemiologiczne. Na terenie miasta Pszów w 2003 roku zlokalizowane było jedno stanowisko pomiaru opadu pyłu oraz metali. W 2004 roku zaprzestano monitoringu opadu pyłu na terenie miasta Pszów i innych gmin powiatu wodzisławskiego. Obecnie na jedynej stacji w powiecie wodzisławskim objętej monitoringiem służb sanitarno – epidemiologicznej zlokalizowanej w Wodzisławiu przy ul. Bogumińskiej bada się stężenia pyłu zawieszonego PM10 (poniższa tabela), B(a)P oraz metali (Pb, Cu, Cd, Mn, Cr, Ni i As). W odniesieniu do danych z lat 2006 - 2008 roku odnotowano przekroczenie rocznego PM10 oraz ilości przekroczeń w odniesieniu do pomiarów 24 – godzinnych.

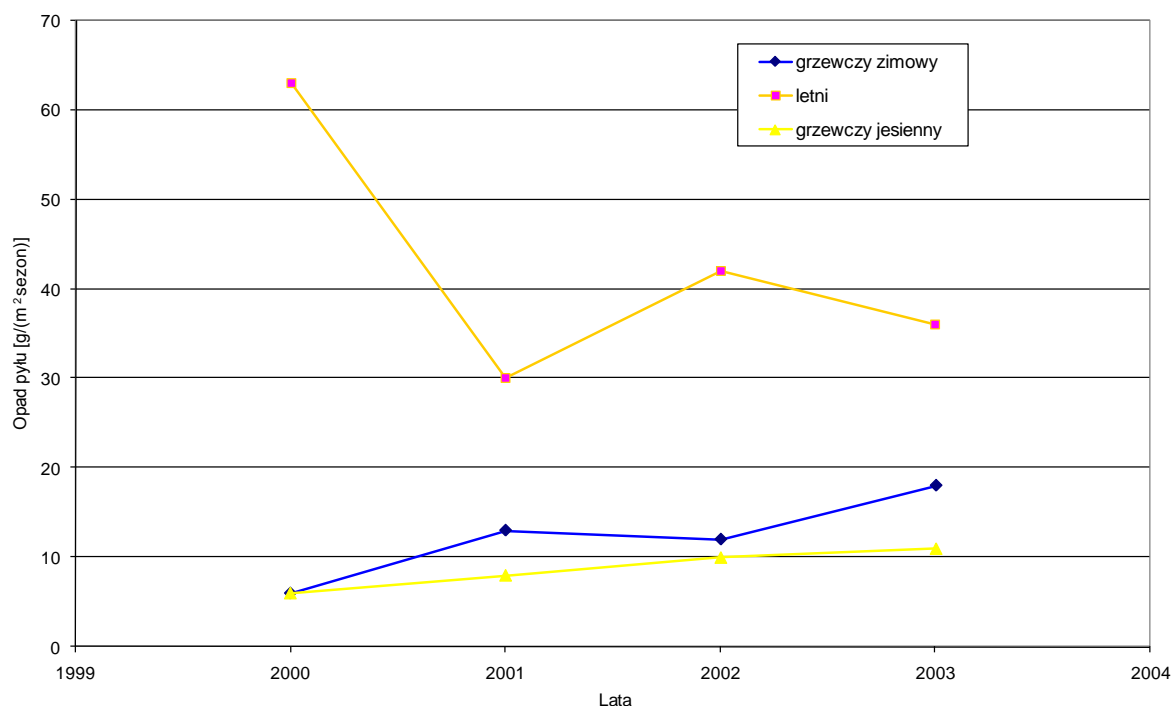
Na podstawie danych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach z lat 2000 – 2003 przedstawiono roczny poziom opadu pyłu w poszczególnych gminach powiatu wodzisławskiego. Najwyższy poziom opadu pyłu dla średniej z lat 2001-2003 roku obserwuje się w Rydułtowach, a najniższy – w Gorzycach. Przy założeniu, że dopuszczalna wartość opadu pyłu wynosi 200 g/(m<sup>2</sup>rok) można stwierdzić, że powietrze atmosferyczne na terenie gmin powiatu wodzisławskiego w zakresie opadu pyłu nie jest ponadnormatywnie skażone. Można też zaobserwować tendencję spadkową opadu pyłu na terenie miasta Pszów w 2003 roku w odniesieniu do 2000 roku (Rysunek 15).



Rysunek 19 Opad pyłu w sezonie grzewczym w poszczególnych gminach powiatu wodzisławskiego w latach 2000 – 2003

\* uśredniona wartość dla całej gminy/miasta

Źródło: Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej



Rysunek 20 Opad pyłu dla miasta Pszów w poszczególnych okresach w latach 2000 – 2003

Źródło: Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej

Tabela 16 Średnie stężenie pyłu zawieszonego PM10 na terenie Miasta Wodzisław Śląski [kg/rok] w latach 2006 - 2008 roku

Rok badań	Stężenie średnie roczne	Częstość przekraczania wartości dopuszczalnej 24-godzinnej	
	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Liczba dni	% czasu w roku
2006	58	145	39,7
2007	46	124	34,0
2008	61	87	23,6
Poziom dopuszczalny	40	35	9,6

Źródło: Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej - <http://www.wsse.katowice.pl>

Poza opisywanymi wyżej stacjami pomiarowymi na terenie powiatu wodzisławskiego w Wodzisławiu Śląskim przy ul. Gałczyńskiego 1 zlokalizowana jest automatyczna stacja pomiarowa działająca w ramach Śląskiego Monitoringu Powietrza (<http://stacje.katowice.pios.gov.pl>). W skład systemu wchodzi w województwie śląskim 16 automatycznych stacji pomiarowych.

Poniżej przedstawiono wyniki monitoringu zanieczyszczeń powietrza badanych na ww. stacji.

Parametr	Jednostka	Norma	Miesiąc												Średnia <sup>(1)</sup>
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Dwutlenek siarki (SO <sub>2</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	20	85	48	40	17	8	8	9	5	7	16	23	22	24
Tlenek azotu (NO)	µg/m <sup>3</sup>		17	8	4	2	1	1	1	1		5	10	8	5
Dwutlenek azotu (NO <sub>2</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	40	53	38	35	25	18	15	18	14		28	32	28	27
Tlenek węgla (CO)	mg/m <sup>3</sup>		2.35	1.47	1.43	0.98	0.58	0.66						0.58	
Ozon (O <sub>3</sub> )	µg/m <sup>3</sup>		18	36	54	65	69	69	79		45	31	19	18	47
Tlenki azotu (NO <sub>x</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	30	78	49	42	28	20	16	19	15		36	47	40	35
Pył zawieszony (PM <sub>10</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	40	198	125		62		33	41	23	49	69	91	67	73

Rysunek 21 Średniomiesięczne wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza na stacji pomiarowej w Wodzisławiu Śląskim w 2006 roku

Parametr	Jednostka	Norma	Miesiąc												Średnia <sup>(1)</sup>
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Dwutlenek siarki (SO <sub>2</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	20		25	20	15		8	7	7	8	17	22	23	15
Tlenek azotu (NO)	µg/m <sup>3</sup>		3	6	6	3	2	2	1	2	4	10	11	9	5
Dwutlenek azotu (NO <sub>2</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	40	22	26	27	21	16	16	14	17	19	26	28	26	21
Tlenek węgla (CO)	mg/m <sup>3</sup>		0.44	0.82	0.73	0.48	0.24	0.22	0.23	0.22	0.38	0.63	0.78	0.66	49
Ozon (O <sub>3</sub> )	µg/m <sup>3</sup>		27	18	36	54	46	43	53	52	29	17	13	12	34
Tlenki azotu (NO <sub>x</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	30	26	36	36	26	19	19	16	20	24	42	45	39	29
Pył zawieszony (PM <sub>10</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	40	42	90	92	58	34	30	26	31	41	90		77	58

Rysunek 22 Średniomiesięczne wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza na stacji pomiarowej w Wodzisławiu Śląskim w 2007 roku

Parametr	Jednostka	Norma	Miesiąc												Średnia <sup>(1)</sup>
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Dwutlenek siarki (SO <sub>2</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	20	28	30	22	19	9	7	7	6	11	16	22	35	18
Tlenek azotu (NO)	µg/m <sup>3</sup>		8	8	3	2	2	2	2	2	4	9	9	14	6
Dwutlenek azotu (NO <sub>2</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	40	31	30	23	25	20	16	15	15	21	28	28	33	24
Tlenek węgla (CO)	mg/m <sup>3</sup>		0.76	0.9	0.53	0.57	0.31	0.21	0.18	0.26	0.37	0.62	0.59	0.79	51
Ozon (O <sub>3</sub> )	µg/m <sup>3</sup>		21	29	58	63	61	71	63	58	36	25	23	20	44
Tlenki azotu (NO <sub>x</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	30	43	43	27	29	23	19	18	19	27	42	41	55	32
Pył zawieszony (PM <sub>10</sub> )	µg/m <sup>3</sup>	40	94	116	65	68	42	32	31	32	48	82	76	103	66

Rysunek 23 Średniomiesięczne wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza na stacji pomiarowej w Wodzisławiu Śląskim w 2008 roku



**Legenda:**

x	Wartość < 50% normy.
x	
x	50 % normy < wartość < 75 % normy
x	75 % normy < wartość < 100 % normy
x	Wartość przekracza normę

(1) Wartość średnioroczna jest obliczana jeśli ilość wyników jest większa lub równa 8 (75% roku).

Rysunek 24 Legenda do powyższych rysunków

Zestawienie danych, co do zanieczyszczeń powietrza dla miesięcy w sezonie grzewczym i latem wskazuje znaczną różnicę – latem powietrze jest mniej zanieczyszczone. Szczególnie jest to widoczne w odniesieniu do pyłu zawieszonego, dwutlenku siarki i tlenku węgla pochodzących głównie ze źródeł niskiej emisji. Dla dwutlenku azotu różnica ta jest mniejsza z uwagi na to, że na stężenie NO<sub>2</sub> w powietrzu znacząco wpływa emisja ze środków transportu.

Na podstawie rysunków można stwierdzić, że w latach 2006 - 2007 na stacji automatycznej stacji pomiarowej w Wodzisławiu Śląskim zostały przekroczone normatywne wielkości następujących substancji:

- pył zawieszony (PM 10) i tlenki azotu (NO<sub>x</sub>) – w 2008
- pył zawieszony (PM 10) – w 2006 i w 2007 roku,
- dwutlenek siarki (SO<sub>2</sub>) i tlenki azotu (NO<sub>x</sub>) – w 2006 roku.

W odniesieniu do wszystkich prezentowanych w ww. tabelach stężeń zanieczyszczeń w latach 2006 – 2007 widoczny jest jednak wyraźny spadek (poza tlenkiem azotu gdzie wartość się nie zmieniła).

### 6.2.2 Identyfikacja potrzeb

Na podstawie identyfikacji stanu istniejącego, zmian ustawodawstwa unijnego i krajowego podejmowane działania w zakresie ochrony powietrza na terenie miasta Pszów powinny być realizowane poprzez:

- kontynuację wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Pszów z wykorzystaniem źródeł odnawialnych,
- wykonanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Pszów” (do końca 2010 roku) i wdrażanie zadań z nich wynikających (np. termomodernizacja budynków użyteczności publicznej),
- systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska,
- kontynuację wdrażania działań związanych z ruchem kołowym w zakresie:
  - ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez modernizację i przebudowę dróg,
  - budowa wschodniej obwodnicy miasta służącej między innymi eliminacji z centrum miasta ruchu tranzytowego.
- podnoszenie społecznej świadomości proekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przedstawienie szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia i kosztów społeczno-ekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery w tym:
  - oddziaływanie na lokalną społeczność poprzez komunikaty w Biuletynie Informacyjnym Miasta Pszów dotyczące wypalania traw oraz informowanie mieszkańców o skutkach i wpływach na środowisko i zdrowie ludzkie emisji zanieczyszczeń z kotłów przydomowych,

- zorganizowanie poprzez miasto spotkań o tematyce proekologicznej z uwzględnieniem opłacalności ekonomicznej wpływającej z termorenowacji budynków, modernizacji kotłowni centralnego ogrzewania i palenisk domowych (przy okazji wdrażania Program Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie miasta Pszowa).

Ponadto należy monitorować dyrektywy unijne i przepisy, które weszły w życie w ostatnim czasie lub mają wejść w życie:

- Ustawa o efektywności energetycznej np. w zakresie funkcjonowania systemu tzw. białych certyfikatów wdrażanych - prace nad ustawą prowadzi Ministerstwo Gospodarki - Departament Energetyki - <http://www.mg.gov.pl>). Przewidywana data wejścia ustawy – 1 styczeń 2010r.,
- znowelizowanej Ustawy Prawo budowlane wzbogaconej o przepisy dotyczące nadawania certyfikatów energetycznych budynków (przepisy weszły w życie od 1 stycznia 2009r. – więcej informacji na stronie ministerstwa infrastruktury - <http://www.mi.gov.pl>),
- stosowanie w Urzędzie Miejskim Pszów w uzasadnionych przypadkach w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień publicznych. Katalog kryteriów środowiskowych dla produktów zużywających energię możliwych do wykorzystania przez gminę przy formułowaniu specyfikacji na potrzeby zamówień publicznych jest do pobrania na stronie: [http://www.kape.gov.pl/glp/Kryteria\\_srod.pdf](http://www.kape.gov.pl/glp/Kryteria_srod.pdf) lub <http://uzp.gov.pl>.
- propozycje działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej w budynkach gminnych (zgodnie z projektowaną ustawą o efektywności o efektywności energetycznej - [www.mg.gov.pl](http://www.mg.gov.pl)).

### 6.2.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

<i>Cel</i>	<i>Cele długoterminowe do roku 2018</i>	<i>Cel</i>	<i>Cele krótkoterminowe do roku 2012</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>
OA.1	Poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu	OA.1.1	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji oraz zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną	OA.1.1.1	Kontynuację wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Pszów z uwzględnieniem wykorzystania źródeł odnawialnych	Miasto Gmina Pszów
				OA.1.1.2	Wykonanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Pszów” i wdrażanie zadań z nich wynikających (np. termomodernizacja budynków użyteczności publicznej)	Miasto Gmina Pszów
				OA.1.1.3	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	Miasto Gmina Pszów
		OA.1.2	Poprawa jakości powietrza poprzez poprawienie warunków ruchu drogowego na terenie gminy	OA.1.2.1	Ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez modernizację i przebudowę dróg	Miasto Gmina Pszów
				OA.1.2.2	Budowa wschodniej obwodnicy miasta służącej między innymi eliminacji z centrum miasta ruchu tranzytowego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Miasto Gmina Pszów
		OA.1.4	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza	OA.1.3.1	Podnoszenie społecznej świadomości proekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przedstawienie szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia i kosztów społeczno-ekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery	Miasto Gmina Pszów

## 6.2.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [PLN] tys.	Partnerzy
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
OA.1.1.1	Kontynuację wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Pszów z uwzględnieniem wykorzystania źródeł odnawialnych	2009	2012	Miasto Gmina Pszów	Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	1 500	Właściciele posesji: 1 500 tys. PLN
OA.1.1.2	Wykonanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Pszów” i wdrażanie zadań z nich wynikających (np. termomodernizacja budynków użyteczności publicznej)	2010	2010	Miasto Gmina Pszów	Obniżenie zapotrzebowania na energię cieplną. Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	2 200 - termomodernizacja budynków 20 – Założenia do planu	Środki własne budżetu miasta – 460 tys. zł Środki UE – 1760 tys. zł
OA.1.1.3	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	2009	2018	Miasto Gmina Pszów	Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	-	WSSE, WIOŚ
OA.1.2.1	Ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez modernizację i przebudowę dróg	2009	2018	Miasto Gmina Pszów	Poprawa płynności ruchu, ograniczenie emisji spalin	5 000	Starostwo w Wodzisławiu
OA.1.3.1	Podnoszenie społecznej świadomości proekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przedstawienie szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia i kosztów społeczno-ekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery	2009	2018	Miasto Gmina Pszów	Wzrost świadomości mieszkańców na temat konieczności ochrony powietrza	100	-
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
OA.1.2.2	Budowa wschodniej obwodnicy miasta służącej między innymi eliminacji z centrum miasta ruchu tranzytowego	2009	2012	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,	Poprawa płynności ruchu, ograniczenie emisji spalin	5 000	Miasto Gmina Pszów
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>8 820</b>	
<b>RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>5 000</b>	

## 6.2.5 Wnioski

Zakres działań, które powinny zapewnić jak najlepszą, jakość powietrza i doprowadzić do obniżenia stanu zanieczyszczenia powietrza obejmuje zadania krótkoterminowe i długoterminowe.

Na terenie gminy miasta Pszów przyjęto do realizacji zadanie długoterminowe pn.: „Poprawa, jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu”.

W ramach realizacji pierwszego z czterech zadań krótkoterminowych w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy miasta Pszów „poprawa, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji oraz zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną” przyjmuje się realizację następujących zadań szczegółowych:

- kontynuację wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Pszów z uwzględnieniem wykorzystania źródeł odnawialnych,
- wykonanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Pszów” i wdrażanie zadań z nich wynikających (np. termomodernizacja budynków użyteczności publicznej),
- systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska.

Poprawa jakości powietrza poprzez poprawienie warunków ruchu drogowego na terenie gminy składają się następujące zadania:

- ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez modernizację i przebudowę dróg
- budowa wschodniej obwodnicy miasta służącej między innymi eliminacji z centrum miasta ruchu tranzytowego.

Ostatnie zadanie krótkoterminowe to: „Podnoszenie społecznej świadomości proekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przedstawienie szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia i kosztów społeczno-ekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery” (zadania szczegółowe - oddziaływanie na lokalną społeczność poprzez komunikaty w Biuletynie Informacyjnym Miasta Pszów dotyczące wypalania traw oraz informowanie mieszkańców o skutkach i wpływach na środowisko i zdrowie ludzkie emisji zanieczyszczeń z kotłów przydomowych; zorganizowanie poprzez miasto spotkań o tematyce proekologicznej z uwzględnieniem opłacalności ekonomicznej wypływającej z termorenowacji budynków, modernizacji kotłowni centralnego ogrzewania i palenisk domowych - przy okazji wdrażania Program Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie miasta Pszowa).

Poza tym Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. nr 54, poz. 348 wraz z późniejszymi zmianami) przypisują gminie szereg zadań koordynowanych w tym:

- ocena planów rozwojowych przedsiębiorstw energetycznych i egzekwowanie wpisania zadań wynikających z planu inwestycyjnego gminy w tych planach zgodnie z Założeniami do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- współpraca między gminami w zakresie poszczególnych systemów energetycznych,
- racjonalizacja użytkowania energii.

Wykonanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Pszów” powinny zostać opracowane do końca 2010 roku i uwzględniać poza ww. zadaniami propozycje działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej w budynkach gminnych. Stosowne zapisy znajdują się w projektowanej ustawie o efektywności energetycznej. W Ustawie tej wprowadza się również system tzw. białych certyfikatów.

Należy również monitorować inne dyrektywy unijne i przepisy, które mają wejść lub weszły w życie najbliższym czasie w zakresie:

- znowelizowanej Ustawy Prawo budowlane wzbogaconej o przepisy dotyczące nadawania certyfikatów energetycznych budynków (obowiązuje od 1 stycznia 2009r.),
- stosowania w Urzędzie Miejskim w Pszowie w uzasadnionych przypadkach w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień publicznych.

## 6.3 Gospodarowanie odpadami

Rada Miejska w Pszowie uchwałą NR XLV/296/2006 z dnia 23 października 2006 roku przyjęła Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Pszów i 23 kwietnia 2008 uchwałą nr XVI/142/2008 Rady Miejskiej przyjęła zmianę Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Pszów, który reguluje sposób postępowania z odpadami komunalnymi na terenie gminy.

### 6.3.1 Niesegregowane odpady komunalne

W Gminie Mieście Pszowie obecnie około 98% gospodarstw domowych zlokalizowanych na terenie Miasta objętych jest zorganizowanym systemem wywozu odpadów komunalnych. W Urzędzie prowadzona jest ewidencja zawartych umów z przedsiębiorcami. Dane zawarte w bazie pochodzą z przedstawionych przez przedsiębiorców informacji, a także z przedstawionych przez właścicieli budynków w trakcie przeprowadzonych kontroli umów.

W roku 2007 umowy na odbiór odpadów komunalnych posiadało 1581 nieruchomości, natomiast według stanu na dzień 31.12.2008 r. umowy takie posiada 1712 nieruchomości (554 gospodarstw domowych nie posiada jeszcze umowy). Zabudowa wielorodzinna jest w całości objęta zorganizowaną zbiórką odpadów.

W tabeli poniżej zestawiono dane na temat ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy miasta Pszów w okresie 2004 – 2008.

*Tabela 17 Zestawienie ilości zebranych odpadów komunalnych [Mg/rok] na terenie Miasta Pszowa w okresie 2004 – 2008 rok*

Rok	Ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem [Mg]
2004	4.280,54
2005	4.541,48
2006	3.177,98
2007	3.351,56
2008	3.223,81

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pszowie, 2009*

Odpady komunalne gromadzone są w następujących pojemnikach:

- 120 l
- 240 l
- 1100 l
- worki kolorowe na odpady segregowane – posesje prywatne
- pojemnikach przeznaczonych do selektywnej zbiórki opakowań ze szkła, tworzyw sztucznych, metali, papieru i tektury; wielomateriałowych o pojemności od 800l do 7000l.

Wywóz zmieszanych odpadów komunalnych jest prowadzony z częstotliwością, raz w tygodniu lub raz w miesiącu (wg wcześniej określonego harmonogramu).

Na terenie Miasta Pszów pozwolenia na odbiór i transport odpadów komunalnych zmieszanych posiadają następujące podmioty gospodarcze (na podstawie danych przekazanych przez Urząd Miejski w Pszowie):

- „Naprzód” Sp. z o. o.,  
44-280 Rydułtowy ul. Raciborska 144b,  
Odbieranie od właścicieli nieruchomości odpadów komunalnych; pozwolenie ważne do dnia 4.01.2017r.
- Służby Komunalne Miasta w Wodzisławiu Śląskim  
Wodzisław Śląski, ul. Markłowicka 21

Odbieranie od właścicieli nieruchomości odpadów komunalnych; pozwolenie ważne do dnia 6.05.2017r.

- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o.  
41-700 Ruda Śl., ul. Kokotek 33  
Odbieranie od właścicieli nieruchomości odpadów komunalnych; pozwolenie ważne do dnia 7.02.2017r.
- Przedsiębiorstwo Spedycyjno-Transportowe „TRANSGÓR” S.A.  
44-201 Rybnik, ul. Jankowicka 9  
Odbieranie od właścicieli nieruchomości odpadów komunalnych; pozwolenie ważne do dnia 6.04.2017r.
- „GLOBAL-SERVICES” Usługi Ekologiczne  
40-956 Katowice, ul. Graniczna 29  
Odbieranie od właścicieli nieruchomości odpadów komunalnych; pozwolenie ważne do dnia 17.01.2017,
- „BEATA” z Rybnika - przeprowadza zbiórkę makulatury, plastikowych butelek i puszek aluminiowych w szkołach,
- Organizacja Odzysku „REBA” z Warszawy – zajmuje się zbiórką baterii

Ponieważ Pszów nie posiada własnego składowiska odpadów, zmieszane odpady komunalne mogą być wywożone na składowiska poza terenem Miasta, a mianowicie:

- „Cofinco-Poland”, Jastrzębie Zdrój
- „EKO-MAR” Sp. z o.o. Jastrzębie Zdrój,
- „EKO” S.J. J. Serwotka, J. Konsek, M. Golik w Rybniku,
- Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. z siedzibą w Sobuczynie, Sobuczyna,
- PPHU „Komart” Sp. z o.o. w Knurowie,
- „Sego” Sp. z o.o. w Rybniku,
- Składowisko Dzierżysław w Kietrze.

W okresie 2004 – 2008 roku 98% odpadów zmieszanych, zebranych na terenie Miasta Pszów zostało zdeponowanych na Składowisku Odpadów Komunalnych „Cofinco – Poland” w Jastrzębiu Zdroju i tam poddane procesowi unieszkodliwiania lub odzysku.

Pozwolenie na działalność w zakresie usuwania ciekłych odpadów komunalnych posiadają przedsiębiorstwa:

- „KOMAX” S.C.U. Koczy i Koczy  
Rybnik., ul. Frontowa 5a  
Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych; pozwolenie ważne do dnia 8.05.2017r.
- Usługi Asenizacyjne EKO-GRYT Szweda Adam  
Rydułtowy, ul. Mickiewicza 25/6  
Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych oraz odbieranie od właścicieli nieruchomości odpadów komunalnych; pozwolenie ważne do dnia 24.04.2017r.
- Usługi Asenizacyjne Stanisław Korgól  
44-304 Wodzisław Śl., ul. Jastrzębska 53  
Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych; pozwolenie ważne do dnia 4.01.2017r.
- Wodociągi ESOX Sp z o.o.  
44-310 Radlin, ul Odległa 138  
Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych; pozwolenie z dnia 8.08.2008r.
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.  
44-300 Wodzisław Śl., ul. Markłowicka 15  
Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych; pozwolenie ważne do dnia 31.03.2017r.



Odebrane odpady ciekłe wywożone są do stacji zlewnych oczyszczalni ścieków:

- „Karkoszka” w Wodzisławiu Śląskim,
- „Pszów” w Pszowie,
- Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Rybniku – Orzepowicach,
- Jastrzębskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji S.A.

### **6.3.2 Odpady zbierane selektywnie**

Na całym terenie Gminy Miasta obowiązuje system segregacji odpadów. Zostały stworzone warunki włączenia w system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców Pszowa. Mieszkańcy otrzymują harmonogram wywozu, a zainteresowani mają możliwość nabycia worków do selektywnej zbiórki zgodnie ze swoimi potrzebami.

Dla zabudowy wielorodzinnej w 2005r. zostały zakupione cztery nowe kontenery KP-7, które są systematycznie opróżniane.

Rada Miejska w Pszowie uchwałą NR XLV/296/2006 z dnia 23 października 2006 roku przyjęła Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Pszów (zmieniony uchwałą nr XVI/142/2008 Rady Miejskiej z 23 kwietnia 2008 w sprawie zmiany Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Pszów).

Z dniem wejścia w życie nowego regulaminu selektywną zbiórkę odpadów komunalnych poszerzono o:

- opakowania ze szkła;
- tworzywa sztucznych i metali;
- papier i tekturę;
- biodegradowane w tym zielone;
- wielkogabarytowe;
- niebezpieczne
- z remontów (budowlane).

Przedsiębiorcy, zobligowani zostali do kompleksowej obsługi mieszkańców Gminy Miasta w zakresie odbioru wszystkich rodzajów odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych oraz do uzyskania dopuszczalnego do składowania poziomu odpadów ulegających biodegradacji oraz ograniczenia masy tychże odpadów przekazywanych na składowiska odpadów.

Selektywna zbiórka jest prowadzona z wykorzystaniem systemu workowego i pojemnikowego.

W przypadku budynków jednorodzinnych zbiórka jest przeprowadzana systemem workowym, natomiast w zabudowie wielorodzinnej ustawiono pojemniki na wysegregowane odpady.

Mieszkańcy budynków jednorodzinnych zbierają selektywnie do worków poszczególne frakcje odpadów komunalnych, które następnie są okresowo odbierane (wg określonego wcześniej harmonogramu, co najmniej 1 raz w miesiącu) przez firmy przewozowe zajmujące się zbieraniem odpadów komunalnych:

- biały - opakowania ze szkła bezbarwnego;
- zielony - opakowania ze szkła kolorowego;
- żółty - opakowania z tworzyw sztucznych i metali;
- niebieski - opakowania z papieru i tektury;

Poza selektywną zbiórką odpadów opakowaniowych (prowadzoną w sposób systematyczny z częstotliwością 1 raz miesiąc) jest prowadzona również zbiórka innych odpadów selektywnie zbieranych (z różną częstotliwością, wg ustalonego uprzednio harmonogramu):

- W zakresie selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych prowadzone są akcje zbierania odpadów 1 raz do roku - mieszkańcy mogą wystawiać te odpady w wyznaczonych miejscach, skąd są odbierane przez firmy zajmującą się ich zbiórką,
- W zakresie selektywnego zbierania odpadów budowlano – remontowych na indywidualne zlecenie właściciela posesji podmiot odbierający odpady komunalne podstawia kontener,
- W zakresie selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych w postaci zużytych baterii - zbiórka zużytych baterii prowadzona jest w szkołach oraz za pośrednictwem punktów ich sprzedaży,

- W zakresie selektywnej zbiórki przeterminowanych leków i sprzętu elektronicznego i elektrycznego – zbiórka prowadzona jest za pośrednictwem punktów ich sprzedaży Apteki i sklepy zlokalizowane na terenie Gminy Miasta:
  - IZMAR Sp. Z o.o. ul. Marszałkowska 138 00-004 Warszawa zbiórka odbywa się w Aptece ul. Traugutta 6 44-370 Pszów,
  - POLBITA Sp. z o.o. ul. Jana Kazimierza 57 01-267 Warszawa zbiórka odbywa się w Drogerii Natura ul. Traugutta 2 44-370 Pszów,
  - Mix Electronics S.A. ul. Długa 65 Kraków zbiórka odbywa się w Sklepie RTV AGD ul. Traugutta 536 44-370 Pszów,
  - CEFARM ŚLĄSKI Sp. z o.o. ul. Jana Sebastiana Bacha 2 02-743 Warszawa zbiórka odbywa się w Aptece Vitare ul. Ks. Augustyna Wolczaka 1 44-370 Pszów,
  - CENTRALNA Jargan-Szklorz Spółka Jawna ul. Warszawska 10 41-200 Sosnowiec zbiórka odbywa się w Aptece Blisko Ciebie” ul. Traugutta 9 44-370 Pszów,
  - INTER SERVICE - Sławomir Maciejczyk ul. 26 Marca 160 44-286 Wodzisław Śl.

Wywozem odpadów selektywnie gromadzonych zajmują się następujące podmioty gospodarcze:

- Usługi Transportowe Skup i Sprzedaż surowców wtórnych Piotr Szymiczek,
- Usługi transportowe wywóz szkła Grzegorz Wawrzyńczyk,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej Pszów.

Aktualnie selektywnie zbierane odpady odbiera przedsiębiorca (zgodnie z harmonogramem) w ramach umowy z właścicielem nieruchomości na odbiór odpadów komunalnych.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Miejski w Pszowie w kolejnych latach w wyniku selektywnej zbiórki zostały zebrane następujące ilości odpadów.

*Tabela 18 Zestawienie ilości odpadów komunalnych [Mg/rok] zebranych selektywnie na terenie Pszowa w okresie 2004 – 2008 rok*

Odpady zbierane selektywnie	Ilość zebranych selektywnie odpadów [Mg/rok]				
	2004	2005	2006	2007	2008
tworzywa sztuczne	3,88	5,68	13,84	27,00	22,59
metal (aluminium)	0,43	0,87	5,13	0,35	0,21
papier, tektura	2,84	2,23	2,40	4,51	5,04
szkło	69,50	44,00	46,02	33,46	44,43
wielkogabarytowe		8,2	8,52	9,9	75,3
biodegradowalne					0,15
Baterie i akumulatory					0,025
Razem	76,65	52,78	75,91	75,22	145,945

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Pszów, 2009

Odpady w postaci papieru, tworzywa sztuczne, szkło, metal, odpady wielkogabarytowe, odpady biodegradowalne mogą być zbierane przez wszystkie firmy posiadające zezwolenie na zbieranie odpadów komunalnych.

Na podstawie posiadanych danych (za rok 2008) obliczono, że 1 mieszkaniec Gminy Miasta w ciągu roku zebrał średnio:

- 225 kg/rok zmieszanych odpadów komunalnych,
- 10,22 kg/rok selektywnie gromadzonych odpadów.

Aktualnie na terenie Pszowa jest możliwe prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. W przypadku odpadów biodegradowalnych zostały stworzone warunki do rozwoju zbiórki tego rodzaju odpadów, ponieważ przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych z terenu nieruchomości mogą na podstawie zaktualizowanych zezwoleń odbierać takie odpady. Można przyjąć, że odpady biodegradowalne – odpady kuchenne oraz zielone, pochodzące z ogródków są w części zagospodarowywane w gospodarstwach domowych do

skarmiania zwierząt oraz do przetwarzania w przydomowych kompostownikach, po czym wykorzystywane do użyźniania gleby. W związku z tym, jeśli weźmie się pod uwagę ilość odpadów biodegradowalnych zebranych w czasie okazjonalnych zbiórek należy przyjąć, iż około połowy tego rodzaju odpadów zostaje w gospodarstwach domowych. Prowadzenie takiej formy odzysku odpadów biodegradowalnych jest dopuszczone zgodnie z obowiązującym na terenie Gminy Miasta regulaminem utrzymania czystości i porządku.

### 6.3.2 Obiekty i instalacje do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych

Na terenie Pszowa nie są zlokalizowane żadne instalacje i obiekty do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych, w tym również brak jest składowiska odpadów komunalnych.

98% wszystkich odpadów komunalnych zmieszane z terenu Miasta są obecnie wywożone na Składowisko Odpadów Komunalnych w Jastrzębiu Zdroju, będącego własnością „COFINCO-POLAND” Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Graniczna 29, 40-956 Katowice. Składowisko Odpadów Komunalnych w Jastrzębiu Zdroju, będącego własnością „CONFINCO-POLAND” Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Graniczna w Katowicach, zalicza się do składowisk innych niż niebezpieczne z możliwością instalacji kompostowni.

### 6.3.3 Prognoza wytwarzania odpadów

Biorąc pod uwagę następujące dane:

- Pszów ma charakter miejski,
- Zmiana danych dotyczących prognozy liczby ludności w mieście w latach 2008 – 2015
- Zmiana wskaźników wytwarzania odpadów oraz zmiana uśrednionego składu morfologicznego zmieszanych odpadów komunalnych wytwarzanych na terenach miejskich, zawartych w „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” przyjętym do realizacji w 2006 roku
- Zgodnie z KPGO 2010 wskaźnik zawartości odpadów biodegradowalnych w całym strumieniu odpadów komunalnych dla terenów wiejskich wynosi 36%
- Odpady wielkogabarytowe stanowią ok. 7% całej masy wytworzonych odpadów komunalnych
- Wskaźnik wytwarzania odpadów remontowo – budowlanych wynosi około 17 kg/M/rok.

W ramach niniejszej aktualizacji PGO oszacowano ilości wytwarzanych odpadów na terenie Miasta Pszowa w latach 2008 – 2015.

Dla oszacowania ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w kolejnych latach na terenie Miasta Pszowa przyjęto następujące dane jak w tabeli poniżej.

Tabela 19 Liczba ludności Miasta Pszowa w okresie perspektywicznym 2009 – 2015 rok

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba mieszkańców	14281	14286	14291	14296	14301	14306	14311

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych.

Tabela 20 Prognoza ilości odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Miasta Pszowa w okresie perspektywicznym 2009 – 2015 rok

Nazwa strumienia odpadów	Prognozowane ilości wytwarzanych odpadów [Mg/rok]						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	1852	1871	1890	1909	1928	1947	1966
Odpady zielone	112	113	115	116	117	118	119
Papier i makulatura	1122	1134	1145	1157	1168	1180	1191
Odpady wielomateriałowe	224	227	229	231	234	236	238
Tworzywa sztuczne	786	794	802	810	818	826	834
Szkło	449	453	458	463	467	472	477
Metale	281	283	286	289	292	295	298
Odzież, tekstylia	56	57	57	58	58	59	60
Drewno	112	113	115	116	117	118	119
Odpady niebezpieczne	56	57	57	58	58	59	60
Odpady mineralne	561	567	573	578	584	590	596
RAZEM	5611	5668	5726	5784	5841	5899	5957

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pszowie oraz „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” załącznik do Uchwały Nr 233 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2006 roku

Tabela 21 Prognoza ilości odpadów biodegradowalnych wytwarzanych na terenie Miasta Pszowa w okresie perspektywicznym 2009– 2015 rok

Nazwa strumienia odpadów	Prognozowane ilości odpadów [Mg/rok]						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Łączna ilość odpadów biodegradowalnych	3198	3231	3264	3297	3330	3362	3395

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pszowie oraz „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” załącznik do Uchwały Nr 233 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2006 roku

### 6.3.3 Identyfikacja potrzeb

Kontrolowanie systemu zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych oraz dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów to jedno z podstawowych kierunków usprawnienia systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Pszowie. Obecnie na terenie Gminy Miasta prowadzona jest już kontrola systemu zbiórki odpadów komunalnych od właścicieli posesji poprzez wprowadzenie i egzekwowanie obowiązku posiadania przez właścicieli posesji lub administratorów budynków umów na odbiór odpadów komunalnych przez uprawnione firmy.

W Gminie Mieście Pszów jest wdrażany system segregacji odpadów komunalnych „u źródła”.

Dla zabudowy jednorodzinnej celami do osiągnięcia będą:

- kontynuowanie dotychczasowego systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych opartego na systemie workowym (dla odpadów typu: szkło, papier, plastik, złom).
- dla selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, powinna być kontynuacja dotychczasowego systemu opartego na tzw. „wystawce” w wyznaczonych miejscach
- w przypadku odpadów niebezpiecznych – baterii oraz przeterminowanych leków – stałe miejsce ich zbierania w wyznaczonych miejscach wg założonego harmonogramu lub indywidualnych zleceniach.
- system zbierania odpady remontowo – budowlanych oparty na indywidualnych zleceniach również winien być kontynuowany.
- rozwój i stałe rozpowszechnianie zbiórki sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz niebezpiecznych,
- kontynuacja oraz zwiększenie efektywności selektywnej zbiórki odpadów wymagać będzie nasilenia kampanii edukacyjnej mieszkańców.

Proponuje się w rejonie budynków użyteczności publicznej (w pobliżu Urzędu Miejskiego, sklepów lub innych obiektów odwiedzanych przez większość mieszkańców) rozmieszczenie gniazd do selektywnej zbiórki odpadów. Pojemność pojemników oraz krotkość odbierania odpadów gromadzonych selektywnie należy, tam gdzie dotychczas nie prowadzono selektywnej zbiórki odpadów, ustalić drogą doświadczalną.

Należy również wspierać indywidualne formy unieszkodliwiania odpadów biodegradowalnych. Do głównych instrumentów służących promowaniu procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, jako alternatywie dla ich składowania, należy zaliczyć politykę opłat za składowanie. Cena za przyjmowanie odpadów do składowania powinna być na takim poziomie, by zachęcać do innych rozwiązań w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Generalnie należy przyjąć, że na terenie Gminy Miasta Pszowa (w zabudowie jednorodzinnej) preferowanym kierunkiem zagospodarowania odpadów biodegradowalnych powinna być indywidualna forma wykorzystania tych odpadów w przydomowych kompostownikach. Ważnym zadaniem dla Pszowa jest wspieranie indywidualnych inicjatyw w zakresie zagospodarowania odpadów biodegradowalnych poprzez np. akcję oferowania po preferencyjnych cenach kompostowników przy jednoczesnym obniżeniu kosztów odbioru odpadów komunalnych zmieszanych. Działania te należy wesprzeć odpowiednio wcześniej przeprowadzoną kampanią edukacyjno - informacyjną. Częścią tejże kampanii może być dystrybucja ulotek informujących o sposobie segregacji odpadów, ulotek informujących o korzyściach dla środowiska wynikających z wdrożenia systemu segregacji odpadów biodegradowalnych, korzyściach ekonomicznych dla uczestników programu oraz ulotki informacyjne w zakresie obsługi kompostowników. W organizowaniu działań edukacyjnych wskazany jest udział władz powiatu, ze względu na zaplecze merytoryczne oraz personalne (większa liczba personelu posiadająca odpowiednie kwalifikacje). W przypadku terenów komunalnych (tereny zielone, parki, targowisko) proponuje się dla potrzeb selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych zakup oraz rozstawienie dodatkowych pojemników (kontenerów) na odpady zielone, które okresowo będą wywożone przez uprawnioną jednostkę na wyznaczone składowisko odpadów komunalnych posiadające kompostownię. Ze względu na charakter miejski gminy oraz tradycyjne postępowanie mieszkańców budynków jednorodzinnych gminy miasta z odpadami biodegradowalnymi (tj. wykorzystanie ich, jako wsadu do kompostownika przydomowego lub do skarmiania zwierząt w przydomowych gospodarstwach), nie widzi się zasadności budowy gminnej kompostowni. Zlokalizowane na terenie województwa śląskiego składowiska odpadów komunalnych o charakterze regionalnym (np. składowisko firmy KOMART w Knurowie), posiadające własne kompostownie o wystarczającej wydajności zapewniając przyjęcie odpadów biodegradowalnych z terenu Gminy Miasta Pszowa.

### 6.3.4 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

<i>Cel</i>	<i>Cele długoterminowe do roku 2018</i>	<i>Cel</i>	<i>Cele krótkoterminowe do roku 2012</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>
GO.1	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania	GO.1.1	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	GO.1.1.1	Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych poprzez egzekwowanie obowiązku posiadania przez właścicieli posesji lub administratorów budynków umów na odbiór odpadów komunalnych przez uprawnione firmy oraz zakup dodatkowych pojemników na odpady zmieszane	Gmina Miasto Pszów
				GO.1.1.2	Rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o kolejne frakcje odpadów w miejscach ogólnodostępnych (zakup dodatkowym gniazd do zbierania odpadów selektywnie zbieranych, zakup pojemników specjalistycznych przeznaczonych do zbierania zużytych baterii)	Gmina Miasto Pszów
				GO.1.1.3	Rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o odpady biodegradowalne (zakup kontenerów na odpady zielone)	Gmina Miasto Pszów
				GO.1.1.4	Wspieranie osób fizycznych w usuwaniu materiałów zawierających azbest z budynków	Gmina Miasto Pszów
		GO.1.2	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	GO.1.2.1	Inwentaryzacja i likwidacja dzikich wysypisk	Gmina Miasto Pszów
				GO.1.2.2	Wzrost odzysku i unieszkodliwiania odpadów w celu uzyskania do 2016 roku założonych poziomów odzysku poprzez edukację i zachęty dla mieszkańców	Gmina Miasto Pszów
		GO.1.3	Podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców	GO.1.3.1	Prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej mieszkańców z zakresu gospodarki odpadami (informacje ogłaszane na stronie internetowej urzędu miejskiego, artykuły w lokalnych gazetach, ulotki na tablicach ogłoszeń, pogadanki w szkołach, konkursy ekologiczne dla szkół, organizacja imprez związanych z ekologią, np. „Sprzątanie Świata”. „Światowy Dzień Ziemi”)	Gmina Miasto Pszów

## 6.3.5 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
OG.1.1.1	Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych poprzez egzekwowanie obowiązku posiadania przez właścicieli posesji lub administratorów budynków umów na odbiór odpadów komunalnych przez uprawnione firmy oraz zakup dodatkowych pojemników na odpady zmieszane	2009	2010	Gmina Miasto Pszów	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	20	przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi
GO.1.1.2	Rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o kolejne frakcje odpadów w miejscach ogólnodostępnych (zakup dodatkowym gniazd do zbierania odpadów selektywnie zbieranych, zakup pojemników specjalistycznych przeznaczonych do zbierania zużytych baterii)	2009	2010	Gmina Miasto Pszów	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	55	przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi
GO.1.1.3	Rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o odpady biodegradowalne (zakup kontenerów na odpady zielone)	2009	2010	Gmina Miasto Pszów	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	15	przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi
GO.1.3.1	Prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej mieszkańców z zakresu gospodarki odpadami (informacje ogłaszane na stronie internetowej urzędu miejskiego, artykuły w lokalnych gazetach, ulotki na tablicach ogłoszeń, pogadanki w szkołach, konkursy ekologiczne dla szkół, organizacja imprez związanych z ekologią, np. „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ziemi”)	2009	2015	Gmina Miasto Pszów	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	70	PFOŚiGW w ramach posiadanych środków
GO.1.2.1	Inwentaryzacja i likwidacja dzikich wysypisk	2009	2015	Gmina Miasto Pszów	Podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców	45	PFOŚiGW w ramach posiadanych środków
GO.1.1.4	Wzrost odzysku i unieszkodliwiania odpadów w celu uzyskania do 2016 roku założonych poziomów odzysku poprzez edukację i zachęty dla mieszkańców	2009	2015	Gmina Miasto Pszów	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	15	WFOŚiGW, PFOŚiGW - w ramach posiadanych środków przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi



GO.1.2.2	Wspieranie osób fizycznych w usuwaniu materiałów zawierających azbest z budynków	2009	2015	Gmina Miasto Pszów	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	185	WFOŚiGW, PFOŚiGW - w ramach posiadanych środków
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>405</b>	

### 6.3.6 Wnioski

Aktualnie gospodarka odpadami na terenie Gminy Miasta Pszów jest prowadzona zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku. Gospodarka odpadami prowadzona na terenie gminy polega głównie na zbiórce odpadów komunalnych i deponowaniu ich na składowiskach, w mniejszym stopniu na selektywnej zbiórce prowadzącej do odzysku odpadów.

Aktualny stan gospodarki odpadami na terenie Gminy Miasta Pszowa może budzić wątpliwości tylko w zakresie ilości mieszkańców objętych selektywnym systemem zbierania odpadów. Konsekwencją takiego stanu jest ilość odpadów wywożona z terenu gminy, a także niski poziom odzysku surowców wtórnych znajdujących się w odpadach. Aktualny system gospodarki odpadami na terenie gminy opiera się w głównej mierze na składowaniu odpadów, tylko niewielki procent odpadów zostaje poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu.

Zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy są niewielkie, co wynika z braku obiektów składowania odpadów. Ponadto obowiązujący system zbiórki zużytych akumulatorów (w miejscu zakupu) oraz baterii (w szkołach) minimalizuje negatywne oddziaływanie tego typu odpadów na system wodny Gminy Miasta Pszowa.

W związku z tym w aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Pszowa przyjęto takie rozwiązania techniczne i organizacyjne, które promują odzysk, jako podstawowy sposób postępowania z odpadami, w przypadku braku możliwości zagospodarowania lub innego unieszkodliwiania odpady będą kierowane na składowisko.

Reasumując można stwierdzić, że realizacja ustaleń aktualizacji Programu Ochrony Środowiska będzie oznaczała dla środowiska Pszowa zasadniczą redukcję zagrożeń związanych z wytwarzaniem odpadów. Tak, więc odnotuje się poprawę stanu środowiska, w szczególności w zakresie:

- Ograniczenia degradacji gleb i ich toksycznego skażenia, a także poprawa estetyki krajobrazu poprzez minimalizację powstawania nielegalnych składowisk (dziłki wysypiska)
- Zmniejszenia stopnia skażenia wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku objęcia zorganizowanym zbieraniem całego strumienia odpadów komunalnych i ograniczenia udziału odpadów biodegradowalnych. Również wpłynie na to zaprzestanie składowania odpadów niebezpiecznych oraz wzrost poziomu odzyskiwanych surowców wtórnych.
- Ochrony zasobów surowców naturalnych w związku z rozbudową systemu selektywnej zbiórki odpadów i odzysku surowców wtórnych. Dotyczy to również zagospodarowania odpadów wielkogabarytowych i gruzu budowlanego.

Realizacja ustaleń zawartych w Programie, przy jednoczesnym objęciu odbiorem wszystkich wytwórców odpadów, doprowadzi do wyeliminowania przyczyn powstawania nielegalnych składowisk.

## 6.4 Poważne awarie

Na terenie Gminy Miasta Pszowa za ochronę przeciwpożarową i przeciwpowodziową odpowiada Burmistrz Pszowa, natomiast za walkę z żywiołami odpowiada Ochotnicza Straż Pożarna. Na tym terenie działają tu 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Pszowie i Krzyżkowicach.

Ochotnicza Straż Pożarna w Pszowie swoich szeregach skupia 238 członków. Ponadto przy każdej jednostce OSP działają młodzieżowe drużyny pożarnicze, które skupiają 15 chłopców i 5 dziewcząt. Strażacy biorą udział w gaszeniu pożarów, wzywani są również do usuwania gniazd os i szerszeni zagrażających zdrowiu i życiu ludzi. Są również pomocni przy zabezpieczaniu dróg i ulic w czasie imprez masowych. Zajmują się także wypompowywaniem wody z zalanych piwnic czy studni oraz usuwaniem wiatrołomów. W latach 2006-2008 OSP Pszów uczestniczył w wielu akcjach:

- 2006 - 84 akcje,
- 2007 – 67 akcji,
- 2008 – 70 akcji.

OSP w Pszowie posiada w stałej dyspozycji 3 wozy bojowe:

- pożarniczy Star 200 GBA 2,5/16 z pełnym wyposażeniem w armaturę wodno - pianową,
- pożarniczy Ford Transit 350M - gaśniczy lekki ratownictwa drogowego
- pożarniczy Lublin II - bus osobowy,

oraz:

- przyczepę samochodową jednoosiową krytą plandeką.

Sprzęt techniczny:

- stacja bazowa DSP-52 (selektywne alarmowanie + powiadamianie SMS-em),
- młot udarowo - obrotowy firmy Bosch,
- zestaw Lukas LKS 35EN - tzw. szczęki życia do ratownictwa drogowego,
- poduszki powietrzne Vetter V18 i V31 (udźwig odpowiednio 17,7 tony i 31,1 tony),
- radiotelefony samochodowe - 3 szt.,
- zestaw oświetleniowy (agregat prądowłórczy Honda EN 2800EX, stojaki, reflektory),
- piły mechaniczne do drewna - 2 szt.
- piła mechaniczna do drewna z przystawką ratowniczą - Stihl MS 440,
- pompa szlamowa Honda WT 30X,
- pompa do wody czystej PO-5E,
- pompa do wody czystej - Tohatsu,
- pompa pływająca Niagara 1,
- zestaw drabin pożarniczych (ZS-1411; D5; D3,1; D10W; D2,1; teleskopowa Telestair 4,1 m),
- megafon,
- deska ratownicza ortopedyczna ze stabilizatorami głowy,
- torba medyczna,
- kompresor do automatycznego utrzymywania ciśnienia w układzie hamulcowym samochodu Star
- aparat ochrony dróg oddechowych – Fenzy.

Urząd Miejski w Pszowie poprzez sieć wojewody śląskiego posiada łączność radiową z Powiatowym Centrum Reagowania Kryzysowego. W sytuacji powstania zjawisk noszących znamiona kryzysu na terenie Gminy Miasta Pszowa podejmuje Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego.

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie.

Poza poważnymi awariami przemysłowymi potencjalne zagrożenie dla środowiska stwarza również załadunek, transport i rozładunek materiałów niebezpiecznych. Pojazdy służące do przewozu tych materiałów powinny być przystosowane do takich przewozów, a trasy przewozu tych materiałów powinny być wyznaczane tak, by zapewnić maksymalne bezpieczeństwo dla mieszkańców i środowiska.

Ważnym aspektem jest opracowanie programu informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska i edukacji w tym zakresie, obejmującego działania na szczeblu lokalnym, regionalnym i centralnym. W Programie Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego „eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych” jest jednym z zadań długoterminowych do roku 2015.

W celu ograniczenia ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska powodowanych funkcjonowaniem podmiotów, będących potencjalnym źródłem awarii przemysłowych ŚWIOŚ oraz Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej powinien wyegzekwować:

- od wszystkich podmiotów, będących potencjalnymi sprawcami awarii posiadania raportu o bezpieczeństwie i wewnętrznego planu operacyjnego
- dostarczenia Komendantowi Wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego
- w odniesieniu do zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii - opracowania "programu zapobiegania awariom".

**6.4.1 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018**

<i>Cel</i>	<i>Cele długoterminowe do roku 2018</i>	<i>Cel</i>	<i>Cele krótkoterminowe do roku 2012</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>
PA.1	Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii	PA.1.1	Zmniejszenie zagrożenia awariami poprzez system monitoringu	PA.1.1.1	Stworzenie stacji monitoringu przeciwpowodziowego	Gmina Miasto Pszów
				PA.1.1.2	Doposażenie Straży pożarnej w środki ratownictwa	Gmina Miasto Pszów
				PA.1.1.3	Współpraca w tworzeniu planów awaryjnych w zakładach pracy	Zakłady przemysłowe
				PA.1.1.4	Oznakowanie i wytyczenie dróg ewakuacyjnych i dróg przewozu materiałów niebezpiecznych	Zarząd Dróg
				PA.1.1.5	Tworzenie jednostek specjalistycznych ratownictwa przy współudziale przeszkolonych i wykwalifikowanych kadr zakładowych	Zakłady przemysłowe

## 6.4.2 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
PA.1.1.1	Stworzenie stacji monitoringu przeciwpowodziowego	2009	2018	Gmina Miasto Pszów	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	85	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
PA.1.1.2	Doposażenie Straży pożarnej w środki ratownictwa	2009	2018	Gmina Miasto Pszów	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	500	WFOSiGW
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
PA.1.1.3	Współpraca w tworzeniu planów awaryjnych w zakładach pracy	2009	2018	Zakłady przemysłowe	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	40	Gmina Miasto Pszów
PA.1.1.4	Oznakowanie i wytyczenie dróg ewakuacyjnych i dróg przewozu materiałów niebezpiecznych	2009	2018	Zarząd Dróg	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	100	Gmina Miasto Pszów
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>585</b>	
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>140</b>	

## **6.5 Bezpieczeństwo chemiczne**

Skutkiem realizacji bezpieczeństwa chemicznego powinno być minimalizowanie skutków poważnych awarii i klęsk żywiołowych, a przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego w skali gminy i powiatu.

Według Polityki ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 zarządzanie chemikaliami i substancjami chemicznymi w Polsce obejmuje dwa podstawowe kierunki działań:

- dotyczy prac mających na celu zmniejszanie ryzyka środowiskowego związanego z produkcją, obrotem i wykorzystaniem substancji, które już znajdują się na rynku.
- analizy bezpieczeństwa związane z wprowadzaniem na rynek nowych chemikaliów.

W związku z tym w nadchodzących latach działania powinny skupić się nad stworzeniem sprawnego systemu egzekucji przepisów w zakresie wprowadzania na rynek substancji chemicznych. Należy kontynuować wycofywanie chemikaliów ze środowiska, usuwanie azbestu, likwidację mogilników zawierających odpady ze środków ochrony roślin.

Przez obszar gminy przebiegają drogi:

- droga krajowa nr 49 relacji Pszczyna – Żory – Rybnik – Racibórz – Opole,
- droga wojewódzka DW 933 relacji Rzuchów- Pszów – Wodzisław Śląski – Pszczyna – Brzeszcze – Oświęcim – Chrzanów,

którymi mogą być przewożone materiały niebezpieczne. Może tam odbywać się wwóz i wywóz materiałów niebezpiecznych i chemikaliów.

Jako, że bardzo dużą powierzchnię zajmują tereny rolne duża ilość zanieczyszczeń pochodzi ze źródeł rolniczych. Istotnym czynnikiem wpływającym na stan wody i gleby są hodowle trzody chlewnej prowadzące tucz metodą bezściółkową. Przy takiej metodzie hodowli powstaje dużo większa ilość gnojowicy. W gospodarstwach rolnych prowadzona jest produkcja kiszonek na potrzeby wyżywienia zwierząt gospodarskich, produkcja ta prowadzona jest również w warunkach polowych i teoretycznie ciecz kiszonkowa może się przedostać do wód i gleb powodując ich zanieczyszczenie.

Na terenach rolniczych często przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb są dzikie składowiska odpadów, a ich stały monitoring i bieżące usuwanie ograniczy niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Należy także zwrócić uwagę na inne źródło uwagi na zanieczyszczenia wód, jakim są magazyny i stacje paliw. Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt.

### 6.5.1 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

<i>Cel</i>	<i>Cele długoterminowe do roku 2018</i>	<i>Cel</i>	<i>Cele krótkoterminowe do roku 2012</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>
AW.1	Zmniejszenie zagrożenia poważną awarią	AW.1.1	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej	AW.1.1.1	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	Gmina Miasto Pszów

### 6.5.2 Harmonogram zadań

<i>L.P.</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Termin rozpoczęcia planowany</i>	<i>Termin zakończenia planowany</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Planowane efekty ekologiczne</i>	<i>Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.</i>	<i>Partnerzy</i>
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
AW.1.1.1	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	2009	2018	Gmina Miasto Pszów	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	5	Duże zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie Powiatu Wodzisławskiego
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>5</b>	



### 6.5.3 Podsumowanie

Na obszarze Gminy Miasta Pszowa konieczne jest podejmowanie niezbędnych działań profilaktycznych, takich jak monitorowanie stanu środowiska zarówno na terenie Gminy jak i poza jej granicami, włączając w to zakazy i ograniczenia dotyczące produkcji i użytkowania. Niezbędne jest także obowiązkowe znakowanie ekologiczne, ocena ryzyka i raporty bezpieczeństwa oraz inne procedury, które powinny doprowadzić do wyeliminowania bądź minimalizacji zagrożeń chemicznych, pochodzących z działalności ludzkiej jak i zagrożeń tak zwanych naturalnych takich jak powódź niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi oraz dla środowiska.

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego” opisuje problem bezpieczeństwa chemicznego poprzez cel „Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych”.

Cel ten na poziomie gminy może być realizowany poprzez przystosowanie pojazdów do przewozu materiałów niebezpiecznych, a trasy przewozu powinny być wyznaczone w taki sposób, aby zapewnić maksymalne bezpieczeństwo mieszkańców i środowiska.

## 6.6 Oddziaływanie hałasu

Hałasem nazywa się wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziaływujące na organizm ludzki. Hałas uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko.

Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe, zaburzenia w układzie kostno-naczyniowym.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 129 z 2006, poz. 902, jednolity tekst ze zmianami.) definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi energii, takie jak hałas czy wibracje,
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu, przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Obiekty przemysłowe, ruch drogowy, kolejowy i lotniczy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Wskaźnikiem oceny hałasu w środowisku jest poziom równoważny dla przedziału czasu odniesienia. Równoważny poziom dźwięku określa się w decybelach (dB). Dopuszczalne wartości równoważnego poziomu dźwięku podano w załącznikach do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120, poz.826).

Poziomy dopuszczalne dotyczą emisji hałasu na danym terenie. Na terenach nie wyszczególnionych w załączniku do ww. rozporządzenia, dopuszczalny poziom hałasu określa się, przyjmując wartości dopuszczalne dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu. Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku na terenie podlegającym zaliczeniu do dwóch lub więcej rodzajów terenów wyszczególnionych w ww. załączniku określa się, przyjmując wartości dopuszczalne poziomów dźwięku odpowiadające najniższemu dopuszczalnemu poziomom dźwięku dla tych terenów. W rozporządzeniu, określono także standardy emisyjne dla takich obiektów jak drogi lub linie kolejowe (wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym) jak i poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych.

Tabela 22 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami  $L_{AeqD}$  i  $L_{AeqNr}$  które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu		Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
			Drogi lub linie kolejowe1)*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
			$L_{AeqD}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{AeqN}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{AeqD}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{AeqN}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1.	a)	Strefa Ochronna „A” uzdrowiska	50	45	45	40
	b)	Tereny szpitali poza miastem				
2.	a)	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	55	50	50	40
	b)	Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży2)				
	c)	Tereny domów opieki społecznej				
	d)	Tereny szpitali w miastach				
3.	a)	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	60	50	55	45
	b)	Tereny zabudowy zagrodowej				
	c)	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe				
	d)	Tereny mieszkaniowo-usługowe				
4.	a)	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. Mieszkańców3)	65	55	55	45

Objaśnienia:

- 1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- 2) W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązują na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- 3) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. Mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. Można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Tabela 23 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami  $L_{AeqD}$  i  $L_{AeqNr}$  które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe1)*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1.	a) Strefa Ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4.	a) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. Mieszkańców2)	65	55	55	45

Objaśnienia:

- 1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- 2) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. Mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. Można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Oznacza to, że dla obszarów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, wojewoda lub rada powiatu (w zależności od kompetencji) tworzy program działań, którego celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego  $L_{Aeq}$  i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość  $L_{Aeq} < 52\text{dB}$
- średnia uciążliwość  $52\text{dB} < L_{Aeq} < 62\text{dB}$
- duża uciążliwość  $63\text{dB} < L_{Aeq} < 70\text{dB}$
- bardzo duża uciążliwość  $L_{Aeq} > 70\text{dB}$

Poprawa klimatu akustycznego na terenie Gminy Miasta Pszów winna być oparta na polskich aktach prawnych uwzględniając jednakże istniejące standardy Unii Europejskiej.

Polski system ochrony przed hałasem bazuje na systemie standardów imisyjnych (dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku) jak i procedur imisyjnych (ustalanie dopuszczalnych poziomów hałasu

dla obiektów w drodze decyzji). Polityka Unii Europejskiej i jej dyrektywy w tym zakresie polegają na tworzeniu aktów prawnych ustanawiających wymagania akustyczne dla maszyn i urządzeń. Są to działania oparte na standardach emisyjnych.

W zakresie ochrony środowiska przed hałasem zarówno standardy emisyjne (obowiązujące w UE, do których Polska musi się dostosować) jak i imisyjne (które UE ma zamiar wprowadzić) mają służyć poprawie klimatu akustycznego.

## **6.6.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego**

### **6.6.1.1 Hałas przemysłowy**

Na terenie Gminy Miasta Pszowa występują zakłady pracy i firmy o charakterze przemysłowym, podmioty gospodarcze oferujące usługi, jednostki handlu detalicznego, stacje paliw oraz osoby fizyczne. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

Na źródła hałasu przemysłowego składają się dźwięki powstające wewnątrz i na zewnątrz budynków produkcyjnych. Chodzi o emisje dźwięku o różnej częstotliwości oraz natężeniu. Źródła hałasu pochodzą przede wszystkim od maszyn i urządzeń produkcyjnych emitujących hałas przez ściany, stropy, okna i drzwi. Natomiast źródłem hałasu na zewnątrz budynków będą zainstalowane tam maszyny i urządzenia. Ponadto do potencjalnych źródeł hałasu będą należeć także prowadzone prace dorywcze jak:

- prace remontowe
- mechaniczne cięcie materiałów
- prace polowe
- oczyszczanie gminy
- utrzymanie zieleni
- imprezy
- sygnały alarmowe
- odbywający się transport kołowy na drogach wewnętrznych zakładów.

Wykonujący prace powodujące hałas, np. koszenie traw czy cięcie asfaltu mają świadomość ograniczenia czasu wykonywania prac do niezbędnego minimum.

Zdarzają się jednak przypadki nieuzasadnionego powodowania podwyższonego poziomu hałasu np. tuningowanie układów wydechowych.

### **6.6.1.2 Hałas drogowy**

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego.

Łączna długość dróg publicznych na terenie miasta Pszów wynosi 45,5 km w tym:

- droga wojewódzka DW 933 relacji Rzychów - Pszów – Wodzisław Śląski – Pszczyna – Brzeszcze – Oświęcim – Chrzanów o długości 5,8 km,
- powiatowe o długości 19,6 km,
- gminne o długości 20,1 km.

Istniejący system pod względem obsługi terenu spełnia swoją funkcję. Sieć dróg jest dobrze rozbudowana, wszystkie przysiółki mają zapewniony dojazd.

Część ciągów nie posiada poboczy oraz chodników, zaś szerokość niektórych odcinków jezdni nie odpowiada przewidzianym dla nich normom szerokości. Jest to spowodowane nieuporządkowanym stanem własnościowym, co uniemożliwia poszerzenie niektórych odcinków.

Układ drogowy Gminy w skali wojewódzkiej powiązany jest z aglomeracją katowicką natomiast w skali powiatowej z aglomeracją rybnicką. Układ drogowy na terenie Gminy jest dobrze połączony z terenami sąsiednimi. Natężenie hałasu głównie związane jest z drogą wojewódzką

Drogi lokalne są dosyć wąskie i w okresach prac polowych narażone na zablokowanie przez przejeżdżające maszyny rolnicze oraz samochody ciężarowe. Dlatego istotnym elementem poprawy warunków ruchu lokalnego jest polepszenie parametrów technicznych poprzez poszerzenie jezdni, zniwelowanie zbyt dużych łuków jezdni, zapewnienie poboczy i chodników oraz parkingów w miejscach zainteresowania.

Stan i funkcjonalność układu drogowego na obszarze Gminy Miasta Pszów można ocenić, jako zadowalający. W obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg, wykonaniu nawierzchni bitumiczno asfaltowej na drogach posiadających aktualnie nawierzchnię tłuczniowo - żuźlową i poprawie ich funkcjonalności.

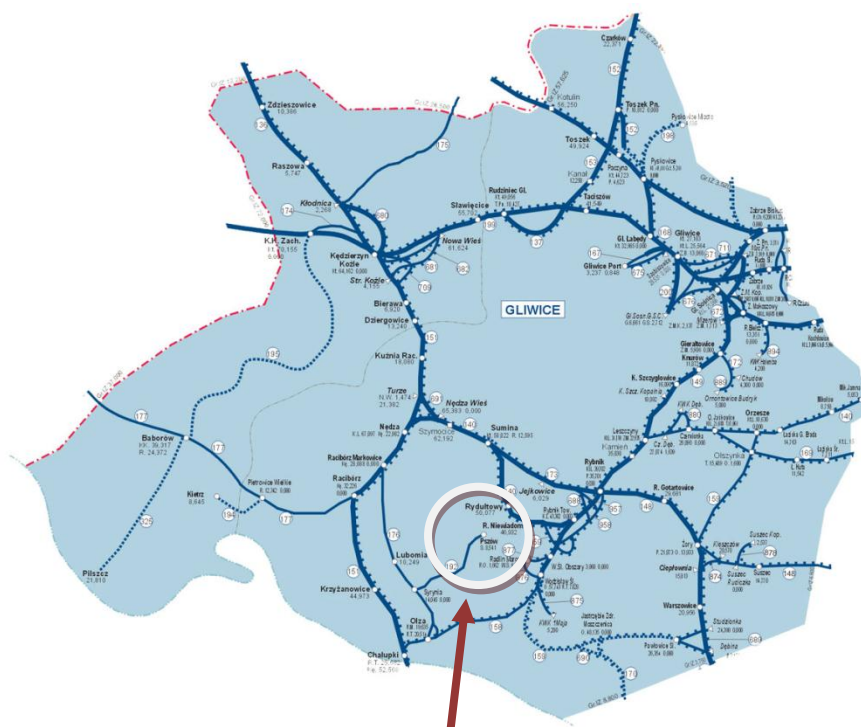
Na najbliższe lata 2009-2010 na terenie Gminy Miasta planuje się realizację zadań pn.:

- Modernizacja układu komunikacyjnego w centrum Pszowa ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego (wartość zadania 4.061.955,11 zł)
- Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej nr 933 od stacji CPN do granicy z Wodzisławiem Śląskim zadanie jest realizowane ze środków własnych (wartość zadania 1.457.000,00 zł)

### 6.6.1.3 Hałas Kolejowy

Hałas kolejowy w całej Polsce kształtuje się na porównywalnym poziomie. W porze nocnej hałas pochodzący od linii kolejowych może przewyższać dopuszczalne granice. Emisja hałasu do środowiska będzie zależeć od wielu czynników takich jak rodzaj taboru kolejowego, stan taboru kolejowego, prędkości przejazdu składów kolejowych oraz samego położenia torowiska tzn. czy jest to nasyp, wawóz, teren płaski.

Przez teren Gminy Miasta przebiega linia kolejowa PKP wykorzystywana jest do celów obsługi przemysłu wydobywczego Kompanii Węglowej S.A. KWK „Rydułtowy - Anna”. W związku z tym hałas kolejowy na terenie Gminy Miasta Pszowa jest odczuwalny przez mieszkańców w minimalnym stopniu..



Obszar Gminy Miasta Pszów

Rysunek 25 Przebieg linii kolejowych przez teren Gminy Miasta Pszowa

Źródło: [www.pkp.pl](http://www.pkp.pl), 2009

#### **6.6.1.4 Hałas lotniczy**

Z uwagi na brak lotniska na terenie Gminy Miasta Pszowa, nie występują tu problemy związane z bezpośrednim oddziaływaniem hałasu lotniczego.

#### **6.6.2 Identyfikacja potrzeb**

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, co uzyskuje się poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, bądź poprzez zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, tam gdzie nie jest on dotrzymany.

Narzędziem pomocnym w realizacji polityki ochrony środowiska przed hałasem, są mapy akustyczne. Mapy sporządza starosta, co 5 lat uwzględniając informacje zawarte w mapach akustycznych wykonywanych przez zarządzających drogą, linią kolejową lub lotniskiem, czyli obiektów zaliczonych w drodze rozporządzenia, do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływania akustyczne na znacznych obszarach. Po sporządzeniu map akustycznych starosta przekazuje je zarządowi województwa, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Największa emisja hałasu i jego uciążliwość związana jest przede wszystkim z komunikacją i przemysłem. Na terenie Gminy Miasta Pszowa hałas związany jest z przebiegiem drogi wojewódzkiej, powiatowych i dróg gminnych. Należy pamiętać, że w Gminie oprócz zakładów przemysłowych występują gospodarstwa indywidualne, których maszyny rolnicze w okresach prac polowych emitują znaczne ilości hałasu do środowiska.

Do potrzeb związanych z ochroną środowiska na terenie Miasta Pszów w zakresie ochrony przed hałasem zalicza się dbałość o stan techniczny nawierzchni dróg celem zwiększenia płynności ruchu komunikacyjnego w szczególności związanego z koniecznością przejazdu przez centrum, co wpłynie na obniżenie emisji hałasu do środowiska jak również w planach zagospodarowania przestrzennego wydzieliśmy tereny z zakazem realizacji działalności inwestycyjnej, w tym także zakładów rzemieślniczych (mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska).

Dlatego też polityka rozwoju przestrzennego w Gminie powinna przede wszystkim zostać ukierunkowana na ochrona przed degradacją terenów narażonych na hałas, ochronę walorów środowiska naturalnego oraz na poprawę klimatu akustycznego i jego kształtowanie w przyszłości.

##### **6.6.2.1 Ochrona przed hałasem przemysłowym**

Przedsiębiorstwa, zakłady i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na danym terenie kształtują klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Istnieje szereg instrumentów prawnych, którymi można oddziaływać na przedsiębiorstwa niespełniające wymagań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem. Do instrumentów tych można zaliczyć:

- procedury lokalizacyjne,
- system ocen oddziaływania na środowisko,
- system kontroli i egzekucji.

Ponadto istnieje możliwość wprowadzenia w drodze decyzji administracyjnej dopuszczalnego poziomu emisji hałasu dla przedsiębiorstwa.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczenia standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Dotyczy to również obszaru ograniczonego użytkowania, jeżeli został utworzony w związku z funkcjonowaniem zakładu.

Jeżeli akustyczne oddziaływanie będące wynikiem prowadzenia zakładu występuje na terenach, dla których nie zostały ustawowo ustalone dopuszczalne poziomy hałasu lub na terenach, dla których nie można określić dopuszczalnego poziomu hałasu poprzez przyjęcie wartości dopuszczalnych dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu – wówczas nie podejmuje się działań przewidzianych ustawą na rzecz kształtowania klimatu akustycznego tych terenów.

Funkcjonowanie zakładu powodujące emitowanie hałasu do środowiska jest dozwolone po uzyskaniu decyzji, jeżeli jest ona wymagana. Wymóg uzyskania decyzji na emitowanie hałasu występuje wówczas, gdy hałas w środowisku przekracza dopuszczalne poziomy.



Dopuszczalny poziom hałasu przenikający do środowiska ustala się w ramach decyzji, które są wymagane w przypadku prowadzenia instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i wielkość prowadzonej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych fragmentów przyrodniczych lub całości środowiska.

W przypadku wydawania decyzji na emisję hałasu do środowiska to na organie administracyjnym spoczywa obowiązek ustalenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

Organem właściwym do wydania decyzji na emitowanie hałasu jest:

- wojewoda w odniesieniu do zakładów zaliczających się do inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Inwestycje szczególnie szkodliwe dla środowiska.
- starosta w odniesieniu do zakładów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Są to inwestycje mogące pogorszyć stan środowiska.

Za emisję hałasu do środowiska nie ponosi się żadnych opłat. Natomiast za przekroczenie poziomów hałasu określonych w decyzji na emitowanie hałasu do środowiska i obowiązujących nadal decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu przenikającego do środowiska – wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza, w drodze decyzji, administracyjnej kary pieniężne. Ponadto na podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa odpowiedzialność za ochronę środowiska. Jest to odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna.

### **6.6.2.2 Ochrona przed hałasem drogowym**

W miarę rozwoju zainwestowania Gminy Miasta Pszów układ komunikacyjny należy sukcesywnie dostosowywać do zmieniających się potrzeb, szczególnie w zakresie układu dróg gminnych o lokalnym znaczeniu. Modernizacja powinna zmierzać do polepszenia parametrów technicznych dróg w celu podwyższenia bezpieczeństwa, szczególnie na odcinkach przebiegających przez tereny zainwestowane wsi, pełniących funkcje ulic. Plany na najbliższe lata przewidują modernizację i bieżące remonty dróg.

Decyzja na emitowanie hałasu do środowiska nie jest wymagana, gdy hałas powstaje w związku z eksploatacją dróg, lub z działalnością osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą.

Jednak przestrzeganie wymagań ochrony środowiska związanych z eksploatacją dróg, zapewniają zarządzający tymi obiektami. Ustawa – Prawo ochrony środowiska stanowi, że eksploatacja nie może powodować przekroczenia standardów, jakości środowiska, a emisja hałasu nie może spowodować przekroczenia standardów, jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny.

Jedynie w sytuacji, gdy w związku z eksploatacją ww. obiektu utworzono obszar ograniczonego użytkowania – wówczas eksploatacja tego obiektu w kontekście przekroczenia standardów, jakości środowiska jest oceniana poza tym obszarem.

Zarządzający drogą, jest zobowiązany do pomiarów poziomu hałasu, a ponadto wprowadzaniu działań, które będą zmierzały do ograniczenia zbyt wysokich emisji hałasu do środowiska. Organ ochrony środowiska stwierdzając przekroczenia emisji hałasu na danym terenie może w drodze decyzji nałożyć obowiązek przeprowadzenia pomiarów poziomu hałasu.

Do działań, które w znacznym stopniu ograniczają emisję hałasu komunikacyjnego należą odpowiednie konstrukcje nawierzchni. Rozwiązania takie zyskały miano „nawierzchni cichych”, są to nawierzchnie wielowarstwowe ze specjalnym doбором materiałów i warstw.

Zastosowanie cichych nawierzchni musi być połączone z odpowiednią prędkością pojazdów i jest stosowane w terenie zabudowanym przy prędkościach do 70 km/h.

Istotnym elementem zmniejszającym emisję hałasu w mieście jest ograniczenie prędkości i odpowiednie jej dostosowanie. Ważnym elementem jest tutaj wyeliminowanie częstych startów, hamowań oraz gwałtownych przyspieszeń pojazdów na niskich biegach i wysokich obrotach silnika. Gwałtowne przyspieszania, hamowania odbywają się z reguły w obrębie skrzyżowań. Dlatego istotnym elementem w zmniejszaniu hałasu w rejonie skrzyżowań jest wymuszenie odpowiedniej prędkości na pojazdach przez zastosowanie zsynchronizowanej sygnalizacji świetlnej. Rozwiązanie takie może obniżyć nam emisję hałasu w bezpośrednim sąsiedztwie skrzyżowania o ok. 3-5 dB.



## 6.6.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

<i>Cel</i>	<i>Cele długoterminowe do roku 2018</i>	<i>Cel</i>	<i>Cele krótkoterminowe do roku 2012</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>
OH.1	Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska	OH.1.1	Ograniczenie hałasu komunikacyjnego	OH.1.1.1	Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty oraz modernizację dróg w celu poprawy ich parametrów technicznych i użytkowych.	Zarząd Dróg Powiatowych Gmina Miasto Pszów
				OH.1.1.2	Dokonanie oceny akustycznej na terenie Gminy w oparciu o zintegrowane badania klimatu akustycznego w powiecie wodzisławskim	Zarząd Dróg Powiatowych
		OH.1.2	Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją	OH.1.2.1	Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem np. ulotki czy artykuły w lokalnej gazetce	Gmina Miasto Pszów
				OH.1.2.2	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej oraz wyznaczenie obszarów narażonych na hałas komunikacyjny	WIOS
				OH.1.2.3	Tworzenie naturalnych barier akustycznych poprzez nasadzenia roślin dźwiękochłonnych i izolujących od źródeł hałasu na obiektach i obszarach proponowanych do objęcia ochroną (użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary ochrony lokalnej)	Gmina Miasto Pszów, Podmioty gospodarcze oddziałujące na klimat akustycznych na terenie Gminy, odpowiednie Zarządy Dróg

## 6.6.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
OH.1.2.1	Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem np. ulotki czy artykuły w lokalnej gazecie	2009	2018	Gmina Miasto Pszów	Edukacja lokalnej społeczności	15	
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
OH.1.1.1	Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty oraz modernizację dróg w celu poprawy ich parametrów technicznych i użytkowych.	2009	2018	Zarząd Dróg Powiatowych	Poprawa Klimatu akustycznego na terenie Gminy	1000	Gmina Miasto Pszów
OH.1.1.2	Dokonanie oceny akustycznej na terenie Gminy w oparciu o zintegrowane badania klimatu akustycznego w powiecie wodzisławskim	2009	2018	Zarząd Dróg Powiatowych	Kontrola stanu środowiska, eliminacja lokalnych konfliktów	350	Gmina Miasto Pszów
OH.1.2.2	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej oraz wyznaczenie obszarów narażonych na hałas komunikacyjny	2009	2018	WIOS	Kontrola stanu środowiska, eliminacja lokalnych konfliktów	250	Gmina Miasto Pszów
OH.1.2.3	Tworzenie naturalnych barier akustycznych poprzez nasadzenia roślin dźwiękochłonnych i izolujących od źródeł hałasu na obiektach i obszarach proponowanych do objęcia ochroną (użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary ochrony lokalnej)	2009	2018	Gmina Miasto Pszów, Podmioty gospodarcze oddziałujące na klimat akustycznych na terenie Gminy, odpowiednie Zarządy Dróg	Poprawa klimatu akustycznego na terenie miejscowości wchodzących w skład Gminy	200	
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>15</b>	
<b>RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>1800</b>	

### **6.6.5 Wnioski**

W celu poprawy klimatu akustycznego na terenie Gminy Miasta Pszowa oraz ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. Poprzez zadania inwestycyjne polegające na, wymianie okien, tworzeniu osłon naturalnych, ograniczać rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego.
3. Podjąć zapobiegawcze działania inwestycyjne w zakresie infrastruktury drogowej na trasach komunikacyjnych.
4. Zapewnić możliwość lokalizacji dla obiektów przemysłowych i produkcyjnych poprzez podporządkowanie struktury przestrzennej Gminy.
5. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniać kształtowanie klimatu akustycznego.
6. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologie produkcji.

### **6.7 Oddziaływanie pól elektromagnetycznych**

Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określa, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposoby sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1883) są ustalone zróżnicowane poziomy pól elektromagnetycznych dla:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową - do 50Hz
- miejsc dostępnych dla ludności – do 300Hz

Prawo ochrony środowiska ustala obowiązek uzyskania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych przez linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110kV lub wyższym, oraz przez instalacje radiokomunikacyjne (telefonii komórkowej), radionawigacyjne i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowana izotropowo jest równa lub przekracza 15W, generujące pola o częstotliwościach od 30kHz do 30 GHz (Art. 180 pkt. 5 i art. 234 pkt. 2 wyżej powołanej ustawy). Pozwolenie wydaje wojewoda na czas nie dłuższy niż 10 lat.. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 z późniejszymi zmianami) określa obowiązek uzyskania takiego pozwolenia dla instalacji, których użytkowanie rozpoczęto przed wejściem w życie tej ustawy (1 października 2001 r.), w terminie do 31 grudnia 2005 roku (Art. 20).

Zgodnie z przepisem art. 135 ustawy Prawo ochrony środowiska, jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być zachowane standardy ochrony środowiska to między innymi dla instalacji urządzeń radiokomunikacyjnych oraz linii elektroenergetycznych tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.

#### **6.7.1 Charakterystyka i ocena aktualnego stanu**

Na terenie Gminy Miasta Pszowa zlokalizowane są dwie stacje bazowe telefonii komórkowych:

- Stacja bazowa telefonii komórkowej nr 5071 "Pszów" operatora PTK Centertel, zlokalizowana na kominie Elektrociepłowni "Anna" w Pszowie,
- Stacja bazowa Polskiej Telefonii Komórkowej ERA nr BTS 50227, zlokalizowana na wieży wodnej przy ul. Jagiełły w Pszowie.

Przez teren Gminy Miasta Pszów przechodzą napowietrzne linie elektroenergetyczne SN i NN, będące własnością Vattenfall:

- Sieci kablowe i napowietrzne nN,
- Linie 20kV napowietrzne i kablowe.

Na analizowanym obszarze zlokalizowane są:

- 43 stacje transformatorowe 20/0,4 kV,
- Jedna stacja zasilająca 110/20kV GPZ Pszów

Zaopatrzenie Pszowa w energię elektryczną odbywa się z GPZ Pszów oraz GPZ Rydułtowy, poprzez napowietrzną i kablową sieć rozdzielczą 20 kV. Zaspokojenie elektroenergetycznych potrzeb Gminy i Miasta Pszowa odbywa się na dobrym poziomie.

Sieć SN i nN na terenie Miasta Pszów jest systematycznie modernizowana i rozbudowywana, tak, aby możliwe było zasilanie w energię elektryczną wszystkich odbiorców indywidualnych jak również podmiotów prowadzących działalność gospodarczą i przedsiębiorców.

## 6.7.2 Identyfikacja potrzeb

Istniejący układ elektroenergetyczny nie jest przeszkodą dla rozwoju procesów urbanizacyjnych gminy. Zakłada się utrzymanie i dalszą rozbudowę napowietrznych i kablowych linii 20 kV na obszarze Gminy i Miasta, w rejonach skoncentrowanego budownictwa, planuje się dokonać skablowania linii średniego napięcia, dla napowietrznych i kablowych linii elektroenergetycznych.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- miejsc dostępnych dla ludności

Oprócz tego prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV, lub instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz, są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile zmiany te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie.

### 6.7.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

<i>Cel</i>	<i>Cele długoterminowe do roku 2018</i>	<i>Cel</i>	<i>Cele krótkoterminowe do roku 2012</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>
PN.1	Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska	PN.1.1	Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych	PN.1.1.1	Stworzenie rejestru potencjalnych źródeł promieniowania niejonizującego	Gmina Miasto Pszów
				PN.1.1.2	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego	Gmina Miasto Pszów
				PN.1.1.3	Opracowywanie przyszłych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagrożeń promieniowaniem niejonizującym	Gmina Miasto Pszów
				PN.1.1.4	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Urząd Marszałkowski
				PN.1.1.5	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

### 6.7.4 Harmonogram zadań

<i>L.P.</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Termin rozpoczęcia planowany</i>	<i>Termin zakończenia planowany</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Planowane efekty ekologiczne</i>	<i>Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.</i>	<i>Partnerzy</i>
<b>ZADANIA WŁASNE</b>							
PN.1.1.1	Stworzenie rejestru potencjalnych źródeł promieniowania niejonizującego	2008	2018	Gmina Miasto Pszów	Zachowanie zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców	2	Właściciele stacji przekątnikowych telefonii komórkowych
PN.1.1.2	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego	2008	2018	Gmina Miasto Pszów	Zachowanie zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców	-	Właściciele i administratorzy sieci i urządzeń elektroenergetycznych
PN.1.1.3	Opracowywanie przyszłych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagrożeń promieniowaniem niejonizującym	2008	2018	Gmina Miasto Pszów	Zachowanie zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców	bezkosztowo	Właściciele i administratorzy sieci i urządzeń elektroenergetycznych
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE</b>							
PN.1.1.4	Gromadzenie danych dotyczących	2008	2018	Urząd Marszałkowski	Zachowanie	40	Gmina Miasto Pszów

	<i>instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych</i>				<i>bezpieczeństwa mieszkańców</i>		
<i>PN1.1.5</i>	<i>Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego</i>	<i>2008</i>	<i>2018</i>	<i>Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska</i>	<i>Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców</i>	<i>350</i>	<i>Gmina Miasto Pszów</i>
<b>RAZEM ZADANIA WŁASNE</b>						<b>2</b>	
<b>RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE</b>						<b>390</b>	

## 6.7.5 Wnioski

Zadania dotyczące badań i prowadzenie rejestrów przekroczeń spoczywają na Wojewodzie. Zadania Burmistrza Gminy Miasta Pszowa polegają na właściwej lokalizacji obiektów, które emitują promieniowanie niejonizujące oraz uwzględniać ich lokalizację w miejscowych planach zagospodarowania.

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych, polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- wdrażaniu najlepszych technik ograniczających promieniowanie elektromagnetyczne,
- wyznaczaniu obszarów ograniczonego użytkowania od istniejących i projektowanych emitorów,
- lokalizacji nowych obiektów tak by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią,
- zwracanie szczególną uwagę na lokalizację zabudowań mieszkalnych, żłobków.

## 6.8 Analiza finansowa

### 6.8.1 Nakłady na realizację zadań Programu i proponowane źródła ich finansowania

Oszacowane w ramach poszczególnych kierunków ochrony środowiska koszty realizacji zadań (zarówno inwestycyjnych, jak i tzw. „miękkich”) wskazują od razu te obszary działań, których realizacja – w kontekście możliwości finansowych – będzie najtrudniejsza. Należą do nich:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Ochrona powietrza,

Zbiorcze zestawienie nakładów, w podziale na wydatki dotyczące zadań własnych i koordynowanych, przedstawia tabela poniżej.

Tabela 24 Nakłady finansowe na realizację zadań określonych w Programie

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓŁEM	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	1 505	1,0959%	1 850	7,68%	3 355	2,44%
2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	0	0,0000%	1 800	7,48%	1 800	1,31%
3.	Ochrona powierzchni ziemi	284	0,2068%	85	0,35%	369	0,27%
4.	Ochrona zasobów kopalin	0	0,0000%	1 000	4,15%	1 000	0,73%
5.	Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy	35	0,0007%		0,00%	35	0,02%
6.	Gospodarka wodno-ściekowa						
7.	Ochrona powietrza	125 680	91,5128%	12 015	49,90%	113 665	82,73%
8.	Gospodarowanie odpadami	8 820	6,4222%	5 000	20,76%	13 820	10,06%
9.	Poważne awarie	405	0,2949%		0,00%	405	0,29%
10.	Bezpieczeństwo chemiczne	585	0,4260%	140	0,58%	725	0,53%
11.	Ochrona przed hałasem	5	0,0036%		0,00%	5	0,00%
12.	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	15	0,0109%	1 800	7,48%	1 815	1,32%
13.	OGÓŁEM	2	0,0015%	390	1,62%	392	0,25%

Źródło: opracowanie własne

W kontekście zadań własnych (a zatem najistotniejszych z punktu widzenia wydatkowania środków budżetowych) ok. 91% środków przeznaczonych będzie na działania związane z systemem kanalizacji sanitarnej, deszczowej. Istotnych wydatków wymagać będzie również z redukcją emisji zanieczyszczeń do atmosfery (w szczególności działania termomodernizacyjne obiektów). Kluczowe zatem będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy strukturalnych UE i WFOŚiGW w Katowicach

Zgodnie z założeniami (określonymi w harmonogramach dla poszczególnych kierunków ochrony środowiska), wydatki na realizację zadań Programu rozłożone zostaną w czasie (do roku 2018). Na tej



podstawie wskazano szacunkowy plan finansowy w odniesieniu do zadań własnych. Odpowiednie dane w tym względzie przedstawia tabela 25 natomiast strukturę nakładów (w ujęciu rocznym) przedstawia tabela 26.

Tabela 25 Plan wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w zakresie zadań własnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Ochrona przyrody i krajobrazu	154	154	154	154	154	147	147	147	147	147	1 505
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów											0
Ochrona powierzchni ziemi	21	46	21	21	46	21	21	46	21	20	284
Ochrona zasobów kopalin											0
Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy				15	10	10					35
Gospodarka wodno-ściekowa	11 972	20 984	22 716	14 476	13 221	8 643	9 750	9 750	5 321	5 321	113 665
Ochrona powietrza	885	3 105	885	885	510	510	510	510	510	510	8 820
Gospodarowanie odpadami	90	90	45	45	45	45	45				405
Poważne awarie	59	59	59	59	59	58	58	58	58	58	585
Bezpieczeństwo chemiczne		5									5
Ochrona przed hałasem	15										15
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	2										2
<b>OGÓŁEM</b>	<b>13 198</b>	<b>24 443</b>	<b>23 880</b>	<b>15 655</b>	<b>14 045</b>	<b>9 434</b>	<b>10 531</b>	<b>10 511</b>	<b>6 057</b>	<b>6 056</b>	<b>133 810</b>

Źródło: opracowanie własne

Tabela 26 Struktura wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w zakresie zadań własnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Ochrona przyrody i krajobrazu	1,17	0,63	0,64	0,98	1,10	1,56	1,40	1,40	2,43	2,43	1,12
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ochrona powierzchni ziemi	0,16	0,19	0,09	0,13	0,33	0,22	0,20	0,44	0,35	0,33	0,21
Ochrona zasobów kopalin	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy	0,00	0,00	0,00	0,10	0,07	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03
Gospodarka wodno-ściekowa	90,71	85,85	95,13	92,47	94,13	91,62	92,58	92,76	87,85	87,86	91,29
Ochrona powietrza	6,71	12,70	3,71	5,65	3,63	5,41	4,84	4,85	8,42	8,42	6,59
Gospodarowanie odpadami	0,68	0,37	0,19	0,29	0,32	0,48	0,43	0,00	0,00	0,00	0,30
Poważne awarie	0,45	0,24	0,25	0,38	0,42	0,61	0,55	0,55	0,96	0,96	0,44
Bezpieczeństwo chemiczne	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ochrona przed hałasem	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>OGÓŁEM</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>	<b>100,00</b>

Źródło: opracowanie własne

### **6.8.2 Proponowany montaż finansowy dla zadań własnych Programu**

Z uwagi na duże trudności z opracowaniem montażu finansowego dla wszystkich zdefiniowanych w ramach Programu zadań (wynikające z różnorodności podmiotów zaangażowanych we wdrażanie zadań koordynowanych), obecnie przedstawiony zostanie wstępny montaż finansowy jedynie dla zadań własnych – mający bezpośrednie przełożenie na wydatkowanie środków budżetu samorządu terytorialnego.

Charakter zadań własnych programu wskazuje, iż optymalnymi źródłami finansowania przedsięwzięć są:

- środki funduszy Unii Europejskiej
- środki WFOŚiGW w Katowicach,
- środki własne (budżetu gminy Pszów),
- środki mieszkańców gminy – dotyczy wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji.

Podstawą do sporządzenia montażu finansowego dla zadań własnych Programu jest przedstawiony w poprzednim punkcie wstępny plan finansowy wydatków. Rozkład poszczególnych źródeł finansowania przedsięwzięć oraz ich strukturę przedstawiają odpowiednio: tabela 27 i tabela 28.

Przyjęto, iż poziom dofinansowania ze środków UE wyniesie 85% wydatków (założono iż całość nakładów stanowią koszty kwalifikowane). Pozostała część wydatków współfinansowanych w ramach RPO WSL/PO IiŚ pokryta zostanie ze środków budżetu gminy

W odniesieniu do pozostałej grupy zadań, przyjęto możliwość uzyskania dofinansowania WFOŚiGW w Katowicach na poziomie 80%. Stosunkowo niewielkie (kwotowo) zadania w całości finansowane będą ze środków będących w dyspozycji gminy Pszów. Oprócz tego zakłada się udział finansowy mieszkańców w zadaniach związanych z ochroną powietrza – jest to związane z realizacją programu ograniczenia niskiej emisji.

Należy zaznaczyć, iż przedstawiony w dalszej części montaż finansowy ma jedynie charakter poglądowy. Precyzyjne określenie wartości dofinansowania jest na etapie opracowania Programu bardzo trudne. Konieczne jest przede wszystkim opracowanie studium wykonalności i analiz finansowo-ekonomicznych, które wykażą maksymalny poziom wsparcia – biorąc pod uwagę czynniki formalno-prawne, jak również charakter konkretnych zadań.

Ponadto określony montaż finansowy nie wyklucza możliwości zastosowania innych źródeł współfinansowania, dostępnych w danym czasie.

Tabela 27 Proponowane źródła finansowania zadań własnych określonych w Programie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Fundusze UE	10 176	17 836	19 309	12 305	11 238	7 347	8 288	8 288			94 785
WFOŚiGW		541	513	513	196	170	170	154	134	134	2 526
Środki własne	2 684	5 728	3 721	2 500	2 611	1 917	2 073	2 069	5 923	5 922	35 149
Pozostałe środki (środki mieszkańców - dotyczy wdrażania PONE)	338	338	337	337							1 350
OGÓŁEM	13 198	24 443	23 880	15 655	14 045	9 434	10 531	10 511	6 057	6 056	133 810

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28 Struktura źródeł finansowania zadań własnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Fundusze UE	77,10	72,97	80,86	78,60	80,01	77,87	78,70	78,85	0,00	0,00	70,84
WFOŚiGW	0,00	2,21	2,15	3,28	1,40	1,81	1,62	1,47	2,22	2,21	1,89
Środki własne	20,33	23,43	15,58	15,97	18,59	20,32	19,69	19,69	97,78	97,79	26,27
Pozostałe środki (środki mieszkańców - dotyczy wdrażania PONE)	2,56	1,38	1,41	2,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,01
OGÓŁEM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne

### 6.8.3 Ocena możliwości budżetowy wdrożenia zadań własnych Programu

Pomimo szerokiej dostępności zewnętrznych źródeł wsparcia, skuteczne wdrożenie przedsięwzięć określonych w Programie wymagać będzie istotnego zaangażowania budżetu gminy.

Ważnym z punktu widzenia polityki pozyskiwania środków finansowych na inwestycje jednostek samorządu terytorialnego jest określenie zdolności do zaciągania zobowiązań. Możliwości Gminy w tym zakresie reguluje ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 249, poz. 2104, ze zmianami).

#### **Art. 169.**

*1. Łączna kwota przypadających w danym roku budżetowym:*

*1) spłat rat kredytów i pożyczek (...) wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek (...)*

*2) wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (...) wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych (...)*

*3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń oraz gwarancji - nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.*

#### **Art. 170.**

*1. Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym.*

Planowana wysokość nakładów inwestycyjnych gminy Pszów w latach 2008-2018 wynosi 133,8 mln. zł. Wartość ta wydaje się olbrzymim obciążeniem dla budżetu, którego roczne dochody oscylują wokół kwoty 28 mln zł. Niemniej jednak warto wskazać kilka aspektów, które przemawiają za realnością wdrożenia Programu:

- znaczna część wydatków (dotyczy gospodarki wodno-ściekowej) zrefundowana zostanie w formie dotacji ze środków UE,
- w chwili obecnej wskaźniki zadłużenia pozostają na niskim, bezpiecznym poziomie,
- zadania rozłożone są w stosunkowo długim okresie czasu.

Dla określenia zdolności budżetu gminy Pszów do wdrożenia zadań wynikających z programu, przyjęto następujące założenia:

- podstawą obliczeń są dane UM Pszów dotyczące przepływów finansowych budżetu w latach 2006-2008; dane stanowią punkt odniesienia (stan bazowy) do dalszych kalkulacji,
- przyjęto tempo wzrostu dochodów na poziomie 2% w skali roku a wydatków bieżących – 1,8% w skali roku
- na dane wyjściowe (bazowe) nałożono przewidywane wpływy i wydatki z tytułu zobowiązań wobec WFOŚiGW w Katowicach; ponadto powiększono dochody budżetowe o dotacje UE, jak również zwiększono wydatki ogółem (efekt realizacji zadań Programu); skorygowane przepływy finansowe (uwzględniające realizację zadań) określają „stan docelowy”,
- wysokość oprocentowania zobowiązań wobec funduszy ochrony środowiska określono na poziomie 3% w skali roku.

Wyniki obliczeń przedstawiają: tabela 29 i tabela 30.

Jak wynika z dokonanych kalkulacji, realizacja Programu nie doprowadzi do sytuacji zagrożenia zdolności finansowej (odpowiednie wskaźniki ustawowe pozostaną na bezpiecznym poziomie).

Ważnym elementem wsparcia procesu wdrażania zadań przewidzianych w programie będzie Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jak wynika z sprawozdania z wykonania przychodów i wydatków tego funduszu za rok 2007 r. roczna kwota wydatków może osiągnąć poziom ok. 110 tys zł, co w skali lat 2009-2018 oznacza możliwość pokrycia wydatków w łącznej 1 110 mln zł.

Tabela 29 Ocena zdolności finansowej gminy Pszów – przepływy pieniężne dla stanu bazowego

Lp.	Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1.	Dochody ogółem	23 307	25 861	20 112	28 399	28 967	29 547	30 137	30 740	31 355	31 982	32 622	33 274	33 940
		125	666	684	656	648	000	939	697	510	619	271	716	209
1.1	Dochody własne	14 253	16 485	11 581	17 346	17 693	18 047	18 408	18 776	19 151	19 535	19 925	20 324	20 730
		852	603	419	528	458	327	273	438	966	005	705	219	703
1.2	Dotacje i subwencje	9 053	9 376	8 531	11 053	11 274	11 499	11 729	11 964	12 203	12 447	12 696	12 950	13 209
		273	063	265	128	190	673	666	259	544	614	566	497	506
2.	Wydatki ogółem	23 616	24 396	18 120	31 379	28 942	29 496	30 060	30 636	31 222	31 820	32 429	33 050	33 683
		370	400	737	134	819	474	823	077	446	147	403	438	481
2.1	Wydatki bieżące	19 247	19 419	15 825	24 828	25 250	25 679	26 116	26 560	27 012	27 471	27 938	28 413	28 896
		208	608	555	632	718	980	539	520	048	252	263	213	237
2.2	Wydatki majątkowe, w tym:	4 369	4 976	2 295	6 550	3 692	3 816	3 944	4 075	4 210	4 348	4 491	4 637	4 787
		162	792	182	502	101	494	284	557	398	895	140	225	244
2.2.1	wydatki inne	4 369	4 976	2 295	6 550	3 692	3 816	3 944	4 075	4 210	4 348	4 491	4 637	4 787
		162	792	182	502	101	494	284	557	398	895	140	225	244
2.2.2	wydatki na zadania własne w ramach POS minus zaplanowane w WPI													
3.	Wynik finansowy	-309	1 465	1 991	-2 979	24 829	50 526	77 116	104 620	133 064	162 472	192 868	224 278	256 728
		245	266	947	478									
4.	Łączna kwota długu na koniec roku	2 515	1 072	220 765	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		776	969											
4.1	Stan zaciągniętych pożyczek i zobowiązań	2 173	1 072	220 765			0							
		276	969											
4.2	Stan pozostałych zobowiązań	342 500												
5.	Zobowiązania do pokrycia w danym roku	916 479	1 127 405	846 731	240 765	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1	Splata rat kredytów i pożyczek	846 651	1 058 685	797 625	220 765									
5.2	Splata odsetek od kredytów i pożyczek	69 828	68 720	49 106	20 000									
5.3	Pozostałe zobowiązania	1 183 378	344 646											
6.	Wskaźnik (art. 169 ustawy o finansach publicznych)	3,93%	4,36%	4,21%	0,85%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
7.	Wskaźnik (art. 170 ustawy o finansach publicznych)	10,79%	4,15%	1,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
8.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	61,16%	63,75%	57,58%	61,08%	61,08%	61,08%	61,08%	61,08%	61,08%	61,08%	61,08%	61,08%	61,08%
9.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	18,50%	20,40%	12,67%	20,88%	12,76%	12,94%	13,12%	13,30%	13,49%	13,67%	13,85%	14,03%	14,21%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych budżetowych UM Pszów

Tabela 30 Ocena zdolności finansowej gminy Pszów – przepływy pieniężne dla stanu docelowego

Lp.	Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1.	Dochody ogółem	23 307 125	25 861 666	20 112 684	38 575 856	46 804 048	48 855 600	42 442 539	41 978 547	38 702 060	40 270 119	40 909 771	33 274 716	33 940 209
1.1	Dochody własne	14 253 852	16 485 603	11 581 419	17 346 528	17 693 458	18 047 327	18 408 273	18 776 438	19 151 966	19 535 005	19 925 705	20 324 219	20 730 703
1.2	Dotacje i subwencje	9 053 273	9 376 063	8 531 265	21 229 328	29 110 590	30 808 273	24 034 266	23 202 109	19 550 094	20 735 114	20 984 066	12 950 497	13 209 506
2.	Wydatki ogółem	23 616 370	24 396 400	18 120 737	44 577 134	53 385 819	53 376 474	45 715 823	44 681 077	40 656 446	42 351 147	42 940 403	39 107 438	39 739 481
2.1	Wydatki bieżące	19 247 208	19 419 608	15 825 555	24 828 632	25 250 718	25 679 980	26 116 539	26 560 520	27 012 048	27 471 252	27 938 263	28 413 213	28 896 237
2.2	Wydatki majątkowe, w tym:	4 369 162	4 976 792	2 295 182	19 748 502	28 135 101	27 696 494	19 599 284	18 120 557	13 644 398	14 879 895	15 002 140	10 694 225	10 843 244
2.2.1	wydatki inne	4 369 162	4 976 792	2 295 182	6 550 502	3 692 101	3 816 494	3 944 284	4 075 557	4 210 398	4 348 895	4 491 140	4 637 225	4 787 244
2.2.2	wydatki na zadania własne w ramach POS				13 198 000	24 443 000	23 880 000	15 655 000	14 045 000	9 434 000	10 531 000	10 511 000	6 057 000	6 056 000
3.	Wynik finansowy	-309 245	1 465 266	1 991 947	-6 001 278	-6 581 771	-4 520 874	-3 273 284	-2 702 530	-1 954 386	-2 081 028	-2 030 632	-5 832 722	-5 799 272
4.	Łączna kwota długu na koniec roku	2 515 776	1 072 969	220 765	0	487 000	895 000	1 252 000	1 272 000	1 249 400	1 209 800	1 139 200	1 035 600	1 169 200
4.1	Stan zaciągniętych pożyczek i zobowiązań	2 173 276	1 072 969	220 765	0	487 000	895 000	1 252 000	1 272 000	1 249 400	1 209 800	1 139 200	1 035 600	1 169 200
4.2	Stan pozostałych zobowiązań	342 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	Zobowiązania do pokrycia w danym roku	916 479	1 127 405	846 731	240 765	54 000	121 230	186 000	218 240	236 440	253 272	267 594	278 926	38 208
5.1	Splata rat kredytów i pożyczek	846 651	1 058 685	797 625	220 765	54 000	105 000	156 000	176 000	193 000	210 000	225 000	238 000	0
5.2	Splata odsetek od kredytów i pożyczek	69 828	68 720	49 106	20 000	0	16 230	30 000	42 240	43 440	43 272	42 594	40 926	38 208
5.3	Pozostałe zobowiązania	1 183 378	344 646	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Wskaźnik (art. 169 ustawy o finansach publicznych)	3,93%	4,36%	4,21%	0,62%	0,12%	0,25%	0,44%	0,52%	0,61%	0,63%	0,65%	0,84%	0,11%
7.	Wskaźnik (art. 170 ustawy o finansach publicznych)	10,79%	4,15%	1,10%	0,00%	1,04%	1,83%	2,95%	3,03%	3,23%	3,00%	2,78%	3,11%	3,44%
8.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	61,16%	63,75%	57,58%	44,97%	37,80%	36,94%	43,37%	44,73%	49,49%	48,51%	48,71%	61,08%	61,08%
9.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	18,50%	20,40%	12,67%	44,30%	52,70%	51,89%	42,87%	40,56%	33,56%	35,13%	34,94%	27,35%	27,29%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych budżetowych UM Pszów



## 7 Narzędzia i instrumenty realizacyjne Programu

### 7.1 Mechanizmy prawne

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska określa narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakłada na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- wojewoda,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Wójt Gminy sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Wójt / Burmistrz lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt, występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wójt / Burmistrz okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wójt / Burmistrz w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

#### 7.1.1 Kompetencje wójta/burmistrza w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności

- wprowadzenie formy ochrony przyrody,
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów;
- naliczanie opłat za usunięcie drzew i krzewów,
- wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie terenów zieleni, drzew i krzewów oraz za ich usuwanie bez wymaganego zezwolenia.

#### 7.1.2 Kompetencje wójta/burmistrza w zakresie ochrony wód

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalacje w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzające do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- wydawanie pozwoleń wodno-prawnych.

#### 7.1.3 Kompetencje wójta/burmistrza w zakresie ochrony powietrza

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalacje w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,

#### 7.1.4 Kompetencje wójta/burmistrza w zakresie gospodarki odpadami

- nakazanie posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji.

## **7.2 Prawo ochrony środowiska i inne akty niezbędne do realizacji Programu Ochrony Środowiska**

### **7.2.1 Ustawy**

- Dz. U. 2004 nr 11 poz. 97 Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
- Dz. U. 2001 nr 63 poz. 638 Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych.
- Dz. U. 2004 nr 121 poz. 1266 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- Dz. U. 2003 nr 178 poz. 1749 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 października 2003 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o scalaniu i wymianie gruntów
- Dz. U. 2004 nr 93 poz. 898 Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym
- Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
- Dz. U. 2005 nr 267 poz. 2255 Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne
- Dz. U. 2001 nr 115 poz. 1229 Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne.
- Dz. U. 2006 nr 123 poz. 858 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków
- Dz. U. 2001 nr 72 poz. 747 Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.
- Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 stycznia 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo ochrony środowiska
- Dz. U. 2007 nr 39 poz. 251 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach
- Dz. U. 2006 nr 144 poz. 1042 Ustawa z dnia 23 czerwca 2006 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- Dz. U. 2004 nr 236 poz. 2369 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu
- Dz. U. 2003 nr 46 poz. 392 Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska
- Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

### **7.2.2 Rozporządzenia**

- Dz.U. 2007 nr 240 poz. 1753 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie
- Dz.U. 2005 nr 243 poz. 2063 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie
- Dz.U. 2001 nr 60 poz. 616 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.

- Dz.U. 2007 nr 109 poz. 752 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych
- Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1206 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów.
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2839 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia
- Dz.U. 2001 nr 148 poz. 1660 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie rejestru obszarów górniczych.
- Dz.U. 2001 nr 152 poz. 1735 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów, oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić uproszczoną ewidencję odpadów.
- Dz.U. 2007 nr 133 poz. 930 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami
- Dz.U. 2007 nr 101 poz. 687 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami
- Dz.U. 2002 nr 8 poz. 70 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody.
- Dz.U. 2007 nr 105 poz. 718 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska
- Dz.U. 2004 nr 1 poz. 2 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów
- Dz.U. 2002 nr 87 poz. 798 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu.
- Dz.U. 2006 nr 136 poz. 964 Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych
- Dz.U. 2002 nr 122 poz. 1055 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.
- Dz.U. 2002 nr 134 poz. 1140 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych.
- Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi.
- Dz.U. 2002 nr 155 poz. 1298 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych.
- Dz.U. 2007 nr 158 poz. 1105 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko
- Dz.U. 2007 nr 120 poz. 828 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku
- Dz.U. 2002 nr 179 poz. 1498 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem.

- Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1595 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny.
- Dz.U. 2002 nr 204 poz. 1728 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.
- Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego
- Dz.U. 2003 nr 1 poz. 12 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2002 nr 220 poz. 1858 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.
- Dz.U. 2002 nr 241 poz. 2093 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.
- Dz.U. 2003 nr 18 poz. 164 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji
- Dz.U. 2007 nr 192 poz. 1392 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem
- Dz. U.2008 nr 47 poz. 281 Rozporządzenie Ministra środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1867 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2003 nr 61 poz. 549 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów
- Dz.U. 2003 nr 104 poz. 971 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2842 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji

### **7.2.3 Inne akty prawne**

#### **Obwieszczenia**

- M.P. 2007 nr 68 poz. 754 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 20 września 2007 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2008
- M.P. 2007 nr 65 poz. 732 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 18 września 2007 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2008
- M.P. 2007 nr 42 poz. 486 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie stawek opłat za działalność polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu złóż kopalin, magazynowaniu substancji oraz składowaniu odpadów na rok 2008
- M.P. 2007 nr 42 poz. 485 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie górnych i dolnych stawek opłat eksploatacyjnych na rok 2008

- M.P. 2007 nr 32 poz. 377 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 8 maja 2007 r. w sprawie średniej krajowej przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2006 r. przypadających na jednego mieszkańca

#### **Inne akty prawne**

- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej, przyjęta przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 23 sierpnia 2001 r.
- Polityka Leśna Państwa przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 22 kwietnia 1997 r.
- Strategia rozwoju turystyki w Polsce na lata 2007-2013, 2007r.
- Zaktualizowana prognoza oddziaływania na środowisko Projektu strategii rozwoju turystyki na lata 2007 – 2013 sierpień 2006 r.
- Strategia ochrony Obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań na lata 2006-2013,
- Strategia gospodarki wodnej Dokument przyjęty przez radę ministrów w dniu 13 września 2005 r.
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 z elementami prognozy do roku 2020 dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 czerwca 2005 r.
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem problematyki wsi popegeerowskiej, grudzień 2004

#### **7.2.4 Obowiązujące dyrektywy w zakresie ochrony środowiska**

- Dyrektywa 2004/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, z uwzględnieniem mechanizmów projektowych Protokołu z Kioto
- Decyzja Rady przyjmująca program szczegółowy badań, rozwoju technologicznego i demonstracji w dziedzinie energii, środowiska i stałego rozwoju (1998-2002)
- Dyrektywa 2000/14/WE Parlamentu Europejskiego i I Rady w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń
- Decyzja nr 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego
- Dyrektywa Rady w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku
- Dyrektywa 94/63/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kontroli emisji lotnych związków organicznych (LZO) wynikających ze składowania paliwa i jego dystrybucji z terminali do stacji paliw
- Dyrektywa Rady 96/61/WE dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli
- Dyrektywa Rady 97/11/WE zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre publiczne i prywatne przedsięwzięcia na środowisko
- Dyrektywa Rady 91/156/EWG zmieniająca Dyrektywę 75/442/EWG w sprawie odpadów
- Dyrektywa Rady 80/68/EWG w sprawie ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne
- Dyrektywa Rady 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko
- Dyrektywa Rady 87/101/EWG zmieniająca dyrektywę 75/439/EWG w sprawie unieszkodliwiania olejów odpadowych
- Dyrektywa 90/1210/EWG w sprawie ustanowienia Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska oraz europejskiej sieci informacji i obserwacji środowiska
- Dyrektywa Rady 90/313/EWG w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku
- Dyrektywa Rady 91/692/EWG normalizująca i racjonalizująca sprawozdania w sprawie wykonywania niektórych dyrektyw odnoszących się do środowiska



- Dyrektywa Rady 91/689/EEC w sprawie odpadów niebezpiecznych
- Dyrektywa Komisji 93/67/EWG ustanawiająca zasady oceny ryzyka dla człowieka i środowiska naturalnego ze strony substancji notyfikowanych zgodnie z dyrektywą Rady 67/548/EWG
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/81/WE z 23 października 2001 r. w sprawie krajowych pułapów emisji dla niektórych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego (dokument opublikowany w Fakty. Dokumenty nr II, czerwiec 2002, PSE SA)
- Decyzja ramowa Rady 2003/80/WSiSW w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne
- Dyrektywa Rady z dnia 01.12.1986r. w sprawie hałasu emitowanego przez zmechanizowany sprzęt gospodarstwa domowego (numer aktu prawnego 86/594/EWG; miejsce opublikowania OJ 334, 06.12.1986),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 08.05.2000r. w sprawie zbliżenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących hałasu emitowanego przez urządzenia stosowane na zewnątrz pomieszczeń (numer aktu prawnego 2000/14/WE; miejsce opublikowania OJ L 162, 03.07.2000),
- Wspólne stanowisko Rady z dnia 07.06.2001r. w sprawie przyjęcia dyrektywy 2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej oceny i zarządzania hałasem w środowisku (numer aktu prawnego CP (EC) No 25/2001).
- Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE

## **8 Dostęp do informacji, edukacja ekologiczna, udział społeczeństwa**

Według ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz.U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm. organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają:

- projekty: polityki ekologicznej państwa, wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, programów ochrony powietrza, programów ochrony środowiska przed hałasem, e) zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych – przed ich skierowaniem do postępowania z udziałem społeczeństwa;
- polityki, strategię, plany lub programy,
- prognozy oddziaływania na środowisko,
- decyzje wydawane dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, które nie są bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynikają z tej ochrony;
- raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- analizy porealizacyjne;
- opracowania ekofizjograficzne, mapy akustyczne
- wnioski o wydanie pozwolenia oraz pozwolenia,
- przeglądy ekologiczne;
- rejestry substancji niebezpiecznych
- raporty o bezpieczeństwie
- zewnętrzne plany operacyjno-ratownicze;
- decyzje o wymiarze, odroczeniu terminu płatności, zmniejszeniu i umorzeniu opłat za korzystanie ze środowiska lub administracyjnych kar pieniężnych i wiele innych.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez organ gminy znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami, a także same już zatwierdzone opracowania. W ramach współuczestnictwa społeczeństwa i niektórych grup społecznych w tworzeniu niniejszego opracowania będzie ono poddawane konsultacjom

społecznym. Władze Gminy Miasta Pszowa udostępnią projekty POŚ i PGO do publicznej wiadomości poprzez umożliwienie wglądu do dokumentów na stronie internetowej, oraz w Referacie Gospodarki Komunalnej i Ekologii Urzędu Miejskiego, możliwe będą również wszelkiego rodzaju konsultacje i udział społeczeństwa. Działania te zostaną poprzedzone informacjami i ogłoszeniami zamieszczonymi na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim, na stronie internetowej oraz w gazecie gminnej. Narzędzia takie usprawniają współpracę i budowanie partnerstwa. Ważną rolę również odgrywa budowanie powiązań między samorządami, a społeczeństwem, gdzie podstawą są komunikacje społeczne, systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzanie mechanizmów budowania świadomości. Zainteresowane osoby będą miały możliwość wpływu na ostateczny kształt opracowań, zostanie stworzone narzędzie dające możliwość zrozumienia niejasnych kwestii zamieszczonych w dokumentacji. Wynikiem tak szerokich działań z użyciem wielu narzędzi komunikacji interpersonalnej będzie stworzenie dokumentacji w formie satysfakcjonującej zarówno dla władz gminy jak i społeczeństwa.

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2018 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm. narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne Gminy winny być skierowane również do mieszkańców poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Ważną rolę dla lokalnej społeczności Gminy Miasta Pszowa odgrywa działalność Szkół i Przedszkoli, corocznie na jesień zorganizowana jest akcja „Sprzątanie Świata”. Ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach gmina miasto Pszów kupuje worki i rękawice foliowe. W szkołach corocznie organizowany jest Konkurs wiedzy ekologicznej. W kwietniu każdego roku w Gimnazjum w Pszowie organizowany jest Tydzień Ziemi. Z tej okazji uczniowie przygotowują audycje radiowe, odczyty i referaty dotyczące zanieczyszczenia środowiska. W klasach przeprowadzane są rambity konkursy i quizy o tematyce ekologicznej, a godziny wychowawcze poświęcone są problemom zagrożenia środowiska i ochrony przyrody. Ponad to uczniowie wykonują rzeźby z surowców wtórnych, organizują pokazy mody ekologicznej, sadzą drzewka i zakładają ogródki klasowe. Na zakończenie Tygodnia Ziemi odbywa się akademie, na której prezentowane są wiersze i opowiadania ekologiczne przygotowane przez uczniów, a zespół teatralny prezentuje przedstawienie.

Na terenie szkół prowadzona jest zbiórka surowców wtórnych. Gmina Miasto nawiązała współpracę z:

- firmą „BEATA” z Rybnika, która przeprowadza zbiórkę makulatury, plastikowych butelek i puszek aluminiowych,
- Organizacją Odzysku „REBA” z Warszawy, która jest organizatorem ogólnokrajowego programu zbiórki zużytych baterii w szkołach.

Środki finansowe uzyskane ze zbiórki surowców są przeznaczane na nagrody dla uczniów, a także na wyposażenie pracowni szkolnych (sprzęt akwarystyczny, atlasy, sprzęt komputerowy).

W bibliotekach szkolnych organizowane są wystawy książek i czasopism ekologicznych.



Koło Przyrodnicze zajmuje się zagadnieniami związanymi z ochroną przyrody i zagrożeniami środowiska naturalnego. Uczniowie przystąpili do programu Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody „pro Natura”- „Ochrona Płazów województwie śląskim”. I w związku z tym od kwietnia do czerwca prowadzone są badania i obserwacje płazów nad zbiornikiem wodnym położonym przy ul. Staffa w Pszowie.

Średnio corocznie akcje ekologiczne są wspierane ze środków GFOSiGW kwotą około 3000 zł

Innym ważnym zadaniem z zakresu edukacji ekologicznej, w powiązaniu z promocją cennych terenów pod względem krajobrazu kulturowego i przyrodniczego jest tworzenie tras rowerowych, turystycznych, w oparciu o walory krajobrazowe i atrakcyjne tereny turystyczne.

Trasy rowerowe przebiegające przez Gminę Miasto Pszów:

- trasa rowerowa nr 316 - Olza – Odra – Rogowiec – Bluszczów – Buków – Lubomia – Świątłowiec – Szybik – Zawada – Syrynka – Czyżowice – Gorzyce – Uchylsko – Gorzyczki – Turza Śląska – Turzyczka – Wodzisław Śląski - Trasa żółta, długość 52 km.
- trasa rowerowa nr 317 - Raciborz – Kornowac – Krzyżkowice – Pszów – Kokoszyce – Wodzisław Śląski – Radlin - trasa niebieska, długość 16,5 km.
- trasa rowerowa nr 320 - Rybnik-Orzepowice, Ośrodek „KOTWICA” – Zebrzydowice – Billzowiec – Skraj Czernicy – Rydułtowy – Krzyżkowice – Świątłowiec trasa czerwona, długość 22 km.
- trasa rowerowa nr 321 Skraj Rydułtów – Pszowskie Doły - trasa żółta, długość 2 km.
- trasa rowerowa nr 322 - Skraj Rydułtów – Kalwaria – Pszowskie Doły – Skraj Krzyżkowic - trasa zielona, długość 5 km.
- trasa rowerowa nr 323 - „szlak pielgrzymkowy” - Pszów – OS. Biernackiego – Głóżyny – Radlin – Obszary – Jankowice Rybnickie - Trasa żółta, długość 17.4 km.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej działce gospodarki środowiskowej.

## **9 Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych**

Przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach Programu Ochrony Środowiska (POŚ) mają w większości charakter zadań złożonych i kosztownych. Biorąc pod uwagę możliwości finansowe Gminy Miasta Pszów istnieje konieczność wsparcia konkretnych projektów w postaci preferencyjnego dofinansowania.

Z uwagi na fakt, iż zadania związane z ochroną środowiska traktowane są jako szczególnie istotne dla zrównoważonego rozwoju kraju, występuje możliwość pozyskania środków finansowych na częściowe pokrycie wydatków związanych tymi działaniami.

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska są:

1. Źródła zagraniczne, w tym środki:
  - Unii Europejskiej, dostępne w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.
  - Funduszu na rzecz Globalnego Środowiska
2. Źródła krajowe, w tym środki:
  - Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
  - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
  - Fundacji Ekofundusz

W przypadku inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej większość zadań finansowana będzie w ramach środków funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.

Uzupełnieniem środków funduszy UE może być dofinansowanie z krajowych funduszy ochrony środowiska, które w szczególności udzielają preferencyjnych pożyczek. Z zakresu odnawialnych źródeł energii wartym rozważenia jest aplikacja o środki Fundacji Ekofundusz.

Konkretny wybór formy i źródła dofinansowania będzie musiał być poprzedzony szczegółową analizą i znaleźć odzwierciedlenie w studium wykonalności dla poszczególnych inwestycji. Analizę taką najkorzystniej oprzeć o aktualne dane zamieszczane na stronach internetowych odpowiednich instytucji:

- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (PO IIŚ, fundusze strukturalne UE): [www.mrr.gov.pl](http://www.mrr.gov.pl)
- „Fundusz na rzecz Globalnego Środowiska: [www.undp.org.pl](http://www.undp.org.pl)
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: [www.nfosigw.gov.pl](http://www.nfosigw.gov.pl)
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach: [www.wfosigw.katowice.pl](http://www.wfosigw.katowice.pl)
- Fundacja Ekofundusz: [www.ekofundusz.org.pl](http://www.ekofundusz.org.pl)

Szczegółowe określenie w momencie przygotowania Programu Ochrony Środowiska źródeł finansowania dla poszczególnych inwestycji nie może uwzględniać obserwowanego procesu ciągłych zmian co do zasad ich stosowania. Stąd też – w kontekście założonego wieloletniego horyzontu programowania – w dalszej części rozdziału przedstawiona zostanie propozycja rozwiązań w zakresie finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska, bazująca na aktualnie dostępnych danych.

## **10 Monitoring i kontrola realizacji przedsięwzięć zapisanych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszowa**

### **10.1 Monitoring środowiska**

Państwowy monitoring środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z 2001 roku system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Elementem polityki ekologicznej gminy jest tworzenie i wyposażanie systemu badań stanu środowiska, przetwarzanie uzyskanych danych oraz ich upowszechnianie. Rozwój systemów gromadzenia, interpretowania, wykorzystywania, prognozowania zmian stanu środowiska i publikacji danych o środowisku.

Ponadto, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy sporządzanie co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

#### **10.1.1 Ochrona przyrody i bioróżnorodności**

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

#### **10.1.2 Ochrona powierzchni ziemi**

Celem monitorowania jest określenie:

- ilość zdegradowanych gruntów

- ilość gruntów zrekultywowanych
- ilość gruntów przeznaczonych na uprawy energetyczne
- zawartość metali ciężkich w glebie
- zasobność gleby oraz odczyn

### **10.1.3 Ochrona powietrza**

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej,
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych Miasta, w szczególności
- w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu przedsięwzięć modernizacyjnych).

### **10.1.4 Ochrona wód**

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska,
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

### **10.1.5 Gospodarowanie odpadami**

Szczegółowe aspekty dotyczące monitoringu w zakresie gospodarowania odpadami zawarte zostaną w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Miasta Pszowa.

## 11 System zarządzania środowiskowego w Pszowie

### 11.1 System EMAS

W roku 1993 kraje Unii Europejskiej przyjęły do stosowania Rozporządzenie Rady Wspólnoty dotyczące udziału przedsiębiorstw z sektora przemysłowego w unijnym programie ekozarządzania i audytów, zwanym EMAS. Skrót ten pochodzi od pierwszych liter oryginalnej nazwy Eco-Management and Audit Scheme<sup>25</sup> (\*System Ekozarządzania i Eko-auditów).

System ten umożliwia zarejestrowanie firmy znajdującej się na obszarze Unii Europejskiej i spełniającej wymagania określone w rozporządzeniu.

Ponadto sprawdza się czy w raporcie firmy zawarte są dane o stanie środowiska.

W roku 2001 zatwierdzono i wprowadzono w życie rozporządzenie, które umożliwia dobrowolne uczestnictwo w programie nie tylko przedsiębiorstw przemysłowych, ale również różnego rodzaju organizacji.

Organizacje które mają już wprowadzony System Zarządzania Środowiskowego z dużo większą łatwością mogą przystąpić do rejestracji w EMAS ponieważ podstawową sprawą jest uznanie zgodności funkcjonującego Systemu Zarządzania Środowiskowego wymaganiami normy ISO 14001.

### 11.2 REMAS<sup>26</sup>

Regionalny System Zarządzania Środowiskowego w skrócie REMAS ma na celu przede wszystkim:

- poprawę stanu ochrony środowiska,
- sukcesywnego zmniejszania źródeł zanieczyszczeń i ich negatywnych skutków,
- racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi z równoczesną ochroną walorów środowiska.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska każde województwo, powiat i gmina musi, opracowywać program ochrony środowiska. Realizacja efektów zawartych w programach ochrony środowiska dokonywana jest, co 2 lata. Zapisy ustawowe mogą być skutecznie realizowane tylko wówczas, jeśli programy powiatowe i gminne powstają i są realizowane jedynie w sposób zintegrowany. Dlatego też należy zapewnić funkcjonowanie (wyłącznie na zasadach dobrowolności) Regionalnego Systemu Zarządzania Środowiskowego REMAS. System ten łączy w sobie model czystej produkcji, zasadnicze elementy międzynarodowych norm ISO 14000 oraz specjalne narzędzia w postaci programów komputerowych i baz danych wspomagających wdrażanie i integrację tego modelu. Na wprowadzany system REMAS składają się szczegółowe algorytmy postępowania powiązane ze sobą za pomocą następujących procedur operacyjnych:

- 1. PR 1 - Zarządzania środowiskowego** – określa on sposób organizacji zarządzania środowiskowego w gminie/powiecie. Pomaga w opracowaniu polityki środowiskowej, ustala cele i zadania środowiskowe, generuje program zarządzania środowiskowego i stanowi zasadnicze elementy programu ochrony środowiska.
- 2. PR 2 - Oceny efektów działalności środowiskowej** – określa zasady monitorowania i okresowego wpływu działalności gminy/powiatu na środowisko, identyfikuje aspekty środowiskowe, określa priorytety. Pozwala opracowywać działania korygujące i zapobiegawcze oraz doskonali funkcjonowanie systemu.
- 3. PR 3 - Zarządzania informacjami ekologicznymi** – określa zasady gromadzenia danych, przetwarzania i udostępniania informacji w skali całego województwa pomiędzy partnerami REMAS.

W modelu REMAS instrumenty instytucjonalne spełniają rolę stymulującą samorządy i przedsiębiorstwa do podejmowania ważnych inwestycji ekologicznych dla całego regionu biorąc pod uwagę również instrumenty ekonomiczne.

Wprowadzany w województwie śląskim system REMAS w sposób zintegrowany i ukierunkowany na zrealizowanie dużych zadań spełnia kryteria dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej.

<sup>25</sup> R.Pochyluk, P.Grudowski, J.Szymański „Zasady wdrażania systemu zarządzania środowiskowego zgodnego z wymaganiami normy ISO 14001”, Gdańsk 1999 r

<sup>26</sup> Sokół W.A. „Zintegrowany system zarządzania środowiskowego powiatem i gminami ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami komunalnymi” – opis projektu WFOŚ, Katowice, grudzień 2001 r.

### **11.3 System Zarządzania Środowiskowego na obszarze Gminy Miasta Pszowa**

System Zarządzania Środowiskowego umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz podejmowanie działań dla poprawy stanu środowiska.

W Urzędzie Miejskim został wprowadzony System REMAS, który powinien być corocznie aktualizowany.

Wszystkie wymagane elementy Systemu Zarządzania Środowiskowego powinny być wdrożone, a ustalone procesy, zwłaszcza te związane ze znaczącymi oddziaływaniami na środowisko powinny być okresowo kontrolowane.

Każdy pracownik Urzędu Miejskiego powinien być świadomy swojej roli w Systemie Zarządzania Środowiskowego.

W ramach wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego, w Urzędzie Miejskim powinien zostać powołany Pełnomocnik ds. Systemu Zarządzania oraz Zespół ds. Środowiskowych.

Zadaniem Pełnomocnika ds. systemu Zarządzania jest nadzorowanie i zapewnienie prawidłowego wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego.

Pełnomocnik ds. systemu Zarządzania odpowiedzialny jest za nadzór nad realizacją wszystkich zaplanowanych zadań i przedsięwzięć związanych z Polityką Środowiskową i Programem Zarządzania Środowiskowego.

W skład zespołu ds. Środowiskowych wchodzi przedstawiciele poszczególnych referatów Urzędu Miejskiego. Zespół odpowiedzialny jest za identyfikację aspektów środowiskowych, ustalenie i realizację celów i zadań środowiskowych oraz ich okresową aktualizację oraz za przekazanie informacji uzyskanych na spotkaniach.

W pierwszym etapie system Zarządzania Środowiskowego powinien być wdrożony w Urzędzie Miejskim, w drugim etapie w jednostkach Urzędu, natomiast w trzecim w przedsiębiorstwach funkcjonujących na obszarze Gminy.

Urząd Miejski po sformułowaniu Polityki Środowiskowej na obszarze miejscowości i określeniu własnego Programu Zarządzania Środowiskowego będzie mógł nadzorować i oceniać realizację Programu Zarządzania Środowiskowego w poszczególnych zakładach, które znacząco oddziałują na środowisko. Ocena taka powinna być dokonywana raz w roku przez Referat Gospodarki Komunalnej i Ekologii.

## **Bibliografia**

1. Bank danych regionalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl).
2. Generalny pomiar ruchu 2005 – Synteza wyników.
3. GMO – problemy gospodarcze i ochrony przyrody dr hab. Krzysztof Kasprzak, ekspert Polskiej Izby Ekologii
4. Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej.
5. Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006,
6. Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego Rozwoju i Zrównoważonego Rozwoju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych przy współpracy z Ministerstwem Środowiska, Warszawa czerwiec 2000r.
7. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do 2004 roku oraz Cele Długoterminowe do 2015r., Arcadis Ekokonrem, Sp. z. o.o. we Włocławku, Katowice 2002r.
8. Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2003 roku,
9. Stan środowiska w województwie śląskim w 2006 roku,
10. Szósta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2007 rok,
11. Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza.
12. Zanieczyszczenie atmosfery w województwie śląskim w latach 2003 – 2004” Wojewódzka Stacja Sanitarно – Epidemiologiczna; Katowice – 2005r.

## **Spis skrótów**

b.d. – brak danych,  
CO – tlenek węgla,  
CO<sub>2</sub> – dwutlenek węgla,  
co – centralne ogrzewanie,  
Cr – kredowy poziom wodonośny  
cwu – ciepła woda użytkowa,  
EBOR – Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju,  
ESOCh – Ekologiczny System Obszarów Chronionych,  
GFOŚiGW – Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,  
GJ – gigadzul,  
GUS – Główny Urząd Statystyczny,  
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych,  
JCWPd – Jednolita Część Wód Podziemnych  
KDPR – Kodeks Dobrych Praktyk Rolniczych,  
kW – kilowat,  
MD – monitoring diagnostyczny  
MSO – Międzygminne składowisko odpadów,  
MW – megawat,  
MWt – megawat cieplny,  
MWe – megawat elektryczny,  
MJ – megadzul,  
m<sup>3</sup> – metr sześcienny,  
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,  
NON – nie odpowiadający normatywom,  
NO<sub>2</sub> – dwutlenek azotu,  
NO<sub>x</sub> – tlenki azotu,,  
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego,  
PM<sub>-10</sub> – stężenie pyłu o średnicy aerodynamicznej ziaren do 10 μm,  
PM<sub>-2.5</sub> – stężenie pyłu o średnicy aerodynamicznej ziaren do 2,5 μm,  
RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych,  
SCh – R – Stacja Chemiczno – Rolnicza,  
SO<sub>2</sub> – dwutlenek siarki,  
SO<sub>x</sub> – tlenki siarki,  
SP – Starostwo Powiatowe,  
t – tona,  
VOC - lotne zanieczyszczenia organiczne,  
Q – czwartorzędowy poziom wodonośny  
UM – Urząd Miejski,  
UPWP – Użytkowy Poziom Wód Podziemnych,  
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,  
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.  
0981/K – punkt w sieci krajowej

---